

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๙/๒๕๖๐ เพิ่มเติม
วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐

อ.พ. ๔๖/๒๕๖๐

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เสนอโดย คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๗ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ ได้กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ดังนี้

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัย การพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เนื้อหารวม จำนวน ๘๑ มาตรา สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๔)

ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่วันที่ไต่ถามคำร้องหรือหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง และให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามหนังสือที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา

“การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี โดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล

๒. หมวด ๑ ศาล

- กำหนดเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

(๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ

(๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๔) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

(๕) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๗) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๘) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี

(๙) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๑๐) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

- (๑๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
 (๑๒) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น

กำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล

(ร่างมาตรา ๗)

๓. หมวด ๒ องค์ประกอบของศาล

- กำหนดองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคลประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด (ร่างมาตรา ๘ - ร่างมาตรา ๑๐) โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (ร่างมาตรา ๑๗) ในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม และต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา (ร่างมาตรา ๒๓)

- กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา (ร่างมาตรา ๑๑)

- กำหนดหลักเกณฑ์ในการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา และการคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้พิจารณาคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ

เมื่อคณะกรรมการสรรหา ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสรรหาหรือคัดเลือกได้บุคคลใดแล้ว ให้เสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยต้องได้รับความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งใหม่ไม่ได้ ในการนี้ ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (ร่างมาตรา ๑๒) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับคัดเลือกหรือได้รับการสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการสรรหาทำหน้าที่และอำนาจวินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๔)

- กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัยในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือลาออก หรือไม่

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๘) ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึง ๗ คน จะนั่งพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยมิได้ (ร่างมาตรา ๒๐)

๔. หมวด ๓ การพิจารณา

๔.๑ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

- กำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวน โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจค้นหาความจริง และรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้ โดยเฉพาะ ไม่ว่าจะการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น (ร่างมาตรา ๒๗)

- กำหนดเหตุแห่งการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เช่น เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน หรือเป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น หรือมีเหตุอื่นอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป ทั้งนี้ ห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดี เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามที่กำหนด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญอนุญาตแล้ว ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งขอถอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น (ร่างมาตรา ๓๒ - ร่างมาตรา ๓๔)

เมื่อมีการขอถอนตัวหรือมีการยื่นคำร้องคัดค้าน ให้ศาลรัฐธรรมนูญประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุนั้น โดยให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก และให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ และกำหนดให้การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไป เพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๓๗)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมได้ แต่การวินิจฉัยคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล (ร่างมาตรา ๓๘)

ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบดังกล่าว ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจดักเตือน ไล่ออก หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๙)

๔.๒ ส่วนที่ ๒ การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

- กำหนดให้ผู้ที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น โดยให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนด เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

(๒) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

(๓) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(๕) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๗) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๘) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๙) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๗ (๑๒) ที่ข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

(ร่างมาตรา ๔๑)

- กำหนดให้ “คำร้อง” ต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนด กรณีคำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง (ร่างมาตรา ๔๒)

- กำหนดรายละเอียดที่ต้องระบุใน “หนังสือ” ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง โดยให้ทำเป็นหนังสือราชการ อย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๔๓)

- กำหนดหลักเกณฑ์การยื่นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือ (ร่างมาตรา ๔๔)

- กำหนดหลักเกณฑ์การยื่นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๗ (๑๐) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่อยู่หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่า เป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๖ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา เช่น รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว เป็นต้น (ร่างมาตรา ๔๕ – ร่างมาตรา ๔๖)

ถ้าผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้เห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องหรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลา ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ (ร่างมาตรา ๔๗)

- กำหนดให้ในการพิจารณาว่าจะรับ “คำร้อง” ไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญจะแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า ๓ คนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ ให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน ๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้เสนอศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา หากศาลเห็นพ้องด้วยกับความเห็นนั้น ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล (กล่าวคือ คำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย) หากศาลไม่เห็นพ้องด้วย ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล (กล่าวคือ รับคำร้องไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป) (ร่างมาตรา ๔๘)

สำหรับกรณีที่มีผู้ยื่น “หนังสือ” ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า เป็นกรณีต้องด้วยมาตรา ๔๑ วรรคสอง ให้รับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป (ร่างมาตรา ๔๙)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือการพิจารณาคำร้องนั้นต่อไปไม่เป็นประโยชน์แก่คดี (ร่างมาตรา ๕๐)

๔.๓ ส่วนที่ ๓ องค์คณะและการพิจารณาคดี

- กำหนดองค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า ๗ คน และผู้ซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง ๗ คน (ร่างมาตรา ๕๑)

- กำหนดเกี่ยวกับการส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาหรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนด ถือว่าไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป (ร่างมาตรา ๕๓)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัย โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ถอนตัวหรือต้องถอนตัวเพราะถูกคัดค้าน ต้องทำความเข้าใจส่วนตนตามประเด็นและตามลำดับแห่งประเด็นนั้น และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้ (ร่างมาตรา ๕๖)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนหรือยุติการไต่สวน หรืออาจสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานใดก็ได้ (ร่างมาตรา ๕๗)

- กำหนดให้การนั่งพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาได้ (ร่างมาตรา ๕๘)

- กำหนดให้คู่กรณีที่ประสงค์จะอ้างพยานหลักฐานให้ยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว (ร่างมาตรา ๕๙)

- กำหนดเกี่ยวกับวิธีการไต่สวนพยานบุคคล ให้ศาลรัฐธรรมนูญสอบถามพยานบุคคลเอง แต่ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ นอกจากนี้ ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยให้ถือว่าเป็นการกระทำในห้องพิจารณาของศาล (ร่างมาตรา ๖๑ - ร่างมาตรา ๖๒)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลและสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบ สำหรับคู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดไต่สวนพยานนั้นไม่น้อยกว่า ๓ วัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

พยานที่ยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า ต่อศาลแล้วจะขอถอนมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน (ร่างมาตรา ๖๓ - ร่างมาตรา ๖๔)

๕. หมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

- กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็น ส่วนตนเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้ว จึงลงมติ ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและความเห็นส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๗๒) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ (ร่างมาตรา ๗๐) ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องก็ได้ แต่จะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม (ร่างมาตรา ๗๕)

- กำหนดรายละเอียดที่ต้องปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๗๑) และในคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี (ร่างมาตรา ๗๔)

๖. บทเฉพาะกาล

- กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งหรือต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ บรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ยังคงอยู่ในตำแหน่งหรือยังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ตามที่กำหนด (ร่างมาตรา ๗๖)

- กำหนดระยะเวลาให้องค์กรอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพ้นกำหนดดังกล่าวให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่แต่ไม่ตัดสิทธิขององค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลังต่อไป และภายใน ๑๕ วันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันถัดจากวันที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัย ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๗๗) และกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๗๗ (ร่างมาตรา ๗๘)

- กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับบรรดาข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของศาลที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๘๐)

- กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับการดำเนินการไต่สวน หรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๘๑)

๑.๔ สรุปการวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบในการตรากฎหมาย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

จากความเห็นที่เสนอ (ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน)

๑. สรุปความจำเป็นในการตรากฎหมาย^๑

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัยการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง^๒

ได้มีการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

มาตรา ๗

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ไม่ควรให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากการใช้อำนาจดุลยพินิจของฝ่ายบริหารไม่ควรถูกตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการ และควรตรวจสอบเพียงว่าคณะรัฐมนตรีใช้อำนาจตนถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแล้วหรือไม่

๒. การกำหนดเขตอำนาจศาลควรกำหนดให้มีความชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะใช้สิทธิ ทางศาลสามารถทราบและเข้าใจได้ง่ายว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยคดีประเภทกรณีใดบ้าง

^๑ ที่มา : การวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (กันยายน ๒๕๖๐)

^๒ ที่มา : ตารางความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (ดูภาคผนวกหน้า (๑๔๑ - ๒๒๓))

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว

ความเห็นของภาคประชาชน (คุณสุภัทร แสงประดับ เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ควรกำหนดให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมตามหลักกติกาสากล (ICCRR)

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มีบัญญัติไว้แล้วในหมวด ๓ การพิจารณา

มาตรา ๑๑

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดให้มีผู้แทนจากองค์กรทางการศึกษาเข้ามาเป็นกรรมการสรรหาด้วย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตุลาการได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว

ความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดคณะกรรมการสรรหากรรมการในองค์กรอิสระ ในแต่ละองค์กร โดยเฉพาะกรรมการสรรหาที่มาจากบุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจำนวน ๕ คน ให้มีความชัดเจนว่าต้องเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกัน บุคคลเดียวกัน หรือต่างบุคคลกัน เพื่อป้องกันไม่ให้มีการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นกรรมการสรรหาไว้ล่วงหน้าในการทำหน้าที่ดังกล่าว

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ได้กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ (๔) ไว้แล้ว ในวรรคหกและในวรรคเจ็ด ได้กำหนดถึงกรรมการสรรหาจะไปเป็นคณะกรรมการสรรหาสำหรับองค์กรอิสระในขณะเดียวกันมิได้

มาตรา ๑๒

ความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

๑. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไป ซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมเพื่อมาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนอกจากการประกาศรับสมัครให้เกิดความชัดเจน

๒. กำหนดนิยามและขอบเขตคำว่า “มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม” รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดหรือคุณลักษณะของบุคคลที่มาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความชัดเจน

๓. กำหนดนิยามและขอบเขตคำว่า “บุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไป” ให้ชัดเจนและมีรายละเอียดมากเพียงพอว่าหมายถึงบุคคล ประเภทใด หรือมีคุณสมบัติอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการสรรหามีกรอบและแนวทางที่ชัดเจนในการคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการสรรหาไว้ตายตัวจะทำให้กระบวนการสรรหา มีปัญหาในทางปฏิบัติ

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรมาจากการเปิดรับสมัคร โดยบุคคลทั่วไปสามารถสมัครเข้ารับการสรรหาได้ มีวิธีการสรรหาโดยการให้แสดงวิสัยทัศน์และให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรพิจารณา

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การสรรหาเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา

มาตรา ๑๓

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

การกำหนดให้กระบวนการสรรหายึดโยงกับสมาชิกวุฒิสภาขาดความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรมีความโปร่งใสและชัดเจน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว

มาตรา ๑๗

ความเห็นของภาคประชาชน (นายธีรวัฒน์ ช้วนตัน มีหนังสือเสนอความเห็น ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙)

๑. ควรให้มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญทุก ๓ ปี ๖ เดือน นับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง โดยให้ที่ประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจัดให้มีการเลือกกันเองคนหนึ่งเป็นประธาน ทั้งนี้ จะเลือกบุคคลซึ่งเคยเป็นประธานมาแล้วก็ได้

๒. การปรับเปลี่ยนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตามข้อ ๑. ไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดถึงช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. วาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว

๒. ตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่สมบัติผลัดกันชม

ความเห็นของภาคประชาชน (เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญ)
ศาลรัฐธรรมนูญควรดำรงตำแหน่ง ๕ ปี เนื่องจากอยู่นานไปอาจมีอำนาจ
มากเกินไป

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ตรงตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแล้ว

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

วาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรกำหนดไว้เพียง ๕ ปี

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ตรงตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแล้ว

มาตรา ๒๗

ความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

ควรกำหนดรายละเอียดวิธีพิจารณาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เกิดความชัดเจน
ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อจะได้ทราบถึงวิธีการ ขั้นตอน และกรอบระยะเวลา
ในการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญเกิดประสิทธิภาพและได้รับ
การยอมรับจากประชาชนมากขึ้น

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดกระบวนการพิจารณา
ของศาลไว้ ทั้งได้กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ
เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพิ่มเติมด้วย

ความเห็นของภาคประชาชน (นายธนเสกฐ์ เจริญชัยสิน มีหนังสือลงวันที่

๒๓ กันยายน ๒๕๕๙)

ควรกำหนดระยะเวลาการพิจารณาและวินิจฉัยให้ชัดเจนว่าแต่ละคดี
ควรพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาเท่าใดตามเนื้อหาแห่งคดี

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินการ
ตามกระบวนการพิจารณาของศาลไว้ชัดเจนแล้ว

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรกำหนดระยะเวลาการไต่สวนให้ชัดเจน
๒. เห็นด้วยกับการกำหนดให้วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้
บังคับได้ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งถือได้ว่าเป็นการอุดช่องว่างในทางกฎหมาย
วิธีพิจารณาคดีได้อย่างดี
๓. เห็นด้วยกับการนำข้อดีของระบบกล่าวหามาใช้ร่วมกับข้อดีของระบบไต่สวน

๔. ไม่เห็นด้วยกับการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้กับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม แต่ควรนำพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะมีความเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากโดยสภาพของคดีรัฐธรรมนูญย่อมมีคู่กรณีอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งเป็นรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งย่อมใกล้เคียงกับคดีปกครองมากกว่าคดีแพ่ง

๕. ควรกำหนดบทนิยามของคำว่า “การไต่สวน”

๖. ควรกำหนดคำนิยามของคำว่า “การไต่สวน” ไว้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน และเพื่อเป็นการควบคุมการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการใช้อำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญว่าหมายถึงการดำเนินการอย่างใดบ้างและมีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด)

๗. ศาลต้องอำนวยความสะดวกให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความเห็นข้อที่ ๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณา ของศาลไว้ชัดเจนแล้ว

ความเห็นข้อที่ ๒ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้กำหนดไว้ชัดเจนแล้วในร่างมาตรา ๒๖ กำหนดให้การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนไว้เป็นการเฉพาะ

ความเห็นข้อที่ ๓ และข้อที่ ๔ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ที่กำหนดให้การพิจารณาคดีของศาล มีลักษณะเฉพาะโดยกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้แล้ว

ความเห็นข้อที่ ๕ และข้อที่ ๖ ร่างมาตรานี้ได้กำหนดถึงพิจารณาของศาลให้ใช้ระบบไต่สวน โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงและในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลพิจารณาหลักฐานได้ทุกประเภทไว้ชัดเจนแล้ว

ความเห็นข้อที่ ๗ เป็นหลักการทั่วไปซึ่งสอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

มาตรา ๓๒

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. เหตุคัดค้านตุลาการควรเพิ่มกรณี “ตุลาการเป็นผู้มีส่วนได้เสีย มีความสนิทสนม มีความขัดแย้ง หรือมีอคติกับคู่กรณี เช่น เป็นเพื่อนร่วมรุ่น หรือเคยแสดงทัศนะบวกหรือลบต่อคู่กรณี เป็นต้น”

๒. ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคำร้องที่ขอให้วินิจฉัยด้วย

๓. ควรกำหนดเหตุคัดค้านตุลาการในกรณีที่ตุลาการมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคำร้องที่ขอให้วินิจฉัย

๔. ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความในมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ครบถ้วนแล้ว

มาตรา ๓๗

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

กรณีปรากฏเหตุคัดค้านตุลาการหรือตุลาการ ถอนตัว ส่งผลให้ตุลาการต้องพ้นจากองค์คณะจนไม่สามารถหาเสียงข้างมากในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ จึงควรวางกลไกให้สามารถแต่งตั้งตุลาการเพิ่มเติมแทนตุลาการที่ถูกคัดค้านหรือถอนตัว เพื่อให้สามารถหาเสียงข้างมากในการ พิจารณาวินิจฉัยคดีได้

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

กำหนดไว้แล้วในมาตรา ๖๙

มาตรา ๓๘

ความเห็นของภาคประชาชน (เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ควรมีหลักประกันความเป็นอิสระให้แก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ปฏิบัติงาน สนับสนุนให้แก่คณะตุลาการ เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองเนื่องจากผลคำวินิจฉัยถือเป็นที่สุดและเด็ดขาดผูกพันทุกองค์กร

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีและได้กำหนดเรื่องการละเมิดอำนาจศาลไว้ในมาตรา ๓๘ แล้ว

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรคุ้มครองบุคคลที่วิจารณ์การพิจารณาคดีหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่มีใช้วิธีการทางวิชาการด้วยเรื่องละเมิดอำนาจศาลและควรกำหนดเท่าที่จำเป็น

๒. ควรกำหนดขอบเขตหรือนิยามของคำว่า “วิธีการทางวิชาการ” ให้ชัดเจน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

บัญญัติไว้แล้วในมาตรา ๓๗ วรรคสอง

มาตรา ๓๙

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

เห็นด้วยกับการกำหนดเรื่องการละเมิดอำนาจศาล แต่ควรกำหนดเท่าที่จำเป็นและไม่ควรกำหนดให้มีโทษจำคุก

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ในหลักเกณฑ์เดียวกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๔๖

ความเห็นของประธานศาลปกครองสูงสุด (นายปิยะ ปะตังทา มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๐)

๑. เสนอแก้ไขความใน (๓) ให้ครอบคลุมถึงการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ในกระบวนการ พิจารณาคดีและการบังคับ รวมถึงการวางทรัพย์ด้วย และ

๒. เสนอเพิ่มความใน (๖) ให้ครอบคลุมถึงการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการ ตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) ด้วย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความในมาตรา ๔๕ (๓) (๖) มีความหมายครอบคลุมความเห็น ข้อ ๑ และ ข้อ ๒ ตามลำดับแล้ว

มาตรา ๔๘

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

เพิ่มตุลาการประจำคดีจาก “ไม่น้อยกว่า ๓ คน” เป็น “ไม่น้อยกว่า ๕ คน”

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๓ คนน่าจะเพียงพอ เพราะเป็นการพิจารณาว่ารับหรือไม่รับคำร้องไว้พิจารณา เท่านั้น และถ้าไม่รับคำร้องไว้พิจารณาได้กำหนดมาตรการให้เสนอศาลพิจารณาอีกชั้นหนึ่งแล้ว

มาตรา ๕๑

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

การกำหนดให้องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัย ต้อง ประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า ๗ คน หากเกิดเหตุที่ทำให้ตุลาการไม่สามารถร่วมเป็นองค์คณะ ในการพิจารณาได้ครบตามจำนวนองค์คณะที่ได้กำหนดไว้อาจทำให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำเนินการ พิจารณาคดีนั้นได้

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มีข้อยกเว้นตามวรรคสาม

มาตรา ๕๕

ความเห็นของภาคประชาชน (คุณสุภัทร แสงประดับ เสนอความเห็นผ่าน เว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ควรกำหนดให้มีระบบพนักงานคดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ (เจ้าพนักงาน ตามกฎหมาย) เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือในกระบวนการพิจารณาของศาลตามระบบวิธีพิจารณาของ ศาลโดยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ระบบพนักงานคดีเป็นเรื่องภายในที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินการได้โดยใช้มาตรการทางบริหารไม่ต้องกำหนดโดยกฎหมาย

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

ควรเพิ่มช่องทางการส่งเอกสารการแจ้งและการประกาศคำสั่งของศาลให้ครอบคลุมถึงการส่งเอกสารทางโทรศัพท์

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

หมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรกำหนดให้ศาลเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท หรือความขัดแย้งมากกว่า การตัดสินว่า ใครแพ้หรือชนะ ทั้งนี้เพื่อสร้างความปรองดองและแก้วิกฤตทางการเมืองที่ผ่านมา เช่น ศาลอาจให้คำแนะนำแทนคำวินิจฉัยโดยให้ถือว่าคำแนะนำนั้นมีผลผูกพันทุกองค์กรเช่นเดียวกับ คำวินิจฉัย

๒. หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นบรรทัดฐานแล้ว หากจะมีคำวินิจฉัยใหม่ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานเดิม ควรได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมของศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญเป็นหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัย (Adjudication Function)

๒. ศาลมีอิสระที่จะพิจารณาวินิจฉัยเพื่อความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดี

มาตรา ๗๒

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรมีการจัดทำคำวินิจฉัยส่วนตนก่อนคำวินิจฉัยกลาง และควรกำหนดระยะเวลาในการประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษาให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนสามารถทราบผลของคำวินิจฉัยได้อย่างรวดเร็ว

๒. เห็นด้วยกับเรื่องการจัดทำความเห็นหรือคำวินิจฉัยส่วนตน การทำความเห็นแย้ง โดยต้องประกาศผ่านทางเว็บไซต์หรือส่งสำเนาไปยังคูร์ณิดด้วย

๓. ควรมีคำวินิจฉัยส่วนตน ความเห็นส่วนตน หรือความเห็นแย้ง เนื่องจากเป็นประโยชน์แก่ความยุติธรรมและทำให้คำวินิจฉัยอยู่บนพื้นฐานของการร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบขององค์คณะตุลาการพิจารณาคดี

๔. การทำคำวินิจฉัยส่วนตนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องทำให้ครบทุกประเด็นตามที่ได้กำหนดประเด็นไว้ เพราะอาจส่งผลให้คำวินิจฉัยกลางไม่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่กำหนดประเด็นไว้หลายประเด็นหรือ มีการวินิจฉัยแยกออกเป็นหลายแนวทางและต้องมีการลงมติในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนด

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความเห็นข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ สอดคล้องกับหลักการของมาตรา ๗๑ ซึ่งความใน มาตรา ๗๑ ใช้ความว่า “ความเห็นส่วนตน”

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมายอย่างรอบด้าน^๓

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- เชิงบวก

การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในวงกว้าง เนื่องจากเป็นองค์กรที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น หากการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก

หน่วยงานของรัฐ และประชาชนทุกภาคส่วน

- เชิงลบ

ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ

ไม่มี

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

๑. เพื่อให้การดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒. เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกหรือประโยชน์แก่สาธารณะมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ

๓. เป็นการประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญมิให้ถูกล่วงละเมิด และป้องกันมิให้มีการกระทำหรือการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

^๓ อ้างแล้ว โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ หน้า ๘

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เสนอโดย คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการของวงงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
กันยายน ๒๕๖๐

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายณัฐ ผาสุข รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์ ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวธนพร เกิดผล นิตกรปฏิบัติการ
นางกิตติมา อรุณพูลทรัพย์ วิทยากรปฏิบัติการ
นางพวงผกา วรศิลป์ เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวอมรรรัตน์ สงเคราะห์ธรรม เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวอลงกรณ์ ต้นเบ็ด เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ได้จากเว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลด้านกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ตารางอ้างอิง

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ) เฉพาะส่วนที่มีความสอดคล้อง

กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๓๗

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

• สรุปการวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบในการตรากฎหมาย - ๑ -

• การวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบ - ๑๐ -

• ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. - ๒๓ -

• บทความ เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ - ๒๔ -

• วิธีพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ - ๒๗ -

- สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน - ๒๗ -

- สาธารณรัฐออสเตรเลีย - ๓๙ -

- สาธารณรัฐฝรั่งเศส - ๔๓ -

ภาคผนวก

: รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ) (๑)

: รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

(เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ) (๑๘)

: พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น

ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ (๓๗)

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

- : พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ (๔๙)
- : พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ (๕๕)
- : คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐
เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
ตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ (๕๘)
- : คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔ /๒๕๖๐
เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐
ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐..... (๖๖)
- : ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำงานคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ (๖๘)
- : ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำงานคำวินิจฉัย (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๐ (๘๖)
- : ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ทำการ
หรือบริเวณที่ทำงานศาลรัฐธรรมนูญและการเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๐ (๙๐)
- : ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ (๙๓)
- : ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๗ (๑๐๑)
- : หนังสือคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ด่วนที่สุด ที่ (รธน) ๘๓๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐
เรื่อง การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (๑๐๕)
- : ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ) (๑๐๘)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ) (๑๓๒)
- : รายงานการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (๑๔๑)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ.
(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เสนอโดย คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๗ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ ได้กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ดังนี้

สาระสำคัญ

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัย การพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจ ของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ

๔. บทจำกัดสิทธิ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

๕. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๖. บทยกเลิกกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๗. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณา นับตั้งแต่ที่ยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อศาล เพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง และให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามหนังสือที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะเป็นการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา

“การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี โดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล

๘. มาตรการรักษาการ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

๙. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๙.๑ กำหนดวิธีการแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ และวิธีการประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใดอันมิใช่เกี่ยวกับการพิจารณาคดี ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ศาลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล กำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น ใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ศาลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ให้ชัดเจนด้วย

๙.๒ หมวด ๑ ศาล

- กำหนดประเภทของคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

- (๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย
- (๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ
- (๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๔) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
- (๕) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน กับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้
- (๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย
- (๗) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา
- (๘) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี
- (๙) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
- (๑๐) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
- (๑๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
- (๑๒) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

๙.๓ หมวด ๒ องค์ประกอบของศาล

๙.๓.๑ กำหนดองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ และคุณสมบัติเฉพาะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละประเภท (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ ศาลประกอบด้วยตุลาการจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก็ได้

การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้

๙.๓.๒ กำหนดคุณสมบัติทั่วไปของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๘ (ร่างมาตรา ๙)

มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว ตุลาการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีแต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๙.๓.๓ กำหนดลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ ตุลาการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด
- (๒) ดิตยาเสพติดให้โทษ
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๗) วิกจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๘) อยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- (๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน
- (๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง
- (๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

๙.๓.๔ กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๑๑)

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการตามมาตรา ๘ (๓) (๔) หรือ (๕) ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลหรือองค์กรอิสระองค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้องค์กรอิสระดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในภารกิจของศาล และผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของกรรมการองค์การอิสระ ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือกเกินสองคนให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้นจับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของกรรมการองค์การอิสระ ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้

ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อกรรมการสรรหาตาม (๔) ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มีไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อให้คณะกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหาตุลาการใหม่ แต่ไม่รวมการสรรหาใหม่หรือการสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๒ วรรคหก วรรคแปด และวรรคเก้า และมาตรา ๑๓ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหาในคณะกรรมการสรรหาสำหรับองค์การอิสระในขณะเดียวกันมิได้

ให้ประธานกรรมการสรรหา และกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๙.๓.๕ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหา ตลอดจนกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภา ทั้งนี้ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (ร่างมาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒ ในการสรรหาตุลาการ ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการ

สรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น
 ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย
 และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็น
 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของศาล หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็น
 ตุลาการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดด้วยโดยอนุโลม

ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย และให้กรรมการสรรหา
 แต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมด
 เท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งจะได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
 ในศาลปกครองสูงสุดต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษา
 ในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบ
 จำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ได้คะแนนไม่ถึงสองในสาม
 หรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง แล้วแต่กรณี ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวน ให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่
 การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการ
 สรรหาหรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

ภายในสามวันนับแต่วันปิดรับสมัครให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อผู้เข้ารับ
 การสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ประกาศดังกล่าวให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติ
 และประวัติการทำงานตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนดด้วย

เมื่อคณะกรรมการสรรหา ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
 ในศาลปกครองสูงสุดสรรหาหรือคัดเลือกได้บุคคลใดแล้ว ให้เสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณา
 ให้ความเห็นชอบ โดยผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา
 ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายใด
 ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป
 โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งใหม่ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
 พ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับตุลาการซึ่งยังไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามี
 เพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ
 ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับ
 ตุลาการซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงเจ็ดคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือก

ประธานศาลรัฐธรรมนูญได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าศาลประกอบด้วยตุลาการเท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือกต่อไปโดยเร็ว

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๙.๓.๖ กำหนดให้ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งหรือยังประกอบวิชาชีพตามที่กำหนด ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้วนั้นต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด (ร่างมาตรา ๑๓)

มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้วนั้นต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งตุลาการ ในกรณีที่ไม่ได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่

๙.๓.๗ กำหนดให้คณะกรรมการสรรหามีหน้าที่และอำนาจวินิจฉัย ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับคัดเลือกหรือได้รับการสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๑๔)

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัยให้ใช้วิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะพิจารณาและวินิจฉัยมิได้

๙.๓.๘ กำหนดเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นของคณะกรรมการสรรหา ตลอดจนการประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเพื่อคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนดให้ได้รับเป็นรายครั้งที่มาประชุมในอัตราไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการใน ก.ร. ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภาได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเพื่อคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม โดยให้ประธานศาลฎีกาหรือประธานศาลปกครองสูงสุดแล้วแต่กรณีเป็นผู้กำหนดเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่น

๙.๓.๙ กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ก่อนเข้ารับหน้าที่ (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๑๖ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอลถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายทุกประการ”

๙.๓.๑๐ กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ ตุลาการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

๙.๓.๑๑ กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ และในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือลาออก หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย (ร่างมาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

(๕) ศาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ

(๖) ต้องคำพิพากษาศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่งให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ตุลาการเลือกตุลาการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๙.๓.๑๒ กำหนดให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่ภายใน ๑๒๐ วันก่อนวันที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญครบวาระ หรือภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ (ร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙ เมื่อตุลาการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ตุลาการครบวาระ แต่ถ้าตุลาการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

๙.๓.๑๓ กำหนดให้ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึง ๗ คน จะนั่งพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยมิได้ (ร่างมาตรา ๒๐)

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน จะนั่งพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยมิได้ ในกรณีเช่นนั้นหากมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของประเทศ ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ เพื่อให้มีตุลาการครบเจ็ดคนก็ได้

๙.๓.๑๔ กำหนดการดำเนินการในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับรับฟ้อง และมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึง ๗ คน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราวให้ครบ ๙ คน (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับรับฟ้อง และมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการทำหน้าที่เป็นตุลาการเป็นการชั่วคราวให้ครบเก้าคน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะตุลาการได้จนกว่าตุลาการที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน ในการแต่งตั้งดังกล่าวให้คำนึงถึงองค์ประกอบตาม มาตรา ๘ ด้วย

๙.๓.๑๕ กำหนดขั้นตอนการเสนอเรื่องให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัย เมื่อมีผู้ร้องขอว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือลาออกตาม (๓) (ร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๒ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็วในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

๙.๓.๑๖ กำหนดการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ โดยต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา การเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือโครงการใด ๆ ที่จัดในเวลาราชการทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มเวลา เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับตุลาการ

๙.๓.๑๗ กำหนดเกี่ยวกับเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด (ร่างมาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔ เครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด

๙.๓.๑๘ กำหนดเกี่ยวกับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น ตลอดจนเบี้ยประชุม และเงินค่ารับรองเหมาจ่ายของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๕ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเงิน และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อมีคำวินิจฉัย การพิจารณาของคณะตุลาการตามมาตรา ๔๘ พรรคหนึ่ง และการประชุมอื่นใดตามที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ตุลาการที่เข้าร่วมประชุมได้รับเบี้ยประชุมตามพรรคหนึ่ง

ให้ตุลาการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของตุลาการ

๙.๓.๑๙ กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่า ๑ ปีมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๒๖)

มาตรา ๒๖ ตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๒๕ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตายให้ตกให้แก่คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

๙.๔ หมวด ๓ การพิจารณา

๙.๔.๑ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

๙.๔.๑.๑ กำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจค้นหาความจริง และรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ตลอดจนกำหนดอำนาจในการเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้ (ร่างมาตรา ๒๗)

มาตรา ๒๗ การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น

การพิจารณาของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

๙.๔.๑.๒ กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๒๘)

มาตรา ๒๘ นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ แต่ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น

๙.๔.๑.๓ กำหนดให้การพิจารณาคดีจะต้องกระทำ ณ ที่ทำการศาลในวันที่ศาลเปิดทำการและตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ เว้นแต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น (ร่างมาตรา ๒๙)

มาตรา ๒๙ การพิจารณาคดีจะต้องกระทำ ณ ที่ทำการศาลในวันที่ศาลเปิดทำการและตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ แต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น ศาลจะมีคำสั่งกำหนดการพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น หรือในวัน หรือเวลาใด ๆ ก็ได้

๙.๔.๑.๔ กำหนดเกี่ยวกับการนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสุดท้าย ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น (ร่างมาตรา ๓๐)

มาตรา ๓๐ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสุดท้าย ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสุดท้ายของระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลา

๙.๔.๑.๕ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจยื่นหรือขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ (ร่างมาตรา ๓๑)

มาตรา ๓๑ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตามที่ศาลกำหนดเมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ

๙.๔.๑.๖ กำหนดเหตุแห่งการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๓๒)

มาตรา ๓๒ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือเป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรสนับได้เพียงสองชั้น

(๓) เคยให้ถ้อยคำหรือให้ความเห็นในฐานะพยานโดยที่ได้อ้างเห็นเหตุการณ์ในคดีในศาลอื่นซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

(๕) มีหรือเคยมีคดีที่ตุลาการนั้นเอง สามี่ ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไป หรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พินาศกับคู่กรณี สามี่ ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไป หรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

๙.๔.๑.๗ กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอาจถูกคัดค้านด้วยเหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป (ร่างมาตรา ๓๓)

มาตรา ๓๓ ในกรณีมีเหตุอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ ตุลาการอาจถูกคัดค้านด้วยเหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป

๙.๔.๑.๘ กำหนดห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขอลอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดี เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญอนุญาตแล้ว ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งขอลอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น (ร่างมาตรา ๓๔)

มาตรา ๓๔ ตุลาการจะขอลอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓

เมื่อมีการขอลอนตัวตามวรรคหนึ่งและศาลอนุญาตแล้ว ให้ตุลาการซึ่งขอลอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น

๙.๔.๑.๙ กำหนดขั้นตอนในการยื่นคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยคู่กรณีต้องทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างช้าต้องไม่เกิน ๑๐ วัน นับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น (ร่างมาตรา ๓๕)

มาตรา ๓๕ เมื่อมีเหตุที่ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น

เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้นโดยเร็ว

๙.๔.๑.๑๐ กำหนดให้ในคำร้องคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ต้องระบุเหตุที่จะคัดค้านตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๓๖)

มาตรา ๓๖ การยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการตามมาตรา ๓๕ ต้องระบุเหตุที่จะคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

การคัดค้านตุลาการที่พิจารณาวินิจฉัยในเรื่องใดมากกว่าหนึ่งคน ให้คู่กรณีจัดทำเป็นคำร้องแยกเป็นตุลาการแต่ละราย

๙.๔.๑.๑๑ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุขอถอนตัวตามมาตรา ๓๔ หรือเหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๕ โดยให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก และให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ และกำหนดให้การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดยอมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๓๗)

มาตรา ๓๗ เมื่อมีการขอถอนตัวตามมาตรา ๓๔ หรือยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๓๕ ให้ศาลประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านนั้น โดยตุลาการซึ่งขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอถอนตัวหรือคำร้องที่คัดค้านตนเองมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในการพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตุลาการ ให้ศาลฟังคำชี้แจงของตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านประกอบด้วย

การชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ผู้ที่ทำหน้าที่ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการลงมติตามวรรคสาม ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

เมื่อศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้ตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านและคู่กรณีทราบ

การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดยอมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อมีการชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้ว มีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคนก็ได้

๙.๔.๑.๑๒ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมได้ (ร่างมาตรา ๓๘)

มาตรา ๓๘ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

การวินิจฉัยคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยابคาย เสียตสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

๙.๔.๑.๑๓ กำหนดให้ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบตามมาตรา ๓๘ ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล รวมทั้งกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตัดเงินเดือน ไล่ออก หรือลงโทษในกรณีดังกล่าวได้ (ร่างมาตรา ๓๙)

มาตรา ๓๙ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบตามมาตรา ๓๘ ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี

ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (๓) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

๙.๔.๑.๑๔ กำหนดให้การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดีของศาล ให้เป็นไปตามประกาศของศาล (ร่างมาตรา ๔๐)

มาตรา ๔๐ การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ของบุคคลใดที่ศาลเรียกมาในการไต่สวน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดีของศาลให้เป็นไปตามประกาศของศาล

๙.๔.๒ ส่วนที่ ๒ การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

๙.๔.๒.๑ กำหนดให้ในการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ โดยหลักให้กระทำเป็น “คำร้อง” และกำหนดกรณียกเว้นที่ให้จัดทำเป็น “หนังสือ” (ร่างมาตรา ๔๑)

มาตรา ๔๑ ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น

การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

(๒) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

(๓) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(๕) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๗) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๘) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๙) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๗ (๑๒) ที่ข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

๙.๔.๒.๒ กำหนดรายการที่ต้องระบุในคำร้อง และกรณีคำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง (ร่างมาตรา ๔๒)

มาตรา ๔๒ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง

(๒) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

(๓) มาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง

(๔) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้มอบฉันทะได้

๙.๔.๒.๓ กำหนดรายละเอียดที่ต้องระบุในหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง (ร่างมาตรา ๔๓)

มาตรา ๔๓ หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง ให้ทำเป็นหนังสือราชการโดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๙.๔.๒.๔ กำหนดหลักเกณฑ์การยื่นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระตามมาตรา ๗ (๒) (ร่างมาตรา ๔๔)

มาตรา ๔๔ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใด ให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล ในกรณีที่ปัญหาได้แย้งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล

๙.๔.๒.๕ กำหนดหลักเกณฑ์การยื่นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๗ (๑๐) (ร่างมาตรา ๔๕)

มาตรา ๔๕ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๐) ได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่

ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๖ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

๙.๔.๒.๖ กำหนดกรณีต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยคดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๕ (ร่างมาตรา ๔๖)

มาตรา ๔๖ การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๕ ต้องมิใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่ง อย่างไม่ดังต่อไปนี้

(๑) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือ ผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

(๒) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตาม ขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

(๓) การกระทำที่เป็นการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น

(๔) เรื่องที่อาจฟ้องร้องเป็นคดีในศาลอื่นได้หรือเป็นคดีที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือ คำสั่งถึงที่สุดแล้ว

(๕) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒

(๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการ ศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการ เกี่ยวกับวินัยทหาร

๙.๔.๒.๗ กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ เห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้อง ต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วย ความเห็นภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่รับคำร้อง ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องหรือไม่ยื่น คำร้องภายในกำหนดเวลา ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ (ร่างมาตรา ๔๗)

มาตรา ๔๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๖ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญ คุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้แจ้งผลการพิจารณา ให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลได้

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา ๔๕ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับแก่การยื่นและการพิจารณาคำร้องตามมาตรานี้ด้วยโดยอนุโลม

๙.๔.๒.๘ กำหนดให้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญอาจแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า ๓ คนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และกำหนดการดำเนินการในกรณีที่คณะตุลาการดังกล่าวมีคำสั่งรับคำร้องหรือมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๔๘)

มาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ ทั้งนี้ จะแต่งตั้งให้มีมากกว่าหนึ่งคณะก็ได้

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง ภายในสองวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้องตามหลักเกณฑ์ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

ในกรณีที่คณะตุลาการตามวรรคหนึ่งมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัย ให้เสนอศาลพิจารณาภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยกับความเห็นนั้น ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วย ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล

คำสั่งของคณะตุลาการตามวรรคสองให้ถือเสียงข้างมาก

ในกรณีที่ไม่มี การแต่งตั้งคณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ภายในห้าวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้อง

๙.๔.๒.๙ กำหนดให้ในกรณีที่มีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องด้วยมาตรา ๔๑ วรรคสอง ให้ศาลรับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป (ร่างมาตรา ๔๙)

มาตรา ๔๙ เมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่ ต้องด้วยมาตรา ๔๑ วรรคสอง (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ให้ศาลรับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป

๙.๔.๒.๑๐ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือการพิจารณาคำร้องนั้นต่อไปไม่เป็นประโยชน์แก่คดี (ร่างมาตรา ๕๐)

มาตรา ๕๐ คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาลไว้แล้ว ก่อนศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือการพิจารณาคำร้องนั้นต่อไปไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ศาลจะพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้

๙.๔.๓ ส่วนที่ ๓ องค์คณะและการพิจารณาคดี

๙.๔.๓.๑ กำหนดองค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า ๗ คน และผู้ซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณา ในประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น (ร่างมาตรา ๕๑)

มาตรา ๕๑ ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมพิจารณาคดีและร่วมทำ คำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือเป็นกรณีตาม วรรคสาม

องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วย ตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากวันนัดไต่สวนครั้งแรกตามมาตรา ๕๘ วรรคสองแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง เจ็ดคน

ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจ ในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีนั้น หรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เว้นแต่การไม่ร่วม ทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน

๙.๔.๓.๒ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือคณะตุลาการตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี อาจมีคำสั่งให้คู่กรณีที่ทำเนียบกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ให้ทำการแก้ไขให้ถูกต้อง ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควรได้ (ร่างมาตรา ๕๒)

มาตรา ๕๒ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลหรือคณะตุลาการตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี อาจมีคำสั่งให้คู่กรณีที่ทำเนียบกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ให้ทำการแก้ไข ให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควรได้

หากคู่กรณีไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาตามคำสั่งตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุ อันสมควร กรณีเป็นผู้ร้อง ศาลอาจพิจารณาสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ หากเป็นผู้ถูกร้อง ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะแก้ไข และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

**๙.๔.๓.๓ กำหนดเกี่ยวกับการส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง และการยื่นคำชี้แจง
แก้ข้อกล่าวหา (ร่างมาตรา ๕๓)**

มาตรา ๕๓ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนา
คำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่
วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา ๔๒ มาใช้บังคับ
ด้วยโดยอนุโลม

กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาตามวรรคสองหรือ
ไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจง
แก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

**๙.๔.๓.๔ กำหนดให้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องยื่นคำร้อง
ขอแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ โดยต้องยื่นก่อนวันที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดว่า
จะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่า ๗ วัน (ร่างมาตรา ๕๔)**

มาตรา ๕๔ ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจง
แก้ข้อกล่าวหา ย่อมทำได้ โดยต้องยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่า
เจ็ดวัน แต่ในกรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็นแห่งคดีที่จะต้องวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป
ศาลจะไม่รับไว้พิจารณาก็ได้

**๙.๔.๓.๕ กำหนดเกี่ยวกับการส่งสำเนาคำร้อง สำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา
หรือเอกสารอื่นใด (ร่างมาตรา ๕๕)**

มาตรา ๕๕ การส่งสำเนาคำร้อง สำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือเอกสารอื่นใด
ระหว่างศาลกับคู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง ให้ส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ปกติ หรือสถานที่ติดต่อ
แห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้

วิธีการส่ง และการปิดประกาศแทนการส่งให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธาน
ศาลรัฐธรรมนูญ

๙.๔.๓.๖ กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัวตามประเด็นและตามลำดับแห่งประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดหรือลำดับไว้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้ (ร่างมาตรา ๕๖)

มาตรา ๕๖ เมื่อศาลรับคดีใดไว้พิจารณาแล้ว ให้ศาลกำหนดประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะแก้ไขหรือเพิ่มเติมประเด็นหรือลำดับประเด็นที่ได้กำหนดหรือลำดับไว้เดิม

ตุลาการทุกคนเว้นแต่ตุลาการที่ได้รับอนุญาตให้ถอนตัวหรือต้องถอนตัวเพราะถูกคัดค้าน ต้องทำความเห็นส่วนตัวตามประเด็นและตามลำดับแห่งประเด็นที่ศาลได้กำหนดหรือลำดับไว้

เมื่อศาลรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้

๙.๔.๓.๗ กำหนดดุลพินิจของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนหรือยุติการไต่สวน หรือสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐาน (ร่างมาตรา ๕๗)

มาตรา ๕๗ หากศาลเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนหรือยุติการไต่สวนก็ได้

เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเกิดขึ้นหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย หรือจะทำให้คดีล่าช้าโดยไม่สมควร ศาลอาจสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้

๙.๔.๓.๘ กำหนดเกี่ยวกับการนั่งพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยเปิดเผย (ร่างมาตรา ๕๘)

มาตรา ๕๘ การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาได้

เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศให้แก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย

๙.๔.๓.๙ กำหนดสิทธิของคู่กรณีในการอ้างพยานหลักฐาน ขอตรวจพยานหลักฐาน และคัดสำเนาพยานหลักฐาน ทั้งนี้ คู่กรณีที่ประสงค์จะอ้างพยานหลักฐานให้ยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว (ร่างมาตรา ๕๙)

มาตรา ๕๙ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ในเวลาทำการตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

ภายใต้บังคับมาตรา ๕๗ ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

๙.๔.๓.๑๐ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐาน ก่อนก็ได้ (ร่างมาตรา ๖๐)

มาตรา ๖๐ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า สิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน

๙.๔.๓.๑๑ กำหนดเกี่ยวกับวิธีการไต่สวนพยานบุคคล (ร่างมาตรา ๖๑)

มาตรา ๖๑ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือ ที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานให้ถ้อยคำในข้อนั้นโดยวิธีแถลง ด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดี แม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติม ตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน

การถามพยานของศาลตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่กรณีถามพยานตามวรรคสองแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

๙.๔.๓.๑๒ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่
นอกที่ทำการศาลโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำในท้องพิจารณา
ของศาล (ร่างมาตรา ๖๒)

มาตรา ๖๒ ศาลอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณี
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยให้ฝ่ายที่
ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด
การไต่สวนพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำในท้องพิจารณาของศาล

๙.๔.๓.๑๓ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยาน
ผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาให้ถ้อยคำ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล
และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบ คู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้าน
เป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดไต่สวนพยานนั้นไม่น้อยกว่า ๓ วัน (ร่างมาตรา ๖๓)

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้น
ร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาให้ถ้อยคำ
เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือ
ที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือ
ความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นเพื่อทราบก่อนวันนัดไต่สวนพยานบุคคลหรือ
พยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น
ล่วงหน้าดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดไต่สวนพยานบุคคล
หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าสามวัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันไต่สวนพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น
ล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาล
ตามวรรคสองและศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม
ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคล
หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์
แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคล
หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้

พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญใดยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น
ล่วงหน้าตามวรรคหนึ่งต่อศาลแล้วจะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า
นั้นมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่า
บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

๙.๔.๓.๑๔ กำหนดให้นำเรื่อง การเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลและการทำคำคัดค้านตามมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับแก่กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้พยานบุคคลใดหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลแทนการมาให้ถ้อยคำโดยพยานไม่ต้องมาศาลด้วยโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๖๔)

มาตรา ๖๔ ความในมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ศาลกำหนดให้พยานบุคคลใดหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดแทนการมาให้ถ้อยคำโดยพยานไม่ต้องมาศาลด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่ระยะเวลาตามมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ให้นับแต่วันที่รับคำสั่งศาล

๙.๔.๓.๑๕ กำหนดเกี่ยวกับการบันทึกรายงานการพิจารณาคดี และการให้ถ้อยคำของพยานในการไต่สวน (ร่างมาตรา ๖๕)

มาตรา ๖๕ ระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ให้ศาลบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานในการไต่สวนรวมไว้ในสำนวนด้วย โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือโดยวิธีการอื่นใดตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๙.๔.๓.๑๖ กำหนดเกี่ยวกับการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณี (ร่างมาตรา ๖๖)

มาตรา ๖๖ คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควรและภายในเวลาที่ศาลกำหนด

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา และให้นำความในมาตรา ๖๕ วรรคสองมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๙.๔.๓.๑๗ กำหนดให้คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ถ้อยคำของตน หรือบุคคลภายนอกซึ่งมีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควร มีสิทธิขอตรวจดู ขอดัดสำเนา และขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ (ร่างมาตรา ๖๗)

มาตรา ๖๗ คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ถ้อยคำของตน หรือบุคคลภายนอกซึ่งมีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควร มีสิทธิขอตรวจดู ขอดัดสำเนา และขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้

๙.๔.๓.๑๘ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณาคดี (ร่างมาตรา ๖๘)

มาตรา ๖๘ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณาคดี

๙.๔.๓.๑๙ กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งซึ่งได้รับมอบหมายจากศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดของศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๖๙)

มาตรา ๖๙ ให้ตุลาการคนหนึ่งซึ่งได้รับมอบหมายจากศาลเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดของศาล

๙.๕ หมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

๙.๕.๑ กำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ (ร่างมาตรา ๗๐)

มาตรา ๗๐ คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ศาลปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ

๙.๕.๒ กำหนดรายละเอียดที่ต้องปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๗๑)

มาตรา ๗๑ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอตามที่ปรากฏในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้กับคำวินิจฉัย

๙.๕.๓ กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัวเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและความเห็นส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๗๒)

มาตรา ๗๒ ในการวินิจฉัยคดี ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัวเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ

ความเห็นส่วนตัวตามวรรคหนึ่ง ให้ทำโดยสังเขปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

การทำคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคหนึ่ง องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นส่วนตัวของตุลาการทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย

๙.๕.๔ กำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้มีผลในวันอ่าน (ร่างมาตรา ๗๓)

มาตรา ๗๓ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายแล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องหรือผู้มีหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ มาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๑๓ หรือมาตรา ๒๓๑ (๑) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว

การแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสอง และการแจ้งคำวินิจฉัยตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

๙.๕.๕ กำหนดรายละเอียดที่ต้องปรากฏในคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี และให้คำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญมีผลในวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง (ร่างมาตรา ๗๔)

มาตรา ๗๔ คำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี ต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

ให้นำความในมาตรา ๗๒ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การทำคำสั่งด้วยโดยอนุโลมเมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้วให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้มีผลในวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง

๙.๕.๖ กำหนดให้ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเล็กน้อย ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องก็ได้ แต่จะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม (ร่างมาตรา ๗๕)

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเล็กน้อย เมื่อศาลเห็นเอง หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอและศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเล็กน้อยเช่นว่านั้นให้ถูกต้องก็ได้

การทำคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่งจะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม เมื่อได้ทำคำสั่งเช่นว่านั้นแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ และให้นำความในมาตรา ๗๒ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการจัดทำคำสั่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๙.๖ บทเฉพาะกาล

๙.๖.๑ กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งหรือต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ บรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญให้ยังคงอยู่ในตำแหน่งหรือยังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ตามที่กำหนด (ร่างมาตรา ๗๖)

มาตรา ๗๖ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับบรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

.....

ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ บรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

๙.๖.๒ กำหนดระยะเวลาให้องค์กรอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ และให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ (ร่างมาตรา ๗๗)

มาตรา ๗๗ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้องค์กรอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากองค์กรอิสระใดยังไม่อาจแต่งตั้งผู้แทนได้หรือในกรณีที่ไม่มีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ แต่ไม่ตัดสิทธิองค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลัง การแต่งตั้งดังกล่าวไม่มีผลให้การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วต้องเสียไป

ภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันถัดจากวันที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์ในการรับบำเหน็จตอบแทนตามมาตรา ๒๖ ให้ถือว่าการพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุลาออก

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

๙.๖.๓ กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๗๗ (ร่างมาตรา ๗๘)

มาตรา ๗๘ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๗๗ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๗๗

ในกรณีที่ต้องมีการคัดเลือกผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การคัดเลือกผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี ด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๗ วรรคสี่ หรือในกรณีที่ไม่ได้มีประธานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งยังอยู่ในตำแหน่งตามมาตรา ๗๗ ประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ และแจ้งให้ประธานวุฒิสภารับเพื่อดำเนินการต่อไป

๙.๖.๔ กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับในระหว่างที่ยังไม่มีระเบียบว่าด้วยเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๔ ออกใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๗๙)

มาตรา ๗๙ ในระหว่างที่ยังไม่มีระเบียบตามมาตรา ๒๔ ออกใช้บังคับ เครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

๙.๖.๕ กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับบรรดาข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของศาลที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๘๐)

มาตรา ๘๐ บรรดาข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของศาลที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๙.๖.๖ กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับการดำเนินการไต่สวน หรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๘๑)

มาตรา ๘๑ การดำเนินการไต่สวน หรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของศาลซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่มีปัญหาว่าการดำเนินการในเรื่องใดที่ยังค้างพิจารณาอยู่และมีได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ดำเนินการนั้นต่อไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่ ๒

ตารางอ้างอิง

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)
เฉพาะส่วนที่มีความสอดคล้อง
กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

ตารางอ้างอิง

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ผู้เสนอ)
เฉพาะส่วนที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
<p style="text-align: center;">หมวด ๑</p> <p style="text-align: center;">ศาล</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา ๗ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย</p> <p>(๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ</p> <p>(๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>(๔) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา</p>	<p style="text-align: center;">สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ</p> <p>มาตรา ๒๑๐</p> <p>- มาตรา ๒๑๐ (๑) ประกอบมาตรา ๑๔๘, มาตรา ๑๗๓, มาตรา ๒๑๒, มาตรา ๒๓๑</p> <p>- มาตรา ๒๑๐ (๒)</p> <p>- มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๔๙</p> <p>- มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๘๒</p>

๓๗

* หมายเหตุ รายละเอียดของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่ละมาตรา โปรดดูในภาคผนวก

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>(๕) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้</p> <p>(๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีสิทธิในการใช้งบประมาณรายจ่าย</p> <p>(๗) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา</p> <p>(๘) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี</p> <p>(๙) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา</p> <p>(๑๐) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ</p> <p>(๑๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>(๑๒) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๑๓๙ - มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๑๔๔ วรรคสาม - มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๑๔๙ และมาตรา ๑๔๘ - มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๑๗๐ วรรคสาม และมาตรา ๘๒ - มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๑๗๘ - มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๒๑๓ - มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๒๕๖ (๙)

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p style="text-align: center;">หมวด ๒ องค์ประกอบของศาล</p> <hr style="width: 10%; margin: auto;"/> <p style="text-align: center;">มาตรา ๘ ศาลประกอบด้วยตุลาการจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้</p> <p style="text-align: center;">(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษา หัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดย ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน</p> <p style="text-align: center;">(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือก โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน</p> <p style="text-align: center;">(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิศาขานิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรง ตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศ ไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน</p> <p style="text-align: center;">(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิศาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับ การสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของ มหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมี ผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน</p>	<p style="text-align: center;">สอดคล้องกับองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการ ในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือ ตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก็ได้ การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือก หรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจ หลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้</p> <p>มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว ตุลาการต้องมี คุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด</p> <p>(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีแต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับ การคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา</p> <p>(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า</p> <p>(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์</p> <p>(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p style="text-align: center;">สอดคล้องกับเรื่องคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๑</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>มาตรา ๑๐ ตุลาการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด</p> <p>(๒) ตติยาเสพติดให้โทษ</p> <p>(๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนใด ๆ</p> <p>(๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช</p> <p>(๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่</p> <p>(๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ</p> <p>(๘) อยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง</p> <p>(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล</p> <p>(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ</p> <p>(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p>	<p style="text-align: center;">สอดคล้องกับเรื่องลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๒</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรา ๒๐๒ (๑) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๒) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๑) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๒) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๔) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๕) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) - มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๙)

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน</p> <p>(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง</p> <p>(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง</p> <p>(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลวินิจฉัยว่ามีกรเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการใช้งบประมาณรายจ่าย</p>	<p>- มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐)</p> <p>- มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๑)</p> <p>- มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๗)</p> <p>- มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๘) และมาตรา ๑๔๔</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย</p> <p>(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ</p> <p>(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา</p> <p>(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา</p> <p>(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ</p> <p>(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ</p> <p>(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด</p>	<p>- มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๘) และมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม</p> <p>- มาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๗)</p> <p>- และ มาตรา ๒๐๒ (๓)</p> <p>- มาตรา ๒๐๒ (๔)</p> <p>- มาตรา ๒๐๒ (๕)</p> <p>- มาตรา ๒๐๒ (๖)</p> <p>- มาตรา ๒๐๒ (๗)</p> <p>- มาตรา ๒๐๒ (๘)</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ (๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง</p> <p>มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการตามมาตรา ๘ (๓) (๔) หรือ (๕) ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย</p> <p>(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ (๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ (๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลหรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ</p> <p>ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา</p>	<p>- มาตรา ๒๐๒ (๙) - มาตรา ๒๐๒ (๑๐)</p> <p>สอดคล้องกับเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๓ - มาตรา ๒๐๓ วรรคหนึ่ง</p> <p>- มาตรา ๒๐๓ วรรคสาม</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้องค์กรอิสระดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในยี่สิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในภารกิจของศาล และผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของกรรมการองค์กรอิสระ ในกรณีที่ไม่บุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือกเกินสองคนให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้นจับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของกรรมการองค์กรอิสระ ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้</p> <p style="text-align: center;">ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อกรรมการสรรหาตาม (๔)</p> <p>ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป</p>	<p style="text-align: center;">- สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๓ วรรคสี่ ที่กำหนดให้ คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือ กรรมการสรรหาตาม (๔) มิได้ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลา การคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อ ให้คณะกรรมการสรรหา เท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้โดยในระหว่างนั้น ให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึง วันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหาตุลาการใหม่ แต่ไม่รวมการสรรหาใหม่หรือ การสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๒ วรรคหก วรรคแปด และวรรคเก้า และ มาตรา ๑๓ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ เมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม</p> <p>ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็น กรรมการสรรหาในคณะกรรมการสรรหาสำหรับองค์กรอิสระในขณะเดียวกัน มิได้</p> <p>ให้ประธานกรรมการสรรหา และกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา</p>	<p>- มาตรา ๒๐๓ วรรคสอง</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>มาตรา ๑๒ ในการสรรหาตุลาการ ให้คณะกรรมการสรรหา ปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญ ในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการ สรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอม ของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประสบการณ์ที่ แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็น ในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาล หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย</p> <p>ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การคัดเลือกผู้สมควรได้รับ แต่งตั้งเป็นตุลาการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดด้วยโดยอนุโลม</p> <p>ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย และให้ กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย</p> <p>ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของ จำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา</p>	<p style="text-align: center;">สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๓ วรรคหก</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>ผู้ซึ่งจะได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี</p> <p>ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่ สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง แล้วแต่กรณี ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวน ให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่</p> <p>ภายในสามวันนับแต่วันปิดรับสมัครให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อผู้เข้ารับการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ประกาศดังกล่าวให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติและประวัติการทำงานตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนดด้วย</p> <p>เมื่อคณะกรรมการสรรหา ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสรรหาหรือคัดเลือกได้บุคคลใดแล้ว ให้เสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา</p>	<p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การเสนอชื่อเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๔</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือก รายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อ วุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจาก วุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งใหม่ไม่ได้</p> <p>เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ ประธานศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบ ประชุมร่วมกับตุลาการซึ่งยังไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามี เพื่อเลือกกันเองให้ คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหาหรือ คัดเลือก แต่เมื่อรวมกับตุลาการซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึง เจ็ดคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานศาลรัฐธรรมนูญได้ และ เมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลดำเนินการตามหน้าที่และ อำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าศาลประกอบด้วย ตุลาการเท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกเพิ่มเติมให้ครบ ตามจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือกต่อไปโดยเร็ว</p> <p>ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธาน ศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรา ๒๐๔ วรรคสอง - มาตรา ๒๐๔ วรรคสาม และ มาตรา ๒๐๖ - มาตรา ๒๐๔ วรรคสี่

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้วนั้นต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งตุลาการ ในกรณีที่ไม่ได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่</p> <p>มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด</p> <p>การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด</p> <p>การวินิจฉัยให้ใช้วิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผย</p> <p>ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะที่พิจารณาและวินิจฉัยมิได้</p>	<p style="text-align: center;">สอดคล้องกับการกำหนดให้ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาต้องแสดงหลักฐาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๕</p> <p style="text-align: center;">สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๓ วรรคห้า</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p style="text-align: center;">มาตรา ๑๖ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้</p> <p style="text-align: center;">“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอลถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายทุกประการ”</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๑๗ ตุลาการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว</p> <p style="text-align: center;">ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่</p>	<p style="text-align: center;">สอดคล้องกับการกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๙๑</p> <p style="text-align: center;">สอดคล้องกับวาระการดำรงตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๗</p> <p style="text-align: center;">สอดคล้องกับการกำหนดให้ตุลาการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘ วรรคสาม</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p style="text-align: center;">มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ</p> <p style="text-align: center;">(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐</p> <p style="text-align: center;">(๒) ตาย</p> <p style="text-align: center;">(๓) ลาออก</p> <p style="text-align: center;">(๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี</p> <p style="text-align: center;">(๕) ศาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ</p> <p style="text-align: center;">(๖) ต้องคำพิพากษาศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง</p> <p style="text-align: center;">ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่งให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการด้วย</p>	<p style="text-align: center;">สอดคล้องกับเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘</p> <p style="text-align: center;">- มาตรา ๒๐๘ วรรคสอง</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>ในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ตุลาการเลือกตุลาการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธานศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน จะนั่งพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยมิได้ ในกรณีเช่นนั้นหากมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของประเทศ ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ เพื่อให้มีตุลาการครบเจ็ดคนก็ได้</p> <p>มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง และมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการทำหน้าที่เป็นตุลาการ</p>	<p>- มาตรา ๒๐๘ วรรคสี่</p> <p>-</p> <p>สอดคล้องกับการดำเนินการในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๙</p> <p>สอดคล้องกับการดำเนินการในกรณีที่ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๔</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>เป็นการชั่วคราวให้ครบถ้วน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะตุลาการได้จนกว่าตุลาการที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน ในการแต่งตั้งดังกล่าวให้คำนึงถึงองค์ประกอบตามมาตรา ๘ ด้วย</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๒๒ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด</p> <p style="text-align: center;">หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๒๓ การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม</p> <p>ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา การเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ที่จัดในเวลาราชการทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มเวลาเว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับตุลาการ</p>	<p style="text-align: center;">สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘ วรรคห้า ซึ่งกำหนดให้การร้องขอ ผู้มีสิทธิร้องขอ การพิจารณา และการวินิจฉัยการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p style="text-align: center;">สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๘๘</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๒ การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา ๔๑ ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น</p> <p>การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย</p> <p>(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย</p> <p>(๒) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย</p> <p>(๓) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด</p>	<p>สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคสอง ที่กำหนดให้การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๓๒ ประกอบ ๑๔๘ - เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ - เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>(๔) สมาชิกวุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ</p> <p>(๕) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้</p> <p>(๖) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา</p> <p>(๗) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา</p> <p>(๘) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>(๙) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๗ (๑๒) ที่ข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ (๒) - เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๙ - เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๙ ประกอบมาตรา ๑๔๘ - เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ - เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๙)

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>มาตรา ๔๔ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล ในกรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล</p> <p>มาตรา ๔๕ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๐) ได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่</p> <p>ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุงการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร</p>	<p>- เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ (๒)</p> <p style="text-align: center;">สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่กำหนดให้การยื่นคำร้อง ในกรณีนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่า เป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๖ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา</p> <p>มาตรา ๔๖ การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๕ ต้องมิใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว</p> <p>(๒) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน</p> <p>(๓) การกระทำที่เป็นการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น</p> <p>(๔) เรื่องที่อาจฟ้องร้องเป็นคดีในศาลอื่นได้หรือเป็นคดีที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว</p> <p>(๕) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒</p> <p>(๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร</p>	<p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">- เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓</p>

<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>มาตรา ๔๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๖ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว</p> <p>ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลได้</p> <p>ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม</p> <p>ให้นำความในมาตรา ๔๕ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับแก่การยื่นและการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๔๕ ด้วยโดยอนุโลม</p>	<p>- เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๓๑ (๑) ที่กำหนดให้การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีนี้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๓ องค์คณะและการพิจารณาคดี</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา ๕๑ ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมพิจารณาคดีและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือเป็นกรณีตามวรรคสาม</p> <p>องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน</p> <p>ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากวันนัดไต่สวนครั้งแรกตามมาตรา ๕๘ วรรคสองแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน</p> <p>ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน</p>	<p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">สอดคล้องกับองค์คณะของศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (เฉพาะมาตราที่มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>
<p>มาตรา ๕๖ เมื่อศาลรับคดีได้ไว้พิจารณาแล้ว ให้ศาลกำหนด ประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะ แก้ไขหรือเพิ่มเติมประเด็นหรือลำดับประเด็นที่ได้กำหนดหรือลำดับไว้เดิม ตุลาการทุกคนเว้นแต่ตุลาการที่ได้รับอนุญาตให้ถอนตัวหรือ ต้องถอนตัวเพราะถูกคัดค้าน ต้องทำความเห็นส่วนตนตามประเด็นและ ตามลำดับแห่งประเด็นที่ศาลได้กำหนดหรือลำดับไว้ เมื่อศาลรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัย โดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้</p> <p style="text-align: center;">หมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา ๗๐ คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่ รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ศาล ปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ</p>	<p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">สอดคล้องกับการห้ามมิให้ตุลาการปฏิเสธไม่วินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสาม</p> <p style="text-align: center;">สอดคล้องกับมติของคำวินิจฉัยของศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง</p>

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ.

(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

สรุปการวิเคราะห์ความจำเป็น และผลกระทบในการตรากฎหมาย*

๑. สรุปความจำเป็นในการตรากฎหมาย*

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัยการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง*

ได้มีการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

มาตรา ๗

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ไม่ควรให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากการใช้อำนาจดุลยพินิจของฝ่ายบริหารไม่ควรถูกตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการ และควรตรวจสอบเพียงว่าคณะรัฐมนตรีใช้อำนาจตนถูกต้อง ตามรัฐธรรมนูญแล้วหรือไม่

๒. การกำหนดเขตอำนาจศาลควรกำหนดให้มีความชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะใช้สิทธิทางศาลสามารถทราบและเข้าใจได้โดยง่ายว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยคดีประเภทกรณีใดบ้าง

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว

ความเห็นของภาคประชาชน (คุณสุภัทร แสงประดับ เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ควรกำหนดให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมตามหลักกติกาสากล (ICCRR)

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มีบัญญัติไว้แล้วในหมวด ๓ การพิจารณา

*เรียบเรียงโดย นางกิตติมา อรุณพลทรัพย์ วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

* ที่มา : การวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (กันยายน ๒๕๖๐)

๒ ที่มา : ตารางความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (ดูภาคผนวกหน้า (๑๔๑ - ๒๒๓))

มาตรา ๑๑

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดให้มีผู้แทนจากองค์กรทางการศึกษาเข้ามาเป็นกรรมการสรรหาด้วย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตุลาการได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว

ความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดคณะกรรมการสรรหากรรมการในองค์กรอิสระ ในแต่ละองค์กร โดยเฉพาะกรรมการสรรหาที่มาจากบุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้ง จำนวน ๕ คน ให้มีความชัดเจนว่าต้องเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกัน บุคคลเดียวกัน หรือต่างบุคคลกัน เพื่อป้องกันไม่ให้มีการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นกรรมการสรรหาไว้ล่วงหน้าในการทำหน้าที่ดังกล่าว

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ได้กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ (๔) ไว้แล้ว ในวรรคหกและในวรรคเจ็ด ได้กำหนดถึงกรรมการสรรหาจะไปเป็นคณะกรรมการสรรหาสำหรับองค์กรอิสระในขณะเดียวกันมิได้

มาตรา ๑๒

ความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

๑. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไปซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมเพื่อมาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนอกจากการประกาศรับสมัครให้เกิดความชัดเจน

๒. กำหนดนิยามและขอบเขตคำว่า “มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม” รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดหรือคุณลักษณะของบุคคลที่มาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความชัดเจน

๓. กำหนดนิยามและขอบเขตคำว่า “บุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไป” ให้ชัดเจนและมีรายละเอียดมากเพียงพอว่าหมายถึงบุคคล ประเภทใด หรือมีคุณสมบัติอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการสรรหามีกรอบและแนวทางที่ชัดเจนในการคัดสรรบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการสรรหาไว้ตายตัวจะทำให้กระบวนการสรรหามีปัญหาในทางปฏิบัติ

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรมาจากการเปิดรับสมัคร โดยบุคคลทั่วไปสามารถสมัครเข้ารับการสรรหาได้ มีวิธีการสรรหาโดยการให้แสดงวิสัยทัศน์และให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์การพิจารณา

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การสรรหาเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา

มาตรา ๑๓

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

การกำหนดให้กระบวนการสรรหายึดโยงกับสมาชิกวุฒิสภาขาดความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรมีความโปร่งใสและชัดเจน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว

มาตรา ๑๗

ความเห็นของภาคประชาชน (นายธีรวัฒน์ ช้วนตัน มีหนังสือเสนอความเห็น ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙)

๑. ควรให้มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญทุก ๓ ปี ๖ เดือน นับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง โดยให้ที่ประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจัดให้มีการเลือกกันเองคนหนึ่งเป็นประธาน ทั้งนี้ จะเลือกบุคคลซึ่งเคยเป็นประธานมาแล้วก็ได้

๒. การปรับเปลี่ยนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตามข้อ ๑. ไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดถึงช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. วาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว

๒. ตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่สมบัติผลัดกันชม

ความเห็นของภาคประชาชน (เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ศาลรัฐธรรมนูญควรดำรงตำแหน่ง ๕ ปี เนื่องจากอยู่นานไปอาจมีอำนาจมากเกินไป

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ตรงตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแล้ว

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

วาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรกำหนดไว้เพียง ๕ ปี

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ตรงตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแล้ว

มาตรา ๒๗

ความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

ควรกำหนดรายละเอียดวิธีพิจารณาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เกิดความชัดเจน ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อจะได้ทราบถึงวิธีการ ขั้นตอน และกรอบระยะเวลาในการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญเกิดประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากประชาชนมากขึ้น

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดกระบวนการพิจารณาของศาลไว้ ทั้งได้กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพิ่มเติมด้วย

ความเห็นของภาคประชาชน (นายธนเสฏฐ์ เจริญชัยสิน มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙)

ควรกำหนดระยะเวลาการพิจารณาและวินิจฉัยให้ชัดเจนว่าแต่ละคดีควรพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาเท่าใดตามเนื้อหาแห่งคดี

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาของศาลไว้ชัดเจนแล้ว

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรกำหนดระยะเวลาการไต่สวนให้ชัดเจน
๒. เห็นด้วยกับการกำหนดให้วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งถือได้ว่าเป็นการอุดช่องว่างในทางกฎหมายวิธีพิจารณาคดีได้อย่างดี
๓. เห็นด้วยกับการนำข้อดีของระบบกล่าวหามาใช้ร่วมกับข้อดีของระบบไต่สวน
๔. ไม่เห็นด้วยกับการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้กับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม แต่ควรนำพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะมีความเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากโดยสภาพของคดีรัฐธรรมนูญย่อมมีคู่กรณีอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งเป็นรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งย่อมใกล้เคียงกับคดีปกครองมากกว่าคดีแพ่ง
๕. ควรกำหนดบทนิยามของคำว่า “การไต่สวน”
๖. ควรกำหนดคำนิยามของคำว่า “การไต่สวน” ไว้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน และเพื่อเป็นการควบคุมการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการใช้อำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญว่าหมายถึงการดำเนินการอย่างไรบ้างและมีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด)
๗. ศาลต้องอำนวยความสะดวกให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความเห็นข้อที่ ๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณา ของศาลไว้ชัดเจนแล้ว

ความเห็นข้อที่ ๒ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดไว้ชัดเจนแล้วในร่างมาตรา ๒๖ กำหนดให้การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนไว้เป็นการเฉพาะ

ความเห็นข้อที่ ๓ และข้อที่ ๔ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ที่กำหนดให้การพิจารณาคดีของศาล มีลักษณะเฉพาะโดยกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้แล้ว

ความเห็นข้อที่ ๕ และข้อที่ ๖ ร่างมาตรานี้ได้กำหนดถึงพิจารณาของศาลให้ใช้ระบบไต่สวน โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงและในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลพิจารณาหลักฐานได้ทุกประเภทไว้ชัดเจนแล้ว

ความเห็นข้อที่ ๗ เป็นหลักการทั่วไปซึ่งสอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

มาตรา ๓๒

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. เหตุคัดค้านตุลาการควรเพิ่มกรณี “ตุลาการเป็นผู้มีส่วนได้เสีย มีความสนิทสนม มีความขัดแย้ง หรือมีอคติกับคู่กรณี เช่น เป็นเพื่อนร่วมรุ่น หรือเคยแสดงทัศนะบวกหรือลบต่อคู่กรณี เป็นต้น”

๒. ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคำร้องที่ขอให้วินิจฉัยด้วย

๓. ควรกำหนดเหตุคัดค้านตุลาการในกรณีที่ตุลาการมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องในคำร้องที่ขอให้วินิจฉัย

๔. ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ครบคลุมแล้ว

มาตรา ๓๗

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

กรณีปรากฏเหตุคัดค้านตุลาการหรือตุลาการ ถอนตัว ส่งผลให้ตุลาการต้องพ้นจากองค์คณะจนไม่สามารถหาเสียงข้างมากในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ จึงควรวางกลไกให้สามารถแต่งตั้งตุลาการเพิ่มเติมแทนตุลาการที่ถูกคัดค้านหรือถอนตัว เพื่อให้สามารถหาเสียงข้างมากในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

กำหนดไว้แล้วในมาตรา ๖๙

มาตรา ๓๘

ความเห็นของภาคประชาชน (เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ) ควรมีหลักประกันความเป็นอิสระให้แก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ปฏิบัติงาน สนับสนุนให้แก่คณะตุลาการ เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองเนื่องจากผลคำวินิจฉัย ถือเป็นที่สุดและเด็ดขาดผูกพันทุกองค์กร

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีและได้กำหนดเรื่องการละเมิดอำนาจศาลไว้ในมาตรา ๓๘ แล้ว

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรคุ้มครองบุคคลที่วิจารณ์การพิจารณาคดีหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้วิธีการทางวิชาการด้วยเรื่องละเมิดอำนาจศาลและควรกำหนดเท่าที่จำเป็น

๒. ควรกำหนดขอบเขตหรือนิยามของคำว่า “วิธีการทางวิชาการ” ให้ชัดเจน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

บัญญัติไว้แล้วในมาตรา ๓๗ วรรคสอง

มาตรา ๓๙

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

เห็นด้วยกับการกำหนดเรื่องการละเมิดอำนาจศาล แต่ควรกำหนดเท่าที่จำเป็นและไม่ควร กำหนดให้มีโทษจำคุก

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ในหลักเกณฑ์เดียวกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๔๖

ความเห็นของประธานศาลปกครองสูงสุด (นายปิยะ ปะตังทา มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๐)

๑. เสนอแก้ไขความใน (๓) ให้ครอบคลุมถึงการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดีและการบังคับ รวมถึงการวางทรัพย์ด้วย และ

๒. เสนอเพิ่มความใน (๖) ให้ครอบคลุมถึงการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) ด้วย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความในมาตรา ๔๕ (๓) (๖) มีความหมายครอบคลุมความเห็น ข้อ ๑ และข้อ ๒ ตามลำดับแล้ว

มาตรา ๔๘

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

เพิ่มตุลาการประจำคดีจาก “ไม่น้อยกว่า ๓ คน” เป็น “ไม่น้อยกว่า ๕ คน”

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๓ คนน่าจะเพียงพอ เพราะเป็นการพิจารณาว่ารับหรือไม่รับคำร้องไว้พิจารณาเท่านั้น และถ้าไม่รับคำร้องไว้พิจารณาได้กำหนดมาตรการให้เสนอศาลพิจารณาอีกชั้นหนึ่งแล้ว

มาตรา ๕๑

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

การกำหนดให้องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัยต้อง ประกอบด้วย ตุลาการไม่น้อยกว่า ๗ คน หากเกิดเหตุที่ทำให้ตุลาการไม่สามารถร่วมเป็นองค์คณะในการพิจารณา ได้ครบตามจำนวนองค์คณะที่ได้กำหนดไว้อาจทำให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำเนินการพิจารณาคดีนั้นได้

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มีข้อยกเว้นตามวรรคสาม

มาตรา ๕๕

ความเห็นของภาคประชาชน (คุณสุภัทร แสงประดับ เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ควรกำหนดให้มีระบบพนักงานคดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ (เจ้าพนักงานตามกฎหมาย) เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือในกระบวนการพิจารณาของศาลตามระบบวิธีพิจารณาของศาลโดยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ระบบพนักงานคดีเป็นเรื่องภายในที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินการได้ โดยใช้มาตรการทางบริหารไม่ต้องกำหนดโดยกฎหมาย

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

ควรเพิ่มช่องทางการส่งเอกสารการแจ้งและการประกาศคำสั่งของศาลให้ครอบคลุมถึงการส่งเอกสารทางโทรศัพท์

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

หมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรกำหนดให้ศาลเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท หรือความขัดแย้งมากกว่าการตัดสินว่าใครแพ้หรือชนะ ทั้งนี้เพื่อสร้างความปรองดองและแก้วิกฤตทางการเมืองที่ผ่านมา เช่น ศาลอาจให้คำแนะนำแทนคำวินิจฉัยโดยให้ถือว่าคำแนะนำนั้นมีผลผูกพันทุกองค์กรเช่นเดียวกับคำวินิจฉัย

๒. หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นบรรทัดฐานแล้ว หากจะมีคำวินิจฉัยใหม่ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานเดิม ควรได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมของศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญเป็นหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัย (Adjudication Function)

๒. ศาลมีอิสระที่จะพิจารณาวินิจฉัยเพื่อความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดี

มาตรา ๗๒

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรมีการจัดทำคำวินิจฉัยส่วนตนก่อนคำวินิจฉัยกลาง และควรกำหนดระยะเวลาในการประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษาให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนสามารถทราบผลของคำวินิจฉัยได้อย่างรวดเร็ว

๒. เห็นด้วยกับเรื่องการจัดทำความเห็นหรือคำวินิจฉัยส่วนตน การทำความเห็นแย้ง โดยต้องประกาศผ่านทางเว็บไซต์หรือส่งสำเนาไปยังคู่กรณีด้วย

๓. ควรมีคำวินิจฉัยส่วนตน ความเห็นส่วนตน หรือความเห็นแย้ง เนื่องจากเป็นประโยชน์แก่ความยุติธรรมและทำให้คำวินิจฉัยอยู่บนพื้นฐานของการร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบขององค์คณะตุลาการพิจารณาคดี

๔. การทำคำวินิจฉัยส่วนตนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องทำให้ครบทุกประเด็นตามที่ได้กำหนดประเด็นไว้ เพราะอาจส่งผลให้คำวินิจฉัยกลางไม่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่กำหนดประเด็นไว้หลายประเด็นหรือ มีการวินิจฉัยแยกออกเป็นหลายแนวทางและต้องมีการลงมติในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนด

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความเห็นข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ สอดคล้องกับหลักการของมาตรา ๗๑ ซึ่งความในมาตรา ๗๑ ใช้คำว่า “ความเห็นส่วนตัว”

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมายอย่างรอบด้าน^๓

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- เชิงบวก

การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในวงกว้าง เนื่องจากเป็นองค์กรที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น หากการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก

หน่วยงานของรัฐ และประชาชนทุกภาคส่วน

- เชิงลบ

ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ

ไม่มี

^๓ อ้างแล้ว โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ หน้า (- ๑ -)

การวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

กฎหมายใหม่ แก้ไข/ปรับปรุง ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ.....

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

เพื่อให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๓๐ (๘) และมาตรา ๒๖๗ (๕) เพื่อกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญให้สอดคล้อง กับบทบัญญัติมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคน มีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และ การพ้นจากตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ เขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยคดี การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ องค์คณะตุลาการ และการทำคำวินิจฉัย เพื่อให้การพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ เป็นไปโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

มาตรา ๑๓๐ (๘) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบกับมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้คณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่ วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

หากไม่ทำภารกิจนั้นจะมีผลประการใด

เป็นการไม่ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีกี่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้าง

แต่ละทางเลือกมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

ไม่มีทางเลือกอื่น เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีกฎหมายนี้

๑.๔ มาตรการที่บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร

(๑) กำหนดเขตอำนาจการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อกำหนดขอบเขตของเรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญสามารถรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ ซึ่งนอกจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญแล้ว ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

(๒) กำหนดวิธีการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้มีการคัดเลือกและ การสรรหาเพื่อให้ได้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญ ในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่

(๓) กำหนดวิธีการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริง ไม่ว่าจะเป็นผู้หรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(๔) กำหนดกระบวนการคัดค้านและถอนตัวของตุลาการ โดยกำหนดเหตุที่จะทำให้กระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยคดีเป็นไปโดยไม่มีคามยุติธรรม

(๕) กำหนดองค์คณะตุลาการ วิธีการพิจารณาคดี การทำคำวินิจฉัยและการเปิดเผยผลการวินิจฉัย โดยมีกระบวนการขั้นตอนและระยะเวลาที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้มีการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเปิดเผยผลการวินิจฉัย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนได้รับความเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

(๖) กำหนดบทเฉพาะกาล รองรับคดีให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับบรรดาที่มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนด และรองรับข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของศาลที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นอกจากนี้ยังรองรับการดำเนินการไต่สวน หรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของศาลซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๑.๕ ภารกิจนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด

การกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะทำให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงสิทธิของตนได้ถูกต้องและชัดเจน และการกำหนดกระบวนการและระยะเวลาไว้ชัดเจนจะทำให้การพิจารณาคดีมีแนวทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคืออะไร

กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่หรือการกระทำใดไม่ให้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีความเป็นอิสระปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตและเป็นธรรม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเป็นธรรม รวมถึงตลอดถึงการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร

ปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญลดน้อยลง และประชาชนมีช่องทางในการได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทย มีต่อรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด

ไม่มี

การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นผลดีหรือก่อให้เกิดภาระแก่ประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๒. ผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชน ทำภารกิจนี้

เนื่องจากเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ จึงเป็นหน้าที่และอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชน หรือไม่ อย่างไร

ไม่ควรทำร่วมกับเอกชนเนื่องจากเป็นภารกิจพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน และปกป้องสถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งมีได้กำหนดให้เป็นภารกิจ ที่ต้องดำเนินการร่วมกับเอกชน

๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำ ภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ไม่ควรทำภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่น เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงควรเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระไม่ถูกแทรกแซงจากองค์กรอื่น

๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ จะได้ประโยชน์แก่ประชาชน มากกว่าหรือไม่

ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้นเป็นภารกิจหลัก ของศาลรัฐธรรมนูญโดยแท้ มิได้เกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการหรือการให้บริการแก่ประชาชน ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๓.๑ การจัดทำภารกิจนั้นมีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร

หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function)) ในเรื่องการบริหารงาน ความยุติธรรมโดยการพิจารณาพิพากษาตัดสินคดี

หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ ในเรื่อง.....

ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่อง.....

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่อง.....

แนวทางการปฏิรูปประเทศ ในเรื่อง.....

๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่
ไม่ได้ เนื่องจากมาตรา ๑๓๐ (๘) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้การดำเนินการในเรื่องนี้
ต้องจัดทำเป็นกฎหมาย ไม่อาจใช้มาตรการทางบริหารแต่เพียงอย่างเดียวได้

ถ้าใช้มาตรการทางบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร

จะไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้

เนื่องจากมาตรา ๑๓๐ (๘) ประกอบกับมาตรา ๒๖๗ (๕) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้
การดำเนินการในเรื่องนี้ต้องจัดทำเป็นกฎหมาย และให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๒๕๐ วัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

(ก) การใช้บังคับกฎหมาย

ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ เนื่องจาก การดำเนินการภายใต้
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับความชอบด้วย
รัฐธรรมนูญ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องครอบคลุมพื้นที่ทั่ว
ประเทศ

ทอยยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก.....

ใช้บังคับเพียงบางท้องที่ เนื่องจาก.....

(ข) ระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากเป็นกฎหมายที่รัฐธรรมนูญ
บัญญัติให้มีขึ้น และกรณีดังกล่าวไม่มีความจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องใด

มีการทอดระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลาเท่าใด เพราะเหตุใด.....

ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น

เนื่องจากมาตรา ๑๓๐ (๘) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้การดำเนินการในเรื่องนี้ต้องตราเป็น
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ

ควบคุม (ข้ามไปข้อ ๓.๗) กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘) ส่งเสริม

ระบบผสม (ทั้งควบคุมและส่งเสริม)

เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว

เนื่องจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญมีขึ้นภายหลังจากมีการยื่นคำร้อง
ต่อศาลว่ามีการกระทำขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมีลักษณะเป็นการตรวจสอบการกระทำที่เกิดขึ้น
มิได้เป็นการดำเนินการในลักษณะป้องกันการกระทำความผิด

๓.๗ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย

- ๓.๗.๑ เพราะเหตุใดจึงกำหนดให้ใช้ระบบอนุญาต หรือใช้ระบบอื่นที่มีผลเป็นการควบคุม
ไม่มี
- ๓.๗.๒ มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการอนุญาตหรือไม่ ถ้ามี มีความจำเป็นอย่างไร
มีความคุ้มค่าต่อภาระที่เกิดแก่ประชาชนอย่างไร
ไม่มี
- ๓.๗.๓ มีหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการอนุมัติอนุญาตหรือไม่ อย่างไร
ไม่มี
- ๓.๗.๔ มีขั้นตอนและระยะเวลาที่แน่นอนในการอนุญาตหรือไม่
ไม่มี
- ๓.๗.๕ มีการเปิดโอกาสให้อุทธรณ์การปฏิเสธคำขอ การให้ยื่นคำขอใหม่ หรือไม่ อย่างไร
ไม่มี
- ๓.๘ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย
- ๓.๘.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นมีการใช้ระบบคณะกรรมการ หรือไม่
ไม่มี มีเพียงการใช้ระบบองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
มีความจำเป็นอย่างไร
เนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องการความรอบคอบและเป็นหลักประกันในการพิจารณา
วินิจฉัยคดีให้เป็นไปโดยยุติธรรม
- ๓.๘.๒ คณะกรรมการที่กำหนดขึ้นมีอำนาจซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการอื่นหรือไม่
ไม่มี
หากมีความซ้ำซ้อน จะดำเนินการอย่างไรกับคณะกรรมการอื่นนั้น
ไม่มี
- ๓.๘.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือ
นายกรัฐมนตรี หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือไม่
ไม่มี
เหตุใดจึงต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ
ไม่มี
- ๓.๙ มีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร
การปฏิบัติหน้าที่ของศาลโดยองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีกรอบหรือแนวทางการใช้
ดุลพินิจตามที่มีการกำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- ๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด
- โทษทางอาญา โทษทางปกครอง ระบบผสม
- ๓.๑๑ การกำหนดโทษทางอาญาจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล เพราะเหตุใด
เป็นมาตรการลงโทษสำหรับผู้ละเมิดอำนาจศาล เพื่อให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบ
เรียบร้อยของการพิจารณาคดี เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว

๓.๑๒ ความผิดที่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญาเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงอย่างไร

ความผิดในกรณีละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง โดยมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณี ศาลอาจใช้ดุลพินิจที่จะลงโทษทางอาญาหรือไม่ก็ได้ เพราะมีทางเลือกอื่นในการลงโทษด้วย กล่าวคือ การตักเตือน และไล่ออกจากบริเวณศาล ทั้งนี้ ศาลจะพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันหรือไม่

ไม่มี

๔.๒ กรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่

เนื่องจากมาตรา ๑๓๐ (๘) และมาตรา ๒๖๗ (๕) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้ จึงจำเป็นต้องจัดทำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้น ทั้งนี้ เดิมมีข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวไม่ได้มีลักษณะเป็นพระราชบัญญัติที่จะต้องบัญญัติให้ยกเลิกในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๕. ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน ประชาชน

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง องค์กรอิสระ เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- เชิงบวก

การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในวงกว้าง เนื่องจากเป็นองค์กรที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น หากการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก

หน่วยงานของรัฐ และประชาชนทุกภาคส่วน

- **เชิงลบ**

ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ

ไม่มี

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และเสรีภาพทางวิชาการ

การจำกัดนั้นเป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นหรือไม่ อย่างไร

เป็นการจำกัดเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การพิจารณาและวินิจฉัยคดีเป็นไปโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นเพียงใด และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและวินิจฉัยคดีโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพย่อมเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เพราะเป็นการประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญมิให้ถูกล่วงละเมิด และป้องกันมิให้มีการกระทำหรือการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งหากการใช้บังคับกฎหมายฉบับนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ประชาชนและสังคมตระหนักถึงความสำคัญของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ อันเป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันจะส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ต่อไปด้วย

การประกอบกิจการเป็นไปโดยสะดวกหรือลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด

ไม่มี

ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากน้อย เพียงใด

ไม่มี

และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา มากน้อยเพียงใด

ไม่มี

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร

ไม่มี

สามารถลดงบประมาณแผ่นดินได้มากนักเพียงใด

ศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ รวมถึงการอนุมัติโครงการหรือจัดสรรเงินงบประมาณที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะทำให้การใช้จ่ายงบประมาณมีความรอบคอบ รัดกุม และควบคุมงบประมาณของประเทศได้มาก

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ ได้แก่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและวินิจฉัย

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

ไม่มี เนื่องจากเป็นหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อประชาชน

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชน และการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะทำให้มีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ รวมถึงการอนุมัติโครงการหรือจัดสรรเงินงบประมาณ ซึ่งจะทำให้การใช้จ่ายงบประมาณมีความรอบคอบ รัดกุม และเกิดประโยชน์ต่องบประมาณของประเทศ โดยร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้สร้างหรือกำหนดภาระหน้าที่แก่ประชาชน และไม่มีผลกระทบต่อโครงสร้างองค์กรซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาระงบประมาณที่เพิ่มขึ้นเกินความจำเป็น

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

(ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้

เป็นไปตามโครงสร้างองค์กรและกรอบอัตรากำลังของข้าราชการตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี

องค์คณะตุลาการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระหว่างห้าปี โดยแยกเป็นงบดำเนินงานและงบลงทุน

งบประมาณปกติของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๖.๒ ในกรณีที่เป็นร่างกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณ หรือไม่ อย่างไร
ไม่มี

๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

วิธีการสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

การเข้าถึงข้อมูลของประชาชน

ในระหว่างการดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้จัดให้มีช่องทางในการเผยแพร่และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยการเผยแพร่ในเว็บไซต์ และการจัดสัมมนาฯรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร

ไม่มี

๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

เนื่องจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญต้องกระทำโดยองค์กรที่มีความเป็นอิสระ และปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรอื่น จึงไม่จำเป็นต้องมีการร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น

๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมายได้แก่

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเนื่องจาก

เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในศาลรัฐธรรมนูญ

๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ

๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่

เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในเรื่องใดบ้าง แต่ละขั้นตอนใช้เวลาในการดำเนินการเท่าใด

(๑) ดำเนินการแต่งตั้งบุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งให้เป็นตุลาการ ให้องค์กรอิสระดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในสี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา

(๒) ในกรณีที่มีการประกาศรับสมัครตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อผู้เข้ารับการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปภายในสามวันนับแต่วันปิดรับสมัคร

(๓) ในกรณีที่ตุลาการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการใหม่ภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันก่อนวันที่ตุลาการครบวาระ แต่ถ้าตุลาการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

(๔) เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ

(๕) บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว

(๖) บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

(๗) เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะตุลาการภายในสองวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้อง และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล

(๘) เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๙) ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต้องยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

(๑๐) เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศให้แก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด

(๑๑) ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

(๑๒) ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน

(๑๓) ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นเพื่อทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

(๑๔) คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นส่วนตัวของตุลาการทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย

๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม อย่างไร

การใช้ดุลพินิจขององค์คณะตุลาการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมโดยปราศจากอคติทั้งปวง

๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือมอบอำนาจเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อย่างไร
ไม่มี

๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง

๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นตำแหน่งซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่ภายใต้การตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญด้วย

๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร

มีการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ แต่หากบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีได้เอง

๙. การจัดทำกฎหมายลำดับรอง

๙.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองนั้นหรือไม่ ได้ยกร่างกฎหมายลำดับรองในเรื่องใดบ้าง

๙.๒ มีกรอบในการตราอนุบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่บุคคลเกินสมควรอย่างไร

มาตรา	กำหนดเวลา
<p>มาตรา ๗๗ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้องค์การอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑</p>	<p>องค์การอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนเพื่อเป็นคณะกรรมการสรรหาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ</p>
<p>มาตรา ๗๗ วรคสามและวรคสี่</p> <p>ภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันถัดจากวันที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์ในการรับบำเหน็จตอบแทนตามมาตรา ๒๖ ให้ถือว่า การพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุลาออก</p>	<p>คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ</p>
<p>มาตรา ๗๘ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๗๗ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิควินิจฉัยตามมาตรา ๗๗</p>	<p>กรณีที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญให้</p>

มาตรา	กำหนดเวลา
	ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ มีคำวินิจฉัย

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

มีการรับฟังความคิดเห็น

ไม่ได้รับฟังความคิดเห็น

รายละเอียดของการรับฟังความคิดเห็นปรากฏตามเอกสารสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ดำเนินการตามแนวทางการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

(นายมีชัย ฤชุพันธุ์)

ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

กันยายน ๒๕๖๐

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๖ (นายนาถะฯ)

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๖๒

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.*

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้การสรรหาและการวินิจฉัยการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ขึ้น ซึ่งสามารถสรุปข้อดี ได้ดังนี้

๑. เพื่อให้การดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒. เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกหรือประโยชน์แก่สาธารณะมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ

๓. เป็นการประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญมิให้ถูกล่วงละเมิดและป้องกันมิให้มีการกระทำหรือการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

*ที่มา : การวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบ เรียบเรียงโดย นางกิตติมา อรุณพลทรัพย์
วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย

บทความ เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่*

ภายใต้ระบบการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายในสังคมโลกสมัยใหม่ (The Judicial Review System in the Modern World) ศาลรัฐธรรมนูญ (The Constitutional Court) เป็นกลไกหลักสำคัญในการทำหน้าที่ตีความรัฐธรรมนูญว่ากฎหมายใดจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมิได้ด้วยเหตุนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและการธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะดำรงความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ได้ จะต้องมีการควบคุมการกระทำขององค์กรหรือสถาบันทางการเมืองให้ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญเชื่อว่าจะมีอำนาจหน้าที่ปกป้องรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ความหวังของสังคมไทย ศาลรัฐธรรมนูญต้องมีหน้าที่ต้องปกป้องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญที่องค์กรอื่นไม่อาจทำได้หรือพึงพาระบบองค์กรภาคีรัฐอื่น ๆ ได้

อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ได้ผ่านการออกเสียงประชามติไปแล้ว เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ น่าสนใจอยู่ไม่น้อยในการปกป้องคุ้มครองและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ที่สำคัญได้ ดังนี้

๑. ด้านการปกครองและรักษาไว้ซึ่งอธิปไตยของชาติ กล่าวคือ เมื่อมีวิกฤตการณ์ของประเทศและมีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบังคับแก่กรณีใด การวินิจฉัยกรณีนั้นให้เป็นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปฏิบัติดังกล่าวให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญจัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และประธานองค์กรอิสระซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อวินิจฉัยและคำวินิจฉัยของที่ประชุมร่วมให้เป็นที่ยุติและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระและหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยสั่งการให้บุคคลที่จะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามคำร้องรวมถึงการพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยทำกับประเทศอื่นที่อาจมีผลกระทบต่ออธิปไตยและความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมหรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางอีกด้วย

*ดร.ปัญญา อุดชาชน (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ), “รวมบทความทางวิชาการศาลรัฐธรรมนูญ”, ศาลรัฐธรรมนูญ, http://institute.constitutionalcourt.or.th/th/occ_web/more_news.php?cid=231

๒. **ด้านการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ** กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยได้ยึดหลัก อำนาจอิสระของรัฐธรรมนูญ (The Supremacy of the Constitution) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีหน้าที่ ในการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ (To Safeguard or Protect the Constitution) เพื่อมิให้กฎหมายใดขัดหรือ แย้งต่อรัฐธรรมนูญ หากมีฉะนั้นแล้ว อาจมีบุคคลหรือคณะบุคคลพยายามแก้ไขที่มา บทบาทขององค์กร ที่ใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งประกอบด้วย รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ผิดไปจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และเจตนารมณ์ของประชาชนในการออกเสียงประชามติ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังมีอำนาจหน้าที่ ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ทั้งตรวจสอบก่อนประกาศใช้ (Priori Control) และ หลังประกาศใช้ (Postiori Control) อีกด้วย

๓. **ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต** กล่าวคือ ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการ เกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มี ผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้ หากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องแล้วเห็นว่า มีการกระทำที่ฝ่าฝืน การกระทำดังกล่าวจะเป็นการสิ้นผลและส่งผลให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพ และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ถ้ากรณีเป็นคณะรัฐมนตรีเป็นผู้กระทำการหรืออนุมัติให้ กระทำการ หรือรู้ว่าจะมีการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มีได้สั่งยับยั้ง คณะรัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้อยู่ใน ที่ประชุมขณะที่มีมติและต้องรับผิดชอบใช้นั้นคืนพร้อมดอกเบี้ย นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังมี อำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยความสิ้นสุดสมาชิกภาพของความเป็นรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาอีกด้วย

๔. **ด้านการพิจารณาวินิจฉัยอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ** กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ ซึ่งหมายความว่าองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวสงสัยในอำนาจหน้าที่ขององค์กร ของตนเองซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นพิพาทระหว่างองค์กร องค์กรนั้นก็ส่งเรื่องถามไปยังศาลรัฐธรรมนูญได้ อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงเป็นลักษณะการให้คำปรึกษา (Advisory Power) นอกจาก การพิจารณาวินิจฉัยคดีเพิ่มขึ้นอีก นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับ การควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญ ได้คุ้มครองไว้

๕. **ด้านการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม** กล่าวคือ เพื่อควบคุมและตรวจสอบบุคคล ผู้ใช้อำนาจรัฐศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม โดยมาตรฐานทาง จริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติและระบอบการฝ่าฝืน

หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยว่าลักษณะใดมีลักษณะร้ายแรง ทั้งนี้ ให้รับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีประกอบด้วย สำหรับบุคคลที่ถูกใช้บังคับ ได้แก่ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเลขาธิการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ รวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาและคณะรัฐมนตรีด้วย

จะเห็นได้ว่าเมื่อประมวลอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่แล้วพบว่าอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญเพิ่มขึ้นมากจากเดิม โดยเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นศาลที่ใช้อำนาจตุลาการ เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ด้านบริหารในการประชุมเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศรวมถึงให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ และเป็นองค์กรที่ร่วมจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อใช้บังคับแก่ตนเองและผู้ที่ใช้อำนาจด้วย ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้การอำนวยความสะดวกในกระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญดำเนินเป็นไปได้อย่างเรียบร้อยปราศจากการขัดขวาง ข่มขู่ ปิดล้อมการทำหน้าที่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและต้องให้การพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญมีความต่อเนื่องไม่ขาดสายตามบทบัญญัติพื้นฐานที่เป็นที่มาและคุณสมบัติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรบัญญัติบทละเมิดอำนาจศาลและวาระรวมถึงคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงมีสถานะตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ต่อไป

วิธีพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ*

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

ศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มีบทบาทและเป็นที่ยอมรับกันมากในประเทศเยอรมัน และจุดเด่นประการหนึ่งของศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนั้นเกิดจากการศึกษาประสบการณ์อันผิดพลาดในการจัดโครงสร้างของรัฐของยุคที่ผ่าน ๆ มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ใช้รัฐธรรมนูญไวมา ค.ศ. ๑๙๑๙ อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ฮิตเลอร์ใช้เป็นบันไดไปสู่อำนาจเผด็จการอย่างเบ็ดเสร็จ รากเหง้าที่สำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานของศาลรัฐธรรมนูญของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันก็คือร่างรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยฉบับฟรังเฟิร์ต ค.ศ. ๑๘๔๙ ถึงแม้ว่าจะมิได้มีการประกาศใช้บังคับ แต่ก็มีความคิดของการตรวจสอบทางรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนว่า “ร่างกฎหมายที่ผ่านสภาจะถูกตรวจสอบได้ว่าขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่” โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ให้สิทธิประชาชนชาวเยอรมันมีสิทธิที่จะนำคดีมาฟ้องยังศาลอาญาจักรได้ในกรณีที่บุคคลนั้นถูกละเมิดสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ความคุ้มครองคุ้มครอง โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๖ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งนับได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับฟรังเฟิร์ต ค.ศ. ๑๘๔๙ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้บัญญัติให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิร้องคดีต่อรัฐธรรมนูญและการที่ประชาชนจะสามารถใช้สิทธิร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างแท้จริงนั้นต้องใช้เวลาถึง ๑๐๐ ปี ต่อมาในสมัยรัฐธรรมนูญไวมา ค.ศ. ๑๙๑๙ ได้มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นองค์การศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาข้อพิพาทในทางรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสำคัญ ๓ ประการ คือ พิจารณาข้อพิพาทในทางรัฐธรรมนูญอันเป็นปัญหาภายในมลรัฐ ประการที่สอง พิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีการฟ้องให้ตรวจสอบฝ่ายบริหาร การฟ้องประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีของสหพันธ์ และประการที่สามพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมลรัฐกับสหพันธ์รัฐ การกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญฉบับไวมา มีอำนาจในการพิจารณาข้อพิพาทในทางรัฐธรรมนูญของมลรัฐ และปัญหาข้อพิพาทระหว่างสหพันธ์รัฐกับมลรัฐนั้นถือได้ว่าเป็นการขยายอำนาจให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอำนาจของศาลในการพิจารณาเรื่องดังกล่าวแต่เดิมนั้นเป็นอำนาจของสภาสูง แต่สำหรับอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายนั้นรัฐธรรมนูญไวมา มิได้กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด การจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้น มีปัญหาพื้นฐานอยู่ที่แนวความคิด ๒ แนวความคิด แนวความคิดแรกเห็นว่าการวินิจฉัยในเรื่องทางการเมืองนั้นเป็นเรื่องขององค์กรในทางการเมือง ดังนั้น เรื่องที่มีลักษณะ

* “วิธีพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ”, คลังความรู้มหาวิทยาลัยศรีปทุม, <http://dspace.spu.ac.th/bitstream/123456789/2609/7/7chap3.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๐).

ดังกล่าวจึงไม่ควรให้อยู่ในอำนาจการวินิจฉัยขององค์กรศาล ส่วนอีกแนวความคิดหนึ่ง เห็นว่าปัญหาในทางรัฐธรรมนูญนั้นก็ปัญหาในทางกฎหมายเช่นกัน เพราะฉะนั้นปัญหาดังกล่าวย่อมเป็นปัญหาที่อาจได้รับการวินิจฉัยโดยองค์กรศาลได้ ตามแนวความคิดนี้เห็นว่าควรจะขยายอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการวินิจฉัยข้อพิพาทระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญของกฎหมาย และให้มีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของกฎหมายด้วย และยังเห็นว่าปัญหาในทางรัฐธรรมนูญควรได้รับการพิจารณาโดยองค์กรศาล ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความเป็นกลางเพื่อทำให้การตีความและการคุ้มครองรัฐธรรมนูญมีความเป็นกลาง การขยายอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์มีอำนาจอย่างกว้างขวางนั้น มีความมุ่งหมายเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการวินิจฉัยบรรดาข้อพิพาทระหว่างองค์กร ตามรัฐธรรมนูญหรือระหว่างองค์กรในระดับสหพันธ์และระหว่างมลรัฐต่าง ๆ ด้วยกัน นอกจากนี้ก็เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์รักษาความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจรัฐกับประชาชนให้อยู่ในลักษณะของประชาธิปไตยแบบนิติรัฐและประการสำคัญเพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าอำนาจใดอำนาจหนึ่งนั้นจะไม่ครอบงำอำนาจอื่นอย่างเบ็ดเสร็จด้วยเหตุนี้ผู้ร่างรัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติหลักการให้มีการตรวจสอบการวินิจฉัยขององค์กรนิติบัญญัติกับความชอบตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตุลาการได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้องค์กรตุลาการเข้าไปควบคุมตรวจสอบได้ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิของปัจเจกบุคคลโดยอำนาจมหาชน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ไว้ในมาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ ในมาตรา ๙๓ ได้บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ ส่วนมาตรา ๙๔ ได้บัญญัติเกี่ยวกับองค์ประกอบกระบวนการในการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญ และในมาตรา ๙๔ วรรคสอง ได้บัญญัติให้มีการออกกฎหมายว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ ส่วนมาตรา ๙๔ วรรคสอง ได้บัญญัติให้มีการออกกฎหมายว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์เพื่อกำหนดวิธีพิจารณาศาลรัฐธรรมนูญ หลังจากนี้ “กฎหมายว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์” ใช้บังคับแล้ว โดยใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๗ และได้มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ค.ศ. ๑๙๕๑ ที่เมือง Karlsruhe ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์จะประกอบด้วย ๒ องค์คณะ เรียกว่าเป็นศาลที่มีองค์คณะฝาแฝด เขตอำนาจของแต่ละองค์คณะจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์รัฐ ตามมาตรา ๑๔ คือ องค์คณะแรกจะมีเขตอำนาจในเรื่องการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ เรื่องการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ คำร้องเกี่ยวกับสิทธิในการเลือกตั้ง ส่วนองค์คณะที่สองจะมีเขตอำนาจในเรื่องการเพิกถอนสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ พรรคการเมืองที่มีพฤติกรรมขัดต่อรัฐธรรมนูญ คำร้องเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คำฟ้องเกี่ยวกับการกระทำความผิดของประธานาธิบดีและผู้พิพากษาทั้งหลายและข้อพิพาทระหว่างองค์กรของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

๑. หลักการพื้นฐานในวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ

หลักการพื้นฐานในวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ มีทั้งหลักการพื้นฐานที่มีลักษณะทั่วไป ซึ่งต้องใช้กับคดีรัฐธรรมนูญทุกประเภทและหลักการพื้นฐานที่มีลักษณะเป็นรายละเอียดโดยบางหลักการ

อาจมีผลต่อคดีรัฐธรรมนูญบางประเภทเท่านั้น หลักการที่สำคัญที่มีผลต่อกระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญทุกประเภทอันนับว่ามีความสำคัญเป็นพิเศษ ได้แก่

๑) หลักการพื้นฐานในวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญที่มีความสำคัญพิเศษ

๑.๑) หลักการค้นหาความจริงโดยการไต่สวน (Untersuchungsgrundsatz)

หลักการค้นหาความจริงโดยการไต่สวนได้รับการรับรองไว้ในมาตรา ๒๖ รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ ตามหลักการนี้ศาลย่อมเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานใดควรจะเข้าสู่การพิจารณาเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริงแห่งคดี และถือเป็นหน้าที่ที่ศาลจะต้องกระทำทุกอย่างในขอบอำนาจของตนเพื่อให้ความจริงแห่งคดีปรากฏขึ้นในการค้นหาความจริงแห่งคดีนั้น ศาลย่อมไม่ผูกพันอยู่กับคำร้องของผู้มีส่วนร่วมในคดี นอกจากนี้โดยหลักแล้วศาลยังไม่ผูกพันกับข้อเท็จจริงที่เป็นฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีในกระบวนการวิธีพิจารณาที่ใช้หลักการมีอำนาจเหนือวัตถุแห่งคดีของคุณภาพสำคัญอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม อำนาจของศาลในการค้นหาความจริงแห่งคดีนั้นนอกจากจะพิจารณามาตรา ๒๖ แล้วยังจะต้องพิจารณามาตรา ๓๓ วรรค ๑ และวรรค ๒ ประกอบอีกด้วย บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการรอพิจารณาชั่วคราว หากปรากฏว่าการยืนยันข้อเท็จจริงหรือคำพิพากษาของศาลอื่นอาจจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญยังอาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีโดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ยุติแล้วตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลอื่นได้ ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าข้อเท็จจริงที่ยุติแล้วดังกล่าวนั้นจะต้องได้มาในกระบวนการวิธีพิจารณาที่ศาลเป็นผู้ค้นหาความจริงตามหน้าที่ หลักการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อลดภาระของศาลรัฐธรรมนูญในการค้นหาความจริงแห่งคดีในประเด็นซึ่งศาลอื่นกำลังพิจารณาอยู่ที่ศาลอื่นวินิจฉัยหรือพิพากษาแล้ว

๑.๒) หลักการมีอำนาจเหนือวัตถุแห่งคดี (Dispositionsgrundsatz) และหลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีตามหน้าที่ (Offizialgrundsatz)

หลักการมีอำนาจเหนือวัตถุแห่งคดีเป็นหลักการที่ให้คู่ความเป็นผู้กำหนดการเริ่มกระบวนการพิจารณาว่าจะให้มีการเริ่มกระบวนการพิจารณาหรือไม่ เป้าหมายและเนื้อหาของกระบวนการพิจารณานั้นจะเป็นอย่างไร หลักการมีอำนาจเหนือวัตถุแห่งคดีเห็นประจักษ์ชัดในวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งคู่ความสามารถกำหนดประเด็นแห่งคดีตลอดจนป้องกันได้ตามที่ตนต้องการส่วนหลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามหน้าที่เป็นหลักการที่ตรงกันข้ามกับหลักการมีอำนาจเหนือวัตถุแห่งคดี เนื่องจากตามหลักการนี้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดี การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี และการสิ้นสุดการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีไม่ตกอยู่ในอำนาจของคู่ความ แต่ถือว่าอยู่ในอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นอัยการหรือศาล ด้วยเหตุนี้การยุติกระบวนการพิจารณาคดีจึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลที่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาว่าจะให้ยุติกระบวนการพิจารณาหรือไม่ หลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามหน้าที่ปรากฏชัดเจนในการดำเนินคดีอาญา

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันยังเป็นที่โต้แย้งกันในทางวิชาการว่าการดำเนินการกระบวนการพิจารณาข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญจะถือตามหลักการใด ความเห็นข้างมากในทางตำราปฏิเสธการนำเอาหลักการดำเนินการกระบวนการพิจารณาตามหน้าที่มาใช้อย่างเคร่งครัดในวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญประเภทต่าง ๆ แต่เสนอให้ใช้หลักการมีอำนาจเหนือวัตถุแห่งคดีเป็นหลักโดยปรับเปลี่ยนให้มีข้อจำกัดมากขึ้น (Beschränkte dispositionsmaxime)

๑.๓) หลักการดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยเปิดเผย (Grundsatz der öffentlichkeit) และหลักการดำเนินการกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา (Grundsatz der mundlichkeit)

หลักการดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยเปิดเผย หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าฟังการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลได้ ด้วยเหตุนี้การดำเนินการกระบวนการพิจารณาจะต้องกระทำในลักษณะที่ให้ผู้มีส่วนร่วมในคดีสามารถให้การหรือแถลงข้อความต่าง ๆ ต่อศาลได้ด้วยวาจา หลักการดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยเปิดเผยจึงสัมพันธ์ใกล้ชิดกับหลักการดำเนินการกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา (การออกนั่งพิจารณา) เพราะหากไม่มีการดำเนินการกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาแล้วสาธารณชนก็ย่อมไม่อาจที่จะเข้าไปฟังการพิจารณาคดีของศาลได้

หลักการดำเนินการกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาปรากฏอยู่ในรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ มาตรา ๒๕ วรรคแรก กล่าวคือในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจะกระทำโดยอาศัยพื้นฐานจากการดำเนินการกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา เว้นแต่จะได้มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นหรือผู้มีส่วนร่วมในคดีทุกคนสละการดำเนินการกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นการดำเนินการกระบวนการพิจารณาถอดถอนประธานาธิบดีแห่งสหพันธ์ ๔ หรือผู้พิพากษาแห่งสหพันธ์ ๕ หรือเป็นการดำเนินการกระบวนการพิจารณาคำร้องโต้แย้งคำสั่งของศาลที่เกี่ยวกับการคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา มาร์ ๖ ศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยวาจาเสมอ

แม้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายการดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยวาจาจะถือว่าเป็นหลักแต่ในทางปฏิบัติของศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันแล้ว การดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยวาจา กลับถือเป็นข้อยกเว้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในคดีมักจะสละการดำเนินการกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา สำหรับการพิจารณาคำร้องทุกข์

สำหรับกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาจะใช้หลักการกำหนดกระบวนการพิจารณาตามหน้าที่ (Offizialgrundsatz) ซึ่งหมายความว่า การเริ่มกระบวนการพิจารณาการดำเนินการกระบวนการพิจารณาและการยุติกระบวนการพิจารณาเป็นหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ใช่เรื่องที่คุณจะสามารถกำหนดเองได้

แม้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายการดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยวาจาจะถือว่าเป็นหลัก แต่ในทางปฏิบัติของศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันแล้ว การดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยวาจากลับถือเป็นข้อยกเว้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในคดีมักจะสละการดำเนินการกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา สำหรับการพิจารณาคำร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญสามารถที่จะสละการดำเนินการกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาได้

หากคู่ความฝ่ายที่เป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญไม่ได้ยืนยันที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา คู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ยื่นคำร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญไม่อาจบังคับให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาได้ คดีใดที่มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาศาลรัฐธรรมนูญจะทำคำตัดสินในรูปของคำพิพากษาหรือวินิจฉัย (Urteil) ส่วนคดีใดที่ไม่มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาศาลรัฐธรรมนูญจะทำคำตัดสินในรูปคำสั่ง (Beschluss)

สำหรับหลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเปิดเผยซึ่งสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจานั้น ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยพระธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗ ซึ่งโยงไปใช้บทบัญญัติมาตรา ๑๖๙-๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยพระธรรมนูญศาล (Gerichtsverfassungsgesetz) การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเปิดเผยจึงหมายถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่กระทำต่อหน้าองค์คณะรวมตลอดถึงการอ่านคำพิพากษาและคำสั่ง ส่วนการประชุมปรึกษาขององค์คณะหรือการประชุมใหญ่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๖ การประชุมเพื่อมีมติไม่พิจารณาคำร้องที่เห็นประจักษ์ชัดว่าไม่มีเหตุผลตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๔ การค้นหาพยานหลักฐานโดยศาลนอกกระบวนการพิจารณาโดยวาจาตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๖ วรรค ๑ รวมทั้งการประชุมเพื่อมีมติรับคำร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๙๓ a ไม่ต้องพิจารณาโดยเปิดเผย

๒. การประชุมปรึกษาและการทำคำวินิจฉัย

๒.๑ ข้อความทั่วไป

ก่อนปีการปฏิบัติงานแต่ละปีให้องค์คณะแต่ละองค์คณะประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การส่งคำร้องให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคน (รวมทั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญ) เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนในเรื่องนั้น โดยปกติศาลรัฐธรรมนูญโดยองค์คณะแต่ละองค์คณะจะกำหนดตุลาการผู้รับผิดชอบสำนวนโดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะของตุลาการแต่ละคน ตุลาการผู้รับผิดชอบสำนวนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทในกระบวนการพิจารณาเรื่องนั้น ๆ ต่อไปและจะเป็นคนเสนอความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรในการตัดสินต่อองค์คณะในการพิจารณาของศาลนั้น หากมีประเด็นต้องวินิจฉัยหลายประเด็นศาลจะต้องวินิจฉัยเรียงตามประเด็นศาลสามารถวินิจฉัยชี้ขาดโดยอาศัยฐานจากกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา (กล่าวคือ จากพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาจากการออกนั่งพิจารณา) เว้นแต่คู่กรณีตกลงอย่างชัดเจนที่จะสละการพิจารณาด้วยวาจา ในกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญนั้นศาลอาจจะไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาก็หากศาลเห็นว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา ดังกล่าวจะไม่มีส่วนช่วยใด ๆ ต่อการพิจารณาวินิจฉัยมีข้อสังเกตว่าในกระบวนการพิจารณาชั้นตรวรับคำร้องทุกข์รัฐธรรมนูญโดยองค์คณะย่อยหรือองค์คณะเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดในเบื้องต้นว่าจะรับหรือไม่รับคำร้องทุกข์ดังกล่าวไว้พิจารณานั้น จะไม่มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจระงับกระบวนการพิจารณาไว้ชั่วคราวได้เพื่อรอคำพิพากษาของศาลอื่นๆ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๒ การประชุมปรึกษาและการลงมติ

๑) การประชุมปรึกษา

การประชุมปรึกษาโดยเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีลักษณะทำนองเดียวกับศาลอื่น ๆ คือ ตกอยู่ภายใต้หลักแห่งการต้องคดีตัดสินคดี (Entscheidungszwang) การตัดสินคดีต้องกระทำโดยการประชุมปรึกษาโดยลับ ทั้งนี้โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ได้จากการดำเนิน กระบวนพิจารณาโดยวาจาและจากเอกสารทั้งหลายทั้งปวงในคดี ในการประชุมปรึกษาเพื่อตัดสินคดีนั้น เฉพาะตุลาการที่มีส่วนร่วมในคดีที่ประชุมปรึกษานั้น (ตุลาการที่ได้รับพิจารณาคดีดังกล่าวมาตั้งแต่ เริ่มแรก) จึงมีสิทธิอยู่ในที่ประชุมได้ ซึ่งหมายความว่าผู้ช่วยปฏิบัติงานทางวิชาการตลอดจนเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในศาลหรือบุคคลอื่นใดจะอยู่ในที่ประชุมซึ่งมีการปรึกษาชี้ขาดคดีไม่ได้ ในกรณีที่ตุลาการ ซึ่งมีส่วนร่วมในคดีไม่ได้มาในวันเริ่มต้นการประชุมปรึกษาเพื่อชี้ขาดคดี ตุลาการดังกล่าวจะเข้าร่วมใน การประชุมชี้ขาดไม่ได้ เว้นแต่จะได้มีการเริ่มประชุมชี้ขาดตัดสินใหม่ตั้งแต่แรก เพราะเหตุที่ปรากฏต่อมาใน ภายหลังว่าจำนวนตุลาการที่ประชุมชี้ขาดคดีนั้นได้ลดลงไม่เพียงพอที่จะประกอบเป็นองค์คณะและไม่มี ความสามารถที่จะลงมติได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง เมื่อเริ่มประชุมปรึกษาเพื่อองค์คณะจะเป็นผู้กำหนดวิธีการ ปรึกษาชี้ขาดคดี โดยให้ประธานที่ประชุมเป็นผู้ดำเนินการประชุมปรึกษาเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดคดี ๔ ในกรณี ที่คดีรัฐธรรมนูญใดเป็นคดีที่ศาลเคยออกนั่งพิจารณาด้วยวาจา เฉพาะแต่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ออก นั่งพิจารณาด้วยวาจาเท่านั้นที่จะมีสิทธิประชุมปรึกษาวินิจฉัยชี้ขาดคดี ในกรณีที่ตุลาการออกนั่งพิจารณา ไม่อาจประชุมปรึกษาวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นที่เหลือที่เป็นองค์คณะอาจประชุม ปรึกษาวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้ ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องมีการครบเพียงพอที่ที่ประชุมตุลาการ จะมีความสามารถในการลงมติชี้ขาดได้ ในกรณีจำนวนตุลาการเหลืออยู่ไม่เพียงพอที่จะประชุมวินิจฉัย ชี้ขาดได้จะต้องเรียกตุลาการจากอีกองค์คณะหนึ่งมาเสริมและต้องดำเนินกระบวนพิจารณาด้วยวาจา ตั้งแต่ต้นใหม่

องค์ประชุมที่จะทำให้องค์คณะของศาลรัฐธรรมนูญมีความสามารถในการ ลงมติ (BeschiuBfahigkeit) ได้นั้นได้รับการกำหนดเอาไว้แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่าเป็นการประชุม ปรึกษาในองค์คณะย่อย (Kammer) หรือองค์คณะ (Senat) หรือที่ประชุมใหญ่ (Plenum) โดยปกติแล้ว การประชุมปรึกษาในองค์คณะ (Senat) ซึ่งประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแปดคนนั้น จะต้อง มีตุลาการมาประชุมไม่น้อยกว่าหกคนจึงจะสามารถดำเนินการประชุมได้ ในกรณีที่มีตุลาการมาประชุม ไม่ถึงหกคน อาจจะเนื่องจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญป่วย ลาพักผ่อน หรือต้องห้ามมิให้เข้าร่วมเป็นองค์คณะ หรือเพราะตำแหน่งตุลาการในองค์คณะนั้นว่างลง องค์คณะจะดำเนินการประชุมไม่ได้ ในกรณีเร่งด่วน ประธานขององค์คณะที่จำนวนตุลาการไม่เพียงพอที่จะเป็นองค์ประชุมสามารถใช้กระบวนพิจารณาที่ รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้ขอให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในอีกองค์คณะหนึ่งมาปฏิบัติ หน้าที่ในองค์คณะของตนเพื่อให้องค์คณะของตน มีความสามารถในการลงมติวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้

ในส่วนขององค์ประชุมในองค์คณะย่อย (Kammer) นั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดว่า จะต้องมีการศาลรัฐธรรมนูญมาประชุมก็คน จึงจะทำให้องค์คณะย่อยนั้นมีความสามารถในการลงมติ แต่เมื่อพิจารณาจากจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในองค์คณะย่อยประกอบกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย มาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นอันเป็นที่ยอมรับเป็นยุติว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งสามคน ในองค์คณะย่อยจะต้องมาประชุมเพื่อให้องค์คณะย่อยนั้นมีความสามารถในการลงมติได้ สำหรับองค์ประชุม ของที่ประชุมใหญ่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งสององค์คณะ มาประชุม (กล่าวคือองค์คณะละอย่างน้อยหกคน) จึงจะทำให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีความสามารถลงมติ ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องกำหนดมาตรการชั่วคราวก่อนมี คำวินิจฉัย และองค์คณะที่ต้องกำหนดมาตรการชั่วคราวนั้นมีจำนวนตุลาการไม่เพียงพอที่จะสามารถ ประชุมเพื่อลงมติได้ รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญบัญญัติเป็นข้อยกเว้นให้องค์คณะนั้นสามารถ ดำเนินการการประชุมเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการชั่วคราวได้ หากมีตุลาการอย่างน้อยสามคนเป็น องค์ประชุมและตุลาการที่เป็นองค์ประชุมนั้นมีแต้มติในเรื่องดังกล่าวเป็นเอกฉันท์

๒) การลงมติ

การประชุมที่ปรึกษาวินิจฉัยชี้ขาดคดีย่อมสิ้นสุดลงด้วยการออกเสียงลงมติของ ตุลาการที่เป็นองค์คณะและร่วมประชุมวินิจฉัยชี้ขาด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตุลาการจะได้ออกเสียง ลงมติไปแล้วแต่การออกเสียงลงมติไปก็ผูกพันตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นว่าจะเปลี่ยนการตัดสินใจ ออกเสียงลงมติไปในอีกทางหนึ่งไม่ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งตุลาการที่ได้ออกเสียงลงมติไปแล้ว อาจร้องขอให้ องค์คณะดำเนินการประชุมปรึกษาเพื่อชี้ขาดคดีต่อไปอีกหากตนต้องการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจใน การออกเสียงลงมติ ทั้งนี้การร้องขอให้องค์คณะประชุมปรึกษาเพื่อชี้ขาดคดีอีกครั้งจะต้องกระทำก่อน การอ่านคำวินิจฉัยเพื่อส่งคำวินิจฉัยให้แก่ส่วนร่วมในคดี

การลงมติวินิจฉัยชี้ขาดจะต้องกระทำที่ละประเด็นโดยกระทำเป็นลำดับ ตามประเด็นปัญหาซึ่งได้รับการกำหนดขึ้นอย่างเรียบร้อยตามหลักเหตุผล เช่น จะต้องลงมติในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำร้องก่อนว่าเป็นคำร้องที่จะอนุญาตให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ก่อนที่จะลงมติใน ปัญหาที่เกี่ยวกับเนื้อหาของคดี ทั้งนี้โดยประธานที่ประชุมเป็นผู้ตั้งปัญหาที่ต้องวินิจฉัยให้องค์คณะเป็น ผู้วินิจฉัยว่าจะถือตามความเห็นใด ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากันให้ถือลำดับการวินิจฉัยปัญหาตามลำดับ ที่ประธานในที่ประชุมกำหนดขึ้น

ในการลงมตินั้นให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้รับผิดชอบสำนวนลงมติก่อนและ ประธานที่ประชุมออกเสียงเป็นคนสุดท้าย สำหรับลำดับการออกเสียงลงมติในบรรดาตุลาการที่เหลือนั้น เห็นกันว่าควรให้ตุลาการที่มีวัยวุฒิน้อยกว่าลงมติก่อนและตุลาการที่มีวัยวุฒิมากกว่าลงมติภายหลังตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีบัญญัติไว้ชัดเจนในรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและการนำเอาบทบัญญัติในรัฐบัญญัติ พระธรรมนูญศาล มาตรา ๑๔๗ มาใช้สมควรปรับให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ

ซึ่งตุลาการมีที่มาแตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรใช้วิญญูเป็นเครื่องกำหนดลำดับก่อนหลังในการออกเสียงลงมติ และการที่ให้ตุลาการที่มีวิญญูน้อยกว่าออกเสียงนั้นก็เพื่อไม่ให้เกิดการออกเสียงของตุลาการที่มีวิญญูมากกว่า มีอิทธิพลต่อตุลาการที่มีวิญญูน้อยกว่านั่นเอง

มติซึ่งเป็นการชี้ขาดคดีรัฐธรรมนูญได้รับการกำหนดเอาไว้แตกต่างกันออกไป โดยขึ้นอยู่กับประเภทของคดี คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับคดีอาญาหรือมีลักษณะเป็นการตัดสิทธิบุคคล เช่น การสั่งยุบพรรคการเมือง การถอดถอนประธานาธิบดี หรือการถอดถอนผู้พิพากษาหรือตุลาการออกจากตำแหน่ง จะต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการที่ประกอบกันขึ้นเป็นองค์คณะคือต้องได้คะแนนเสียงอย่างน้อยหกเสียง (จากจำนวนตุลาการแปดคนในองค์คณะ) ในกรณีอื่น ๆ องค์คณะจะวินิจฉัยชี้ขาดโดยมติซึ่งเกิดจากเสียงข้างมากของตุลาการที่เข้าร่วมในการประชุมปรึกษาเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด ทั้งนี้เส้นแต่การวินิจฉัยชี้ขาดบางเรื่อง เช่น การปฏิเสธไม่พิจารณาคำร้องเพราะเหตุที่เห็นประจักษ์ชัดว่าเป็นคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้ดำเนินการไม่ได้หรือคำร้องขาดเหตุผลอย่างสิ้นเชิง ให้องค์คณะมีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ เป็นต้น

โดยเหตุที่จำนวนตุลาการที่ประกอบเป็นองค์คณะในศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันเป็นจำนวนคู่ (แปดคน) กรณีจึงอาจเป็นไปได้ที่การลงมติวินิจฉัยชี้ขาดคดีจะมีคะแนนเสียงออกมาเท่ากัน ในกรณีเช่นนี้รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๕ วรรคสี่ ประโยคที่ ๓ กำหนดว่า ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันศาลรัฐธรรมนูญจะยืนยันว่าบทกฎหมายที่เป็นประเด็นในคดีขัดต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ ซึ่งหมายความว่าในกรณีมีคำร้องว่ากฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นองค์คณะฝ่ายหนึ่งเห็นว่ากฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ อีกฝ่ายเห็นว่ากฎหมายนั้นไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและทั้งสองฝ่ายมีจำนวนเท่ากันต้องถือว่ากฎหมายดังกล่าวไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญนั่นเอง กรณีนี้มีข้อสังเกตว่ารัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้บัญญัติให้ประธานองค์คณะ (ประธานที่ประชุม) มีอำนาจออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๒.๓ การทำคำวินิจฉัยและคำสั่ง

คำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญให้กระทำ “ในนามของประชาชน” คำตัดสินชี้ขาดคดีของศาลรัฐธรรมนูญมีอยู่สองประเภท คือ คำวินิจฉัยและคำสั่งชี้ขาดกระบวนพิจารณาใดเป็นกระบวนพิจารณาที่ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาโดยวาจา ให้ศาลรัฐธรรมนูญทำคำตัดสินในรูปของคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษากระบวนพิจารณาใดที่ไม่มีการพิจารณาโดยวาจา ให้ศาลรัฐธรรมนูญทำคำตัดสินในรูปของคำสั่งชี้ขาด

คำวินิจฉัยและคำสั่งชี้ขาดของศาลรัฐธรรมนูญให้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้โดยต้องมีการให้เหตุผลในคำวินิจฉัยและคำสั่งชี้ขาดโดยตุลาการทุกคนที่ร่วมในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต้องลงนามในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดนั้น โดยให้ประธานองค์คณะลงนามเป็นคนแรกและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งอาวุโสที่สุดโดยอายุการปฏิบัติราชการในศาลรัฐธรรมนูญลงนามถัดไปตามลำดับ

๒.๔ การทำความเข้าใจขัดแย้ง

นับตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัย (หรือคำสั่งชี้ขาด) ขององค์คณะสามารถทำความเข้าใจขัดแย้งแนบไว้กับคำวินิจฉัยได้ ความเห็นแย้งของตุลาการเสียงข้างน้อยอาจเกิดขึ้นได้สองกรณี คือ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อยเห็นด้วยในผลแต่ไม่เห็นด้วยในเหตุผลของคำวินิจฉัย นอกจากนี้องค์คณะอาจกำหนดให้มีการแจ้งสัดส่วนของคะแนนเสียงที่ลงมติไว้ในคำวินิจฉัยก็ได้ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนที่เป็นองค์คณะรวมทั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อยย่อมมีหน้าที่ลงนามในคำวินิจฉัยด้วย สำหรับความขัดแย้งที่แนบไปกับคำวินิจฉัยขององค์คณะนั้นเฉพาะตุลาการเสียงข้างน้อยทำความเข้าใจขัดแย้งเท่านั้นที่จะต้องลงนาม

๓. การกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราว

ในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วนเพื่อป้องกันภัยอันตรายอันอาจเกิดขึ้นกับคู่ความหรือเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นกับสาธารณะหรือเหตุอื่นที่กระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการกำหนดวิธีการชั่วคราวใช้บังคับจนกระทั่งมีคำวินิจฉัยได้ วิธีการชั่วคราวที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดขึ้นสามารถใช้เป็นเวลาหกเดือนแต่อาจขยายต่อไปได้ด้วยคะแนนเสียงสองในสามขององค์คณะ ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันเคยใช้วิธีการชั่วคราวนี้กับกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งซึ่งผ่านสภาผู้แทนราษฎรสหพันธ์ประกาศในรัฐกิจจานุเบกษาและกำลังจะมีผลบังคับใช้โดยให้เลื่อนการบังคับใช้ออกไปก่อน

วิธีการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันเห็นว่าสามารถนำไปใช้กับกระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญทุกประเภท อย่างไรก็ตาม มีความเห็นในทางวิชาการว่าวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยไม่อาจนำไปใช้กับกระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญในเรื่องความขัดแย้งระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายในเชิงรูปธรรมได้ แต่ความเห็นชอบดังกล่าวจะเป็นความเห็นชอบข้างน้อย แม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะเห็นว่าศาลมีอำนาจกำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัย (หรือมีคำสั่งชี้ขาดคดี) ได้ก็ตาม แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็จำกัดอำนาจตัวเองในการกำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยโดยศาลวางหลักว่าการกำหนดวิธีการชั่วคราวต้องไม่มีการตัดสินใจกำหนดวิธีการใด ๆ ที่เกินไปกว่าที่ศาลจะกำหนดในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดคดี

โดยหลักแล้วศาลรัฐธรรมนูญจะกำหนดวิธีการชั่วคราวก็แต่โดยที่ผู้มีส่วนร่วมในคดีหรือผู้มีสิทธิเป็นส่วนร่วมในคดีได้ยื่นคำร้องขอต่อศาล เมื่อได้รับคำร้องขอแล้วศาลจะพิจารณาว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำร้องขอที่ถูกต้องตามรูปแบบหรือไม่ และคำร้องขอเป็นคำร้องที่มีเหตุผลพอที่ศาลจะกำหนดให้ตามคำร้องขอได้หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องขอให้ศาลกำหนดวิธีการชั่วคราวไว้พิจารณาได้ก็ต่อเมื่อศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในกระบวนการพิจารณาหลัก (Hauptverfahren) ทั้งนี้ โดยการยื่นคำร้องขอให้ศาลกำหนดวิธีการชั่วคราวอาจกระทำก่อนกระบวนการพิจารณาหลักหรือในระหว่างที่กำลังดำเนินกระบวนการพิจารณาหลักก็ได้

คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีการชั่วคราวจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นที่ศาลจะต้องคุ้มครองสิทธิ (Rechtsschutzbedurfnis) ให้ผู้ร้องขอ ในกรณีที่วิธีการหรือมาตรการที่ร้องขอไม่มีผลใด ๆ ต่อการคุ้มครองสิทธิหรือไม่เหมาะสมในการคุ้มครองสิทธิของผู้ร้องขอ ย่อมถือว่าผู้ร้องขอไม่มีความจำเป็นในอันที่จะได้รับการคุ้มครองชั่วคราวจากศาล นอกจากนั้น หากผู้ร้องขอ อาจได้รับการคุ้มครองสิทธิโดยวิธีการอื่นอยู่แล้วก็ย่อมถือว่าไม่มีความจำเป็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้อง กำหนดวิธีการชั่วคราวเช่นกัน อนึ่ง การกำหนดวิธีการชั่วคราวย่อมกระทำได้ก่อนเริ่มกระบวนการพิจารณา หลักหรือในระหว่างกระบวนการพิจารณาหลักดังที่ได้กล่าวมาแล้วเท่านั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย หรือคำสั่งชี้ขาดคดีแล้วย่อมไม่อาจกำหนดวิธีการชั่วคราวได้อีก

การกำหนดมาตรการชั่วคราวจะต้องเป็นเรื่องที่ “จำเป็นต้องกระทำอย่างเร่งด่วนเพื่อประโยชน์สาธารณะ” ซึ่งหมายความว่า ความเป็นไปได้ในการที่ผู้ร้องขอให้ศาลกำหนดมาตรการชั่วคราว จะชนะคดีไม่เป็นข้อพิจารณาว่าศาลรัฐธรรมนูญสมควรกำหนดมาตรการชั่วคราวหรือไม่ แต่ศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องพิจารณาโดยซึ่งน้ำหนักประโยชน์ของผู้มีส่วนร่วมในคดีทุกฝ่ายตลอดจนประโยชน์สาธารณะ เป็นสำคัญ

ในการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการชั่วคราวนั้น ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำสั่งได้โดยไม่จำเป็นที่จะต้องออกนั่งพิจารณาด้วยวาจา รูปแบบของคำตัดสินว่าจะ กำหนดมาตรการชั่วคราวหรือไม่ เป็นไปทำนองเดียวกันกับการตัดสินคดีทั่วไป กล่าวคือ หากศาลรัฐธรรมนูญ ออกนั่งพิจารณาด้วยวาจา ศาลจะทำคำตัดสินในรูปของคำวินิจฉัยหากไม่มีการออกนั่งพิจารณาด้วยวาจา ศาลรัฐธรรมนูญจะทำคำตัดสินในรูปของคำสั่งชี้ขาดในกรณีเร่งด่วนศาลรัฐธรรมนูญอาจทำคำตัดสิน โดยไม่ต้องให้เหตุผลในคำตัดสินก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลแจ้งเหตุผลในการตัดสินให้ผู้มีส่วนร่วมในคดี ทราบภายหลัง

หากพิจารณาจากการกำหนดมาตรการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัย (หรือคำสั่งชี้ขาด) แล้ว จะพบว่าศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันได้ใช้อำนาจที่รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ ให้ไว้ในเรื่องดังกล่าว หลายกรณีและส่งผลกระทบในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก เช่น สั่งระงับการออกอากาศรายการโทรทัศน์ สั่งระงับการบังคับคดีแพ่ง สั่งระงับผลในทางกฎหมายของคำพิพากษาของศาลจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญ จะได้คำวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินใจให้มีการกำหนดมาตรการชั่วคราวในรูปของคำสั่งชี้ขาด (กล่าวคือตัดสินโดยไม่มีการออกนั่งพิจารณาด้วยวาจา) คู่ความที่ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดมาตรการชั่วคราวดังกล่าวอาจโต้แย้งคัดค้านต่อศาลได้ การโต้แย้งคัดค้านดังกล่าวไม่มีผลเป็นการทุเลาการบังคับใช้ มาตรการชั่วคราวที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด แม้กระนั้นศาลรัฐธรรมนูญก็มีดุลพินิจในการสั่งระงับการ บังคับใช้มาตรการชั่วคราวที่ตนกำหนดไปแล้วได้

๔. การบังคับตามคำวินิจฉัยและผลผูกพันของคำวินิจฉัย

๔.๑ ข้อพิจารณาเบื้องต้น

โดยปกติคำพิพากษาของศาลทั่ว ๆ ไปย่อมมีผลผูกพันเฉพาะคู่ความในคดีแต่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันเป็นการทั่วไปในคดีบางประเภท เช่น คดีเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลบังคับเสมือนเป็นกฎหมาย กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากฎหมายนั้นขัดรัฐธรรมนูญและแสดงความเสียเปล่าของกฎหมายนั้น ห้ามมิให้บุคคลใดปฏิบัติตามกฎหมายนั้นอีกต่อไปถึงแม้ว่ากฎหมายที่ขัดรัฐธรรมนูญจะตกเป็นโมฆะ กล่าวคือ ไม่มีผลใช้บังคับตั้งแต่ต้นก็ตามแต่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่กระทบกับคำพิพากษาศาลอื่นซึ่งถึงที่สุดแล้ว อย่างไรก็ตาม หากยังไม่มี การบังคับตามคำพิพากษาจะมีการบังคับตามคำพิพากษาดังกล่าวไม่ได้ หากคำพิพากษานั้นเป็นคำพิพากษาในคดีอาญาซึ่งถึงที่สุดผู้ที่ต้องคำพิพากษาที่ศาลตัดสินโดยอาศัยฐานจากบทกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในภายหลังว่าขัดรัฐธรรมนูญอาจยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นมาใหม่ได้ ตามมาตรา ๓๕ แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ แม้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดในคำวินิจฉัยว่าใครจะเป็นผู้มีอำนาจบังคับการตามคำวินิจฉัยและจะบังคับการตามคำวินิจฉัยอย่างไร แต่ถึงที่สุดแล้วการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็ขึ้นอยู่กับความเคารพต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็ขึ้นอยู่กับความเคารพต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยองค์กรของรัฐองค์กรอื่นเป็นสำคัญเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญไม่มีมาตรการหรือกำลังบังคับใด ๆ ในการบังคับให้องค์กรของรัฐปฏิบัติตามคำวินิจฉัยได้นอกจากอาศัยความเห็นของสาธารณชนตลอดจนแรงกดดันในทางการเมือง ยิ่งศาลรัฐธรรมนูญระมัดระวังการใช้อำนาจของตนตลอดจนให้เหตุผลในคำวินิจฉัยอย่างรอบคอบรัดกุมเท่าไรก็จะมีผลต่อภาพลักษณ์ในทางที่ดีของศาลรัฐธรรมนูญมากขึ้นเท่านั้นและจะส่งผลให้คู่ความเคารพคำวินิจฉัยและลดการขัดขืนไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้ แต่ถึงแม้ว่าการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยจะต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมด้วยก็ตามแต่ก็สมควรศึกษาว่าในทางกฎหมายการบังคับตามคำวินิจฉัยจะกระทำได้อย่างไรบ้าง

๔.๒ การบังคับตามคำวินิจฉัย

ในการบังคับตามคำวินิจฉัย (หรือคำสั่งชี้ขาด) ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดไว้ในคำวินิจฉัยนั้นได้ว่าจะให้ใครเป็นผู้บังคับตามคำวินิจฉัย ตลอดจนสามารถกำหนดวิธีการในการบังคับตามคำวินิจฉัยในแต่ละกรณีได้ด้วยการกำหนดวิธีการบังคับตามคำวินิจฉัยดังกล่าวนั้น ศาลรัฐธรรมนูญย่อมกระทำตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องขอ ทั้งนี้โดยศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดในคำวินิจฉัยให้องค์กรของสหพันธ์หรือมลรัฐเป็นผู้บังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยได้ เช่น กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแห่งมลรัฐดำเนินการยุบพรรคการเมืองซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าเป็นพรรคการเมืองต้องห้าม เป็นต้น มีข้อสังเกตว่ารัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจออกคำสั่งบังคับได้ในกรณีใดบ้าง แต่ศาลรัฐธรรมนูญวางหลักไว้ว่าศาลมีอำนาจกำหนดคำสั่งบังคับใด ๆ ก็ได้

เพื่อให้มีการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันเคยวินิจฉัยคดีที่มีผู้ร้องว่า รัฐบัญญัติซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการทำแท้งที่ผ่านความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติแล้วนั้นมีข้อความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นรายละเอียดว่าการอนุญาตให้มีการทำแท้ง โดยต้องมีการปรึกษาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก่อนนั้นจะต้องกระทำอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจตาม รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๓๕ คำวินิจฉัยดังกล่าวได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในทางวิชาการ อย่างมากกว่าศาลรัฐธรรมนูญกำลังก้าวล่วงจากกรอบอำนาจของตนและละเมิดหลักการแบ่งแยกอำนาจ เนื่องจากการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการตรากฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ (ตามความเห็นชอบของศาลรัฐธรรมนูญ) มีลักษณะเป็นการก้าวล่วงดุลพินิจของรัฐสภาในการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการทำแท้งขึ้นใหม่ ในกรณีเช่นนี้ศาลรัฐธรรมนูญกำลังใช้อำนาจที่เปรียบเสมือนกับอำนาจออก “รัฐกำหนด” ที่รัฐธรรมนูญฉบับไวมาร์ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ให้ไว้กับประธานาธิบดีแต่กฎหมายพื้นฐานฯ ไม่ได้กำหนดให้ประธานาธิบดีหรือฝ่ายบริหารมีอำนาจเช่นนี้อีก อย่างไรก็ตามนักวิชาการบางคนเห็นว่าการกำหนดกฎเกณฑ์ เกี่ยวกับการปรึกษาก่อนการทำแท้งดังกล่าวไว้ในคำพิพากษามีลักษณะเป็นเพียงความเห็นทั่วไปของ ศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องดังกล่าวเท่านั้น ไม่จำเป็นที่รัฐสภาจะต้องเลือกเดินตามสิ่งที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ หากรัฐสภาเห็นว่าการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นในลักษณะอื่นที่แตกต่างไปจากความของเห็นศาลรัฐธรรมนูญ ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้และไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญเช่นกัน

๔.๓ ผลผูกพันของคำวินิจฉัย

โดยทั่วไปแล้วคำตัดสิน (คำวินิจฉัยและคำสั่งชี้ขาด) ของศาลรัฐธรรมนูญเยอรมัน มีผลผูกพันในทางกฎหมายเหมือนกับคำพิพากษาของศาลอื่น ผลผูกพันในทางกฎหมายของคำพิพากษา มีความหมายประการแรก คือ ศาลที่พิพากษาคดีนั้นไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาที่ตนได้ตัดสิน ไปแล้วได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งเมื่อศาลได้พิพากษาแล้วคำพิพากษานั้นย่อมเป็นอิสระจากศาล ศาลที่พิพากษาคดีนั้น เป็นอันหมดอำนาจเหนือคำพิพากษานั้นอีกต่อไป ประการที่สองผลผูกพันในทางกฎหมายของคำพิพากษา หมายความว่าคู่ความไม่อาจโต้แย้งคำพิพากษานั้นได้อีกต่อไป กล่าวเฉพาะศาลรัฐธรรมนูญโดยเหตุที่ไม่มี ศาลใดเป็นศาลที่อยู่ในลำดับที่เหนือกว่าศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญตัดสินแล้วคู่ความย่อมไม่อาจ อุทธรณ์โต้แย้งคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญไปยังศาลอื่นได้อีก ยิ่งไปกว่านั้นรัฐสภาย่อมไม่อาจตรากฎหมาย ยกเลิกคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญได้อีกด้วย มีประเด็นที่พึงพิจารณาเกี่ยวกับผลผูกพันของคำวินิจฉัย (หรือคำสั่งชี้ขาด) ของศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในกระบวนการพิจารณาที่ศาลอื่นส่งเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติที่ศาลต้องใช้ในคดี และศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ารัฐบัญญัติ ดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ ต่อมาภายหลังศาลอื่นจะส่งเรื่องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติดังกล่าวได้อีกหรือไม่ อันที่จริงแล้วปัญหานี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตในแง่ ของเวลาของความผูกพันของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ กรณีเช่นนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตในแง่เวลา ของความผูกพันของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ กรณีเช่นนี้มีความเห็นทางวิชาการว่าความผูกพันทางเนื้อหา

ของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมสิ้นสุดลง หากข้อเท็จจริงที่มีผลต่อการวินิจฉัยชี้ขาดได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหมายความว่าศาลอื่นอาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติที่ได้เคยวินิจฉัยไปแล้วอีกครั้งหนึ่งก็ได้ และศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ก็มีความเห็นทำนองเดียวกันนี้ ทั้งนี้เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวก็คือการยอมให้ศาลอื่นส่งปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไปแล้วว่าไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอีกครั้งจะช่วยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีโอกาสทบทวนคำวินิจฉัยของตน การเปิดโอกาสดังกล่าวเมื่อชั่งน้ำหนักกับความมั่นคงและความเชื่อถือของสาธารณชนต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว เห็นกันว่ามีน้ำหนักมากกว่าดีกว่าที่จะให้ความผูกพันต่อวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดำรงอยู่อย่างแข็งกระด้าง ไม่อาจทบทวนตรวจสอบใหม่ได้ถึงแม้ว่าข้อเท็จจริงจะได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแล้วก็ตาม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดคดีแล้ว คำวินิจฉัยหรือคำสั่งดังกล่าวนั้นผูกพันองค์กรตามรัฐธรรมนูญของทั้งสหพันธ์และมลรัฐทุกองค์กรตลอดจนผูกพันหน่วยงานของรัฐทั้งหมด ซึ่งหมายความว่าโดยหลักแล้วในแง่บุคคลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่ผูกพันบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลในระบบกฎหมายเอกชน มีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้นผูกพันศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ ปัญหานี้ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าศาลมีอำนาจที่จะกลับคำวินิจฉัยที่ศาลเองเคยได้วินิจฉัยไปแล้วได้ นับตั้งแต่ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันเริ่มปฏิบัติหน้าที่ใน ค.ศ. ๑๙๕๑ จนกระทั่งถึง ค.ศ. ๑๙๘๗ กล่าวคือ ในช่วงเวลา ๔๖ ปี ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันได้วินิจฉัยชี้ขาดคดีทั้งสิ้นประมาณ ๓,๕๐๐ กว่าคดีในจำนวนคดีดังกล่าวนี้มีการกลับคำวินิจฉัยเพียงคำวินิจฉัยประเด็นที่น่าพิจารณายังคงมีอยู่ต่อไปว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ารัฐบัญญัติที่รัฐสภาตราขึ้นขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยนั้นจะมีผลผูกพันรัฐสภามีให้ตรารัฐบัญญัติที่เนื้อหาอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันกับรัฐบัญญัติดังกล่าวขึ้นใช้บังคับในภายหลังหรือไม่ ปัญหาเป็นปัญหาที่องค์คณะที่หนึ่งองค์คณะที่สองวางแนวคำวินิจฉัยไว้แตกต่างกัน ในขณะที่องค์คณะที่หนึ่งเห็นว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่ารัฐบัญญัติฉบับใดฉบับหนึ่งขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่มีผลขัดขวางมิให้รัฐสภาตรากฎหมายที่มีเนื้อหาเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันขึ้นใช้บังคับอีกครั้งหนึ่ง องค์คณะที่สองกลับเห็นว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีผลเป็นการห้ามตรากฎหมายที่มีเนื้อหาอย่างเดียวกันซ้ำอีก (Normwiederholungsverbot) เป็นที่น่าแปลกใจที่ความเห็นของทั้งสององค์คณะในเรื่องนี้ไม่ตรงกัน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติไม่เคยเกิดปัญหาดังกล่าว เนื่องจากรัฐสภาจะปฏิบัติตามความเห็นที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

สาธารณรัฐออสเตรีย

ศาลรัฐธรรมนูญของออสเตรียมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ค่อนข้างยาวนานเมื่อเปรียบเทียบกับศาลรัฐธรรมนูญของประเทศอื่น ๆ ในโลก ออสเตรียมีศาลแห่งอาณาจักร (Reichsgericht) ซึ่งหากพิจารณาจากอำนาจหน้าที่แล้วย่อมถือว่าเป็นศาลรัฐธรรมนูญตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๖๘ ในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ ซึ่งเป็นปีที่ออสเตรียประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ใหม่นั้น อำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ

ได้รับการโอนไปให้แก่ศาลที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นใหม่ซึ่งเรียกว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” (Verfassungsgerichtshof-VfGH) ระบบศาลรัฐธรรมนูญของออสเตรียที่จัดตั้งขึ้นใหม่นี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นแม่แบบของศาลรัฐธรรมนูญในหลายประเทศทั่วโลก เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมัน อิตาลี ตุรกี สเปน หรือโปตุเกส เป็นต้น

ระบบองค์กรตุลาการตามรัฐธรรมนูญของออสเตรียแยกออกได้เป็น ๒ ระบบใหญ่ ๆ คือ ระบบศาลธรรมดาหรือศาลยุติธรรม (Ordentliche Gerichtsbarkeit) ซึ่งได้รับการบัญญัติไว้ใน มาตรา ๘๒ ถึง ๘๔ ของรัฐธรรมนูญฯ และระบบศาลในทางกฎหมายมหาชน (Gerichtsbarkeit des öffentlichen Rechts) ซึ่งได้รับการบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๙ ถึง ๑๔๘ ของรัฐธรรมนูญฯ ระบบศาลในกฎหมายมหาชนสามารถจำแนกออกได้อีกเป็น ๒ ระบบศาลด้วยกัน คือ ระบบการปกครองและระบบศาลรัฐธรรมนูญ โดยปกติแล้ว หากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะย่อมจะต้องนำเอาบทบัญญัติที่เกี่ยวกับศาลธรรมดามาใช้บังคับกับระบบศาลในกฎหมายมหาชนด้วย ศาลรัฐธรรมนูญในออสเตรียมีฐานะเป็นองค์กรตุลาการซึ่งทำหน้าที่หลักในการควบคุมตรวจสอบกฎหมายมิให้ขัดกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เนื่องจากระบบกฎหมายออสเตรียโดยอิทธิพลของนักคิดทางกฎหมายคนสำคัญอย่าง Adorf Merki เห็นว่าการตรากฎหมายเป็นการใช้กฎหมายอย่างหนึ่งซึ่งอาจตรวจสอบในทางตุลาการได้อย่างเดียวกับการใช้กฎหมายในกรณีอื่น ๆ และ Hens Kelsen นักนิติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งในศตวรรษที่ ๒๐ ก็เห็นว่าการใช้กฎหมายย่อมต้องผูกพันและสอดคล้องกับกฎหมายที่ได้รับการใช้นั้น ความสอดคล้องดังกล่าวสามารถถูกตรวจสอบได้ในทางกฎหมาย โดยพื้นฐานความคิดเช่นนี้ จึงทำให้ศาลรัฐธรรมนูญของออสเตรียเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญอย่างกว้างขวาง

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย

บทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับวิธีพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญ แบ่งออกเป็น

๑. เนื้อหาและรูปแบบของคำฟ้อง

ในการยื่นฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้นผู้ยื่นคำฟ้องต้องทำคำฟ้องเป็นลายลักษณ์อักษรในคำฟ้องนั้นต้องอ้างอิงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยผู้ยื่นคำฟ้องต้องบรรยายข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีตลอดจนคำขอที่ชัดเจนแน่นอนตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย มาตรา ๑๕ วรรคสอง นอกจากนี้ผู้ยื่นคำฟ้องอาจอธิบายข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคำฟ้องโดยละเอียดตามด้วยก็ได้ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย มาตรา ๑๗ วรรคสี่ โดยหลักแล้วการยื่นคำฟ้องจะต้องกระทำโดยทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจเต็มตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย มาตรา ๑๗ วรรคสอง เว้นแต่คำฟ้องขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๔๐ วรรค ๑ อันเป็นคำฟ้องที่เกิดขึ้นจากมติไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งมลรัฐ การยื่นคำฟ้องไม่จำเป็นต้องกระทำโดยทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจเต็ม อย่างไรก็ตาม ในการแถลงต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้นคู่ความอาจจะแถลงต่อศาลโดยไม่ใช้ทนายความก็ได้ คำฟ้องใดที่กระทำโดยไม่ถูกต้องตามแบบหรือมีเนื้อหาไม่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นกรณี

ที่อาจจะแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วนได้ให้ตุลาการผู้รับผิดชอบสำนวนส่งคำฟ้องคืนให้แก่ผู้ยื่นคำฟ้องเพื่อให้บุคคลดังกล่าวแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วนในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ไม่มี การแก้ไข ให้ถูกต้องในระยะเวลาที่กำหนดให้ถือว่าเป็นการปฏิเสธคำฟ้องเพราะผู้ยื่นคำฟ้องไม่แก้ไขคำฟ้องให้ถูกต้องตามรัฐบัญญัติว่าด้วย ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๑๘ และ ๑๙

๒. ขั้นตอนก่อนการดำเนินกระบวนการพิจารณา (Vorverfahren)

เมื่อศาลได้รับคำฟ้องแล้วให้ตุลาการผู้รับผิดชอบสำนวนส่งคำฟ้องให้แก่ผู้ถูกฟ้องและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บุคคลดังกล่าวเสนอคำให้การและความเห็น ในขั้นตอนนี้ตุลาการผู้รับผิดชอบสำนวนมีอำนาจคำสั่งที่เกี่ยวกับการอันจำเป็นสำหรับการเตรียมกระบวนการพิจารณาโดยไม่ต้องขอมติจากองค์คณะ ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ตลอดจนมีอำนาจในการให้คู่ความแถลงเป็นหนังสือได้ด้วยตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญแห่ง สาธารณรัฐออสเตรเลียข้อ ๑๕ วรรคสอง

๓. กระบวนการพิจารณา

โดยหลักแล้วศาลรัฐธรรมนูญจะทำคำวินิจฉัยภายหลังจากการดำเนินกระบวนการพิจารณา ด้วยวาจาในศาลเสร็จสิ้นลงตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง การกำหนดการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาเป็นอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๒๒ ซึ่งจะเริ่มต้นด้วยการแถลงสรุปข้อเท็จจริงโดยตุลาการผู้รับผิดชอบสำนวนตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐ ออสเตรเลีย มาตรา ๒๕ หลังจากนั้นจึงเปิดโอกาสให้มีการแถลงและซักค้านโดยคู่ความทั้งสองฝ่าย ในทาง ปฏิบัติการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาน้อยมาก เนื่องจากรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญเปิดโอกาส ให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาได้ หากเอกสารหลักฐานที่ปรากฏเพียงพอ ที่จะวินิจฉัยและการเปิดกระบวนการพิจารณาโดยวาจาไม่อยู่ในความคาดหมายของศาลว่าจะมีพยานหลักฐานใด มาสนับสนุนอธิบายข้อกฎหมายได้อีก ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๑๙ วรรคสาม และวรรคสี่ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้น หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องส่งมอบ เอกสารให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญตามที่ศาลรัฐธรรมนูญขอ ในกรณีที่หน่วยงานปฏิเสธไม่ส่งมอบเอกสารหรือ แถลงความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้สั่งในกระบวนการพิจารณา เมื่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้แจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบถึงผลร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญอาจถือเอาข้อเท็จจริง ตามที่ผู้ร้องอ้างเป็นฐานในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีต่อไปได้ ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐ ออสเตรเลีย มาตรา ๒๐ วรรคสอง

๔. การประชุมปรึกษาคดีและการลงมติวินิจฉัย

ในการประชุมปรึกษาคดีนั้นให้ประธานการประชุมเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งต้องกระทำโดย ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ การประชุมปรึกษาคดีเริ่มต้นโดยการที่ตุลาการผู้รับผิดชอบสำนวนร้องขอให้

องค์คณะวินิจฉัยคดีพร้อมทั้งแถลงความเห็นของตนเกี่ยวกับคดี ทั้งนี้หากมีแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องนั้นแล้ว ตุลาการรับผิดชอบสำนวนจะต้องรายงานให้ที่ประชุมทราบด้วยตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ข้อ ๓๐ เมื่อประชุมปรึกษาคดีเสร็จแล้วให้มีการออกเสียงวินิจฉัย ทั้งนี้ โดยประธานการประชุมปรึกษาคดีจะเป็นผู้กำหนดประเด็นและลำดับการออกเสียงวินิจฉัยในแต่ละประเด็น อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีคำร้องขอจากตุลาการที่เป็นองค์คณะ องค์คณะจะต้องมีมติเกี่ยวกับลำดับการวินิจฉัยในแต่ละประเด็นตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๓๐ (๓) การออกเสียงวินิจฉัยให้เริ่มจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีสิทธิออกเสียงวินิจฉัยซึ่งอาวุโสที่สุดเรียงตามอายุ ตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๓๐ (๓) มติวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต้องกระทำโดยเสียงข้างมาก ทั้งนี้โดยที่ประธานในที่ประชุมไม่มีสิทธิออกเสียงวินิจฉัย ในกรณีที่มีความเห็นแตกต่างกันเป็นหลายความเห็นหนึ่งในหลายความเห็นนั้นได้รับคะแนนเสียงวินิจฉัยกึ่งหนึ่ง ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงวินิจฉัยด้วยให้ถือเอาความเห็นนั้นเป็นมติ ในกรณีที่ความเห็นที่แตกต่างกันสองความเห็นเป็นความแตกต่างกันในเรื่องจำนวน ประธานในที่ประชุมจะชี้ขาดโดยถือเอาจำนวนกึ่งกลางระหว่างจำนวนของแต่ละความเห็นที่แตกต่างกันเป็นมติก็ได้ ตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๓๑ มติวินิจฉัยบางกรณีต้องกระทำโดยคะแนนเสียงเอกฉันท์มีข้อสังเกตว่า ในกรณีที่ไม่มีความเห็นใด ในการออกเสียงลงมติวินิจฉัยได้รับคะแนนเกินกว่ากึ่งหนึ่ง รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งออสเตรเลียกำหนดให้มีการออกเสียงในเรื่องนั้นใหม่ หากมีการออกเสียงวินิจฉัยใหม่ และในการออกเสียงวินิจฉัยใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในการออกเสียงวินิจฉัยครั้งนี้หากจำเป็นให้กำหนดประเด็นในการวินิจฉัยแยกออกเป็นประเด็นย่อยหลายประเด็น ทั้งนี้โดยจะต้องกำหนดประเด็นย่อยในการวินิจฉัยเรียงไปที่ละประเด็นในลักษณะที่ตุลาการที่มีสิทธิออกเสียงวินิจฉัย หากได้วินิจฉัยอย่างใดไปแล้ว ในประเด็นก่อนในฝ่ายข้างน้อยตุลาการที่มีสิทธิออกเสียงวินิจฉัยจะต้องรับเอาผลของการวินิจฉัยในประเด็นก่อนนั้นเป็นฐานสำหรับการการวินิจฉัยในประเด็นถัดไปและต้องออกเสียงวินิจฉัยในประเด็นถัดไปด้วยตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๓๒

๕. คำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยต้องระบุประเด็นที่ศาลตัดสินพร้อมทั้งเหตุผลทั้งปวงแยกออกให้เห็นชัดเจนจากประเด็นที่ตัดสินข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๓๗ (๑) ในคำวินิจฉัยจะระบุสัดส่วนคะแนนเสียงที่เป็นมติหรือระบุชื่อตุลาการว่าตุลาการคนใดออกเสียงในลักษณะใดไม่ได้ โดยหลักแล้วศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีคำวินิจฉัยภายหลังจากที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาเสร็จสิ้นลงให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การอ่านคำวินิจฉัยอาจจะกระทำได้โดยไม่ขึ้นอยู่กับการมาปรากฏตัวของคู่ความในคดี ตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย มาตรา ๒๖ วรรค ๑ ในทางปฏิบัติของศาลรัฐธรรมนูญออสเตรเลียแทบจะไม่ปรากฏกรณีที่ศาลออกนั่งบัลลังก์อ่านคำวินิจฉัยแต่ละกรณีที่ศาลมีมติวินิจฉัยในการประชุมปรึกษา และส่งคำวินิจฉัยเป็นลายลักษณ์อักษรไปให้คู่ความ

ในคดี ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย มาตรา ๒๖ วรรค ๒ คำวินิจฉัย
ของศาลรัฐธรรมนูญกระทำในนามสาธารณรัฐและลงนามโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐบัญญัติว่า
ด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย มาตรา ๑๙ วรรค ๒

๖. การทำความเข้าใจในคำวินิจฉัย

ระบบกฎหมายออสเตรียไม่เปิดโอกาสให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำความเข้าใจ
ในคำวินิจฉัยได้

๗. การบังคับตามคำวินิจฉัย

หลักเกณฑ์ว่าด้วยการบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย
ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๖ การบังคับตามคำวินิจฉัยเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องตาม
รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓๗ เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรม ส่วนการบังคับตามคำวินิจฉัยในกรณีอื่น ๆ
เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานาธิบดี ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญทำคำร้องขอให้ประธานาธิบดีบังคับ
ตามคำวินิจฉัย เมื่อได้รับคำร้องดังกล่าวแล้วประธานาธิบดีจะได้พิจารณาสั่งองค์กรเจ้าหน้าที่ของสหพันธ์
ของมลรัฐตลอดจนกองทัพให้ปฏิบัติตามต่อไป ในกรณีที่การบังคับตามคำวินิจฉัยเป็นการบังคับกับ
สหพันธ์หรือมลรัฐไม่จำเป็นที่จะต้องมีองค์กรเจ้าหน้าที่ผู้ใดลงนามรับคำสั่งของประธานาธิบดี แต่ประธานาธิบดี
สามารถลงนามในคำสั่งได้เองโดยตรง ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗

๘. ลักษณะเฉพาะของกระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญในศาลรัฐธรรมนูญออสเตรีย

ศาลรัฐธรรมนูญออสเตรียจะดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อมีการยื่นคำร้องและ
หากมีการยื่นคำร้องแล้วศาลรัฐธรรมนูญจะต้องดำเนินการ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วคำวินิจฉัย
ดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันทางกฎหมายเฉพาะกับคดีที่ได้รับการวินิจฉัยเท่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญออสเตรีย
ที่ได้มีการโต้แย้งกันในกระบวนการพิจารณาเท่านั้น เช่น กรณีมีการร้องว่ารัฐบัญญัติมีข้อขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่มีการโต้แย้งกันเท่านั้นจะไม่ก้าวล่วงไปวินิจฉัย
ในประเด็นอื่นที่ไม่มีการโต้แย้งกัน กรณีนี้จึงแตกต่างกับศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันที่จะวินิจฉัยว่า
บทบัญญัติมาตราอื่นในกฎหมายฉบับเดียวกันขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญด้วยหากศาลเห็นเองทั้ง ๆ ที่
บทบัญญัติดังกล่าวอาจจะเป็นประเด็นโต้แย้งกันก็ตาม

สาธารณรัฐฝรั่งเศส

วิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ในอดีตนั้นประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ไม่มีระบบศาลรัฐธรรมนูญในการควบคุม
กฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ เนื่องจากกฎหมายคือการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ร่วมกันของปวงชน
ดังนั้นจึงไม่สามารถควบคุมกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยผู้แทนประชาชนได้แต่ต่อมารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน
คือ ฉบับปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ได้จัดตั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญขึ้นเพื่อตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ของกฎหมายบางประเภท โดยระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสจัดเป็นระบบการควบคุมแบบป้องกัน กล่าวคือ เป็นระบบที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีการใช้อำนาจควบคุมร่างกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญก่อนที่จะมีการประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย วิธีการควบคุมดังกล่าวเป็นการให้อำนาจแก่องค์กรตุลาการรัฐธรรมนูญที่จะเข้าไปควบคุมตรวจสอบสิ่งที่กำลังจะเป็นกฎหมาย ซึ่งการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญด้วยวิธีนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้องค์กรนิติบัญญัติปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ การควบคุมดังกล่าวเป็นการควบคุมร่างกฎหมายที่รัฐสภาได้ลงมติแล้ว และก่อนที่จะมีการประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย ร่างกฎหมายฉบับนั้นจะยังออกใช้บังคับยังไม่ได้ จนกว่าจะได้มีการวินิจฉัยถึงความถูกต้องด้วยรัฐธรรมนูญ การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายนั้น ตามมาตรา ๖๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้กำหนดไว้ว่าก่อนที่จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญที่ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐ หรือนายกรัฐมนตรี หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนหกสิบคน หรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนหกสิบคน อาจร้องขอต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายนั้นก่อนได้ โดยบทบัญญัติดังกล่าวนี้เป็นกลไกที่นำมาใช้ในการรักษาขอบเขตระหว่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกับกฎหมายธรรมดา โดยการที่ผู้มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญสามารถร้องขอต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อให้ตรวจสอบว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้นก้าวล่วงเข้ามาบัญญัติเนื้อหาที่ควรจะเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือไม่ (นันทวัฒน์ บรมานันท์, ๒๕๔๑ หน้า ๕๔- ๕๕) ในการพิจารณานั้นคณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็จะพิจารณาถึงระบบการแบ่งอำนาจในการตรากฎหมายธรรมดากับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญก่อน โดยพิจารณาจากเนื้อหาที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นสำคัญ กล่าวคือ ในเรื่องใดที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าต้องตราเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ เรื่องดังกล่าวแม้จะเป็นเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งก็ตามก็ไม่สามารถบรรจุอยู่ในร่างกฎหมายธรรมดาได้ และเมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตรวจพบว่ามี การตรากฎหมายไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญก็จะมีผลทำให้บทบัญญัตินั้นไม่สามารถประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ อันเป็นวิธีการป้องกันล่วงหน้ามิให้กฎหมายที่องค์กรนิติบัญญัติตราขึ้นนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญก่อนที่จะมีการนำกฎหมายนั้นไปประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป (สุชาย จอกแก้ว, ๒๕๓๙, หน้า ๖๗-๖๘) แนวความคิดที่จะให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสนั้น เริ่มมีภายหลังการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๗๘๙ ต่อมาได้มีนักการเมืองชื่อดังในขณะนั้น ได้อธิบายไว้ในรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ปี ค.ศ. ๑๗๘๙ ที่เสนอให้มีลูกขุนรัฐธรรมนูญในการทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ โดยองค์กรพิเศษเป็นผู้มีอำนาจตัดสินชี้ขาดคดีที่เกิดจากการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญด้วย แนวความคิดของ Sieyes ดังกล่าวนี้ได้เป็นที่ยอมรับเมื่อ นายพล นโปเลียน โบนาปาร์ต ทำการปฏิวัติรัฐประหารและได้มีการจัดตั้งองค์กรที่เรียกว่า “สภาซีเนตหรือสภาสูง ” (Senat conservateur) ทำหน้าที่ยกเลิกการกระทำใด ๆ ที่เสนอมาโดยศาลหรือรัฐบาล โดยเห็นว่าขัดรัฐธรรมนูญซึ่งต่อมาก็ได้วิวัฒนาการจนเป็นองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเต็มรูปแบบ (Conseil constitutionel) อย่างเช่นในปัจจุบันเมื่อ

พิจารณาจากการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสแล้ว เป็นระบบการควบคุมแบบป้องกัน คือ เป็นระบบการควบคุมกฎหมายในขณะที่ร่างและก่อนที่จะนำไปประกาศใช้ จึงเป็นการควบคุมที่มีลักษณะนามธรรม ซึ่งหมายถึงการควบคุมที่เริ่มต้นจากบุคคลหรือองค์กรผู้มีอำนาจทางการเมืองในลักษณะที่ไม่ต้องมีคดีพิพาท เมื่อพิจารณาโครงสร้างของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส แม้จะได้รับการยอมรับเสมือนเป็นศาลรัฐธรรมนูญและเป็นองค์กรหนึ่งที่ใช้อำนาจตุลาการ โครงสร้างของคณะกรรมการนั้นจะมีคณะกรรมการอยู่ ๒ ประเภท คือ ประเภทแรก คณะกรรมการโดยตำแหน่ง ซึ่งจะประกอบด้วยประธานาธิบดี และประเภทที่ ๒ คือ คณะกรรมการโดยการเสนอชื่อ ซึ่งจะมีทั้งหมด ๙ คน ๓ คน มาจากการเสนอชื่อของประธานาธิบดี อีก ๓ คนมาจากการเสนอชื่อของประธานสภาผู้แทนราษฎร ส่วนอีก ๓ คนสุดท้ายมาจากการเสนอชื่อของประธานวุฒิสภา และเมื่อกรรมการโดยการเสนอชื่ออยู่ครบ ๓ ปี ต้องมีการให้กรรมการประเภทนี้ออกจากตำแหน่งหนึ่งในสาม เพื่อให้มีการเสนอชื่อใหม่และกรรมการจะดำรงตำแหน่งซ้ำอีกไม่ได้ (ฟิลิฐ ธรรมกุล, ๒๕๔๐, หน้า ๗๑) โดยปกติแล้ววิธีการแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญหรือผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญในหลายประเทศพอจะแยกได้เป็น ๓ ระบบคือ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, ๒๕๓๖, หน้า ๔)

๑. ให้บุคคลเพียงคนเดียวหรือหลายคนเป็นผู้แต่งตั้ง
๒. ให้องค์กรเป็นผู้แต่งตั้ง
๓. ระบบผสม

ซึ่งในกรณีของฝรั่งเศสนั้นเป็นกรณีที่บุคคลหลายคนเป็นผู้แต่งตั้งนั้น โดยมอบอำนาจให้ประธานาธิบดี ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภาเป็นผู้มีอำนาจ ซึ่งในระบบนี้แม้จะเป็นการแต่งตั้งในลักษณะการคานอำนาจกันระหว่างอำนาจบริหารและและนิติบัญญัติก็ตาม แต่มีข้อสังเกตว่าในระบบของประเทศฝรั่งเศส ถ้าพรรคการเมืองฝ่ายเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรต้องการบุคคลใดมาเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ หรือผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีโอกาสค่อนข้างมาก ประเด็นที่น่าสนใจในระบบของฝรั่งเศสก็คือ เหตุใดในรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสและกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของตุลาการรัฐธรรมนูญที่กฎหมายบัญญัติอยู่ในรูปของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ จึงมิได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งตุลาการรัฐธรรมนูญไว้เหมือนอย่างในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันหรือประเทศออสเตรเลีย ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะต้องการให้ระบบสรรหาตุลาการรัฐธรรมนูญหรือผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญเป็นระบบเปิด ซึ่งในทางปฏิบัติในประเทศที่มีได้กำหนดคุณสมบัติของตุลาการรัฐธรรมนูญหรือผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญไว้ ประธานาธิบดีและผู้มีอำนาจเสนอชื่อมักจะสอบถามนักกฎหมายต่าง ๆ ก่อนโดยมักจะแต่งตั้งจากทนายที่มีชื่อเสียง ผู้พิพากษาระดับสูง หรือศาสตราจารย์ทางกฎหมาย โดยเฉพาะองค์ประกอบของตุลาการรัฐธรรมนูญหรือศาลรัฐธรรมนูญในประเทศฝรั่งเศสมักจะประกอบด้วยนักปฏิบัติ เช่น ผู้พิพากษาอาชีพ ทนายความ ศาสตราจารย์ทางกฎหมาย นักการเมือง และอดีตนักการเมือง ส่วนใหญ่มักจะเป็นรัฐมนตรีควบคู่กันไป คณะตุลาการรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสนั้นจะพบว่าคณะกรรมการ

จะมาจากการเสนอชื่อของฝ่ายบริหาร ก็คือประธานาธิบดีและจากการเสนอชื่อของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยประธานสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อพิจารณาจากสถานะของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส จะมีเงินเดือนประจำตำแหน่งที่แน่นอนและจะดำรงตำแหน่งได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ซึ่งทำให้ไม่ต้องคำนึงถึงส่วนได้ส่วนเสียในอนาคตอีกทั้งความเกรงใจของตัวคณะกรรมการที่มีต่อผู้เสนอชื่อคนเข้ามาก่อนลดน้อยลง ซึ่งลักษณะความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในลักษณะนี้จะเป็นในรูปความรับผิดชอบในทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ โดยคำวินิจฉัยที่ออกมานั้นได้มีการประกาศให้สาธารณชนทราบโดยทั่วไป อันเท่ากับเป็นการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญ หรือศาลรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสในรูปของการไต่สวนสาธารณะโดยปริยาย

๑. หลักการทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการวิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

๑.๑ หลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาแบบไม่มีคู่ความพิพาทกัน

กระบวนการวิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสมีลักษณะที่แตกต่างกระบวนการพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญของเยอรมันหรือออสเตรเลียที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เป็นกระบวนการพิจารณาแบบไม่มีคู่ความที่พิพาทกัน ทั้งนี้เว้นแต่กระบวนการเกี่ยวกับการโต้แย้งความชอบด้วยกฎหมายของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา อาจกล่าวได้ว่าหลักการทั่วไปเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส คือ หลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาแบบไม่มีคู่ความพิพาทกัน อย่างไรก็ตาม มาตรา ๑๘ แห่งรัฐกำหนดหมายเลข ๕๘-๑๗๖๗ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๕ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาในกรณีมีผู้ร้องขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายเอาไว้ว่าให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญแจ้งไปยังประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐ นายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภาโดยเร็ว ว่ามีการร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาแจ้งให้สมาชิกแห่งสภาที่ตนเป็นประธานทราบ ในทางปฏิบัติรัฐบาลจะชี้แจงความเห็นของตนเป็นลายลักษณ์อักษรตอบกลับไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ หากว่าคำร้องนั้นมาจากสมาชิกรัฐสภา นอกจากนี้สมาชิกรัฐสภาก็มักจะส่งหนังสือบันทึกแสดงความเห็นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญด้วย อย่างไรก็ตาม คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะไม่อ้างความเห็นต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ไว้อย่างชัดเจนในคำวินิจฉัย

๑.๒ หลักการไม่ผูกพันกับเหตุผลทางกฎหมายในคำร้อง

หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณา คือ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะตรวจสอบประเด็นข้อกฎหมายที่กล่าวอ้างไว้ในคำร้องตลอดจนประเด็นเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ถูกโต้แย้งทุกประเด็น ยิ่งไปกว่านั้นคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสยังตรวจสอบเหตุผลต่าง ๆ ในทางกฎหมายด้วยการริเริ่มของตนเองได้ กล่าวคือไม่ได้จำกัดตนเฉพาะกับเหตุผลที่มีการกล่าวอ้างในคำร้องเท่านั้น นอกจากนี้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญยังมีอำนาจตรวจสอบความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติอื่น ๆ ในกฎหมายฉบับที่ได้มีการยื่นคำร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

จะมาจากการเสนอชื่อของฝ่ายบริหาร ก็คือประธานาธิบดีและจากการเสนอชื่อของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยประธานสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อพิจารณาจากสถานะของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส จะมีเงินเดือนประจำตำแหน่งที่แน่นอนและจะดำรงตำแหน่งได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ซึ่งทำให้ไม่ต้องคำนึงถึงส่วนได้ส่วนเสียในอนาคตอีกทั้งความเกรงใจของตัวคณะกรรมการที่มีต่อผู้เสนอชื่อคนเข้ามาก่อนลดน้อยลง ซึ่งลักษณะความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในลักษณะนี้จะเป็นในรูปความรับผิดชอบในทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ โดยคำวินิจฉัยที่ออกมานั้นได้มีการประกาศให้สาธารณชนทราบโดยทั่วไป อันเท่ากับเป็นการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญ หรือศาลรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสในรูปของการไต่สวนสาธารณะโดยปริยาย

๑. หลักการทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

๑.๑ หลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาแบบไม่มีคู่ความพิพาทกัน

กระบวนการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสมีลักษณะที่แตกต่าง กระบวนพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญของเยอรมันหรือออสเตรเลียที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เป็นกระบวนการพิจารณาแบบไม่มีคู่ความที่พิพาทกัน ทั้งนี้เว้นแต่กระบวนการเกี่ยวกับการโต้แย้งความชอบด้วยกฎหมายของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา อาจกล่าวได้ว่าหลักการทั่วไปเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส คือ หลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาแบบไม่มีคู่ความพิพาทกัน อย่างไรก็ตาม มาตรา ๑๘ แห่งรัฐกำหนดหมายเลข ๕๘-๑๗๖๗ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๘ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาในกรณีมีผู้ร้องขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายเอาไว้ว่าให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญแจ้งไปยังประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐ นายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภาโดยเร็ว ว่ามีการร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาแจ้งให้สมาชิกแห่งสภาที่ตนเป็นประธานทราบ ในทางปฏิบัติรัฐบาลจะชี้แจงความเห็นของตนเป็นลายลักษณ์อักษรตอบกลับไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ หากว่าคำร้องนั้นมาจากสมาชิกรัฐสภา นอกจากนี้สมาชิกรัฐสภาก็มักจะส่งหนังสือบันทึกแสดงความเห็นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญด้วย อย่างไรก็ตาม คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะไม่อ้างความเห็นต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ไว้อย่างชัดเจนในคำวินิจฉัย

๑.๒ หลักการไม่ผูกพันกับเหตุผลทางกฎหมายในคำร้อง

หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณา คือ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะตรวจสอบประเด็นข้อกฎหมายที่กล่าวอ้างไว้ในคำร้องตลอดจนประเด็นเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ถูกโต้แย้งทุกประเด็น ยิ่งไปกว่านั้นคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสยังตรวจสอบเหตุผลต่าง ๆ ในทางกฎหมายด้วยการริเริ่มของตนเองได้ กล่าวคือไม่ได้จำกัดตนเฉพาะกับเหตุผลที่มีการกล่าวอ้างในคำร้องเท่านั้น นอกจากนี้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญยังมีอำนาจตรวจสอบความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติอื่น ๆ ในกฎหมายฉบับที่ได้มีการยื่นคำร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

ตรวจสอบว่าขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย ถึงแม้ว่าบทบัญญัตินั้นจะไม่ใช่บทบัญญัติที่ผู้ร้องต้องการให้ ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบก็ตาม อ้างอิงจากคำวินิจฉัยของคณะตุลาการในคำวินิจฉัยนี้คณะตุลาการ รัฐธรรมนูญได้ตรวจสอบที่ผู้ร้องไม่ได้กล่าวอ้างถึงว่าขัดหลักความเสมอภาคของการเลือกตั้งหรือไม่

๑.๓ หลักการให้เหตุผลในคำวินิจฉัย

หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งในวิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ฝรั่งเศส คือ หลักการให้เหตุผลในคำวินิจฉัย หลักการดังกล่าวนี้ได้รับการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในรัฐ กำนัดว่าด้วยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นกรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมสภา รัฐบัญญัติ หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ตามมาตรา ๒๐ รัฐกำหนดหมายเลข ๕๘-๑๐๖๗ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๘ การวินิจฉัยแบ่งแยกอำนาจในการตรา กฎหมายของรัฐสภาและรัฐบาล ตามมาตรา ๒๖ และ ๒๘ รัฐกำหนดหมายเลข ๕๘-๑๐๖๗ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๘ หรือการวินิจฉัยชี้ขาดความชอบด้วยกฎหมายของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๔๐ รัฐกำหนดหมายเลข ๕๘-๑๐๖๗ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๘ ตลอดจนการให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจของประธานาธิบดีในสถานการณ์ฉุกเฉิน ตามมาตรา ๕๓ รัฐกำหนดหมายเลข ๕๘-๑๐๖๗ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๘ มีข้อสังเกตว่า ถึงแม้จะไม่ได้มีการบัญญัติ อย่างชัดเจนในรัฐกำหนดว่าด้วยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญต้องให้เหตุผลใน คำวินิจฉัยก็ได้ให้เหตุผลในคำวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วย แม้ว่าจะเป็นกรให้เหตุผลโดยสังเขปก็ตาม

๑.๔ หลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยลายลักษณ์อักษร

ลักษณะสำคัญของการดำเนินกระบวนการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คือ การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยลายลักษณ์อักษรไม่ใช่การดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจา กระบวนการพิจารณาในคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสอาจแบ่งออกได้เป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ส่วนแรกเป็น การตรวจสอบคำร้องและการให้รัฐบาลเสนอความเห็นของตนเกี่ยวกับคำร้อง ส่วนที่สองเป็นการประชุม ปรีกษาคดี การประชุมปรีกษาคดีจะกระทำล้หลังผู้มีส่วนร่วมในคดี กล่าวคือ เป็นการประชุมปรีกษา โดยลับ ทั้งนี้ โดยตุลาการที่ประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนจะเป็น ผู้แถลงรายงานเกี่ยวกับคดี หลังจากนั้นก็จะเป็นการอภิปรายปรีกษาและวินิจฉัย จะเห็นได้ว่าการดำเนิน กระบวนการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยตรวจสอบ เอกสารต่าง ๆ ในคดี ไม่มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวาจาโดนเปิดเผย ถึงแม้ว่ากระบวนการ พิจารณานั้นจะเป็นเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของการเลือกตั้งก็ตาม

๒. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญ

โดยทั่วไปแล้วระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น จะสั้นมากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับคำร้อง ที่ยื่นขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๑ ให้เสร็จ

ภายในแปดวัน ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดในส่วนคำร้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสาธารณรัฐให้เสร็จภายในสองวัน และต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมสภา รัฐบัญญัติ และความตกลงระหว่างประเทศให้เสร็จภายในหนึ่งเดือน อย่างไรก็ตาม ในกรณีเร่งด่วนรัฐบาลอาจร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมสภา รัฐบัญญัติ และความตกลงระหว่างประเทศให้เสร็จภายในแปดวัน แม้กระนั้นคณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจในการวินิจฉัยทั้งหลายทั้งปวงของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดในเชิงป้องกันทั้งสิ้น กล่าวคือ วินิจฉัยชี้ขาดความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติหรือความตกลงระหว่างประเทศก่อนที่รัฐบัญญัติหรือความตกลงระหว่างประเทศจะมีผลบังคับใช้หรือวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีก่อนที่ประธานาธิบดีจะเข้ารับตำแหน่ง เป็นต้น ข้อยกเว้นดังกล่าวมีอยู่กรณีเดียว คือ การวินิจฉัยชี้ขาดความชอบด้วยกฎหมายของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา การวินิจฉัยชี้ขาดกรณีดังกล่าวมักจะทำเมื่อผู้สมัครเลือกตั้งได้รับการประกาศว่าเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งและได้เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแล้ว อย่างไรก็ตาม การวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาดังกล่าวนี้อาจมีผลย้อนกลับได้หากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในทางปฏิบัติคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาดังกล่าวนี้นี้เมื่อการเลือกตั้งได้ล่วงพ้นไปหลายเดือนแล้ว เช่น วินิจฉัยชี้ขาดในวันที่ ๓ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๑ ว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๘๑ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

๓. คำวินิจฉัยและผลของคำวินิจฉัย

๓.๑ การทำคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยและความเห็นของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญต้องกระทำโดยตุลาการอย่างน้อยเจ็ดคนเว้นแต่มีเหตุการณ์ที่ทำให้ไม่อาจมีตุลาการครบจำนวนดังกล่าวได้ ทั้งนี้จะต้องระบุเหตุการณ์ดังกล่าวไว้ในบันทึกการประชุมด้วยตามรัฐกำหนดหมายเลข ๕๘-๑๐๖๗ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๘ มาตรา ๑๔ หนึ่ง มีข้อสังเกตว่านับตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๖๗ เป็นต้นมา ไม่มีการระบุชื่อตุลาการรัฐธรรมนูญที่มีส่วนร่วมในการวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัย เว้นแต่คำวินิจฉัยนั้นเป็นคำวินิจฉัยในปัญหาที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งมติของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ถือตามความเห็นข้างมากของตุลาการรัฐธรรมนูญที่มีส่วนร่วมในการวินิจฉัย ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรา ๕๖ อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ไม่ใช้กับกรณีที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่าประธานาธิบดีสาธารณรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ในฐานะดังกล่าวต่อไปได้ หรือเป็นกรณีที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่าตุลาการรัฐธรรมนูญคนใดคนหนึ่งกระทำการละเมิดหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญต้องมีมติด้วยเสียงข้างมากเด็ดขาด หนึ่ง มีข้อสังเกตว่า ในการทำคำวินิจฉัยนั้นจะไม่มีกระบวนวิธีตัดสินของคะแนนเสียงที่ตุลาการรัฐธรรมนูญได้ออกเสียงลงมติไว้ในคำพิพากษาไม่ว่าจะเป็นในกรณีใด ๆ ก็ตาม

ผูกพันอำนาจมหาชนอื่น ๆ ด้วย ความผูกพันต่อคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้เป็น ความผูกพันต่อผลของคำวินิจฉัยและเหตุผลในคำวินิจฉัยซึ่งเป็นฐานของคำวินิจฉัยด้วย

๓.๔ การบังคับตามคำวินิจฉัย

ในทางปฏิบัติคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะได้รับการเคารพและ ปฏิบัติตามจากองค์กรของรัฐเสมอ กล่าวคือ ในกรณีที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าข้อบังคับ การประชุมสภาชุดต่อรัฐธรรมนูญจะไม่มีการใช้ข้อบังคับการประชุมสภาข้อนั้น กรณีที่คณะตุลาการ รัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดได้รับการเลือกตั้งมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นก็จะพ้นจากตำแหน่ง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม บางครั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และศาลก็ไม่ได้ปฏิบัติตามความเห็นในคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้โดย อ้างว่าความเห็น ในคำวินิจฉัยนั้นเป็นความเห็นที่ไม่ใช่เหตุผลอันเป็นรากฐานในคำวินิจฉัย ดังนั้น ความเห็นดังกล่าวจึงไม่มี ผลผูกพันตามกฎหมาย ในกรณีเช่นนี้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ไม่มีเครื่องมือที่จะบังคับการให้เป็นตาม ความเห็นของตนเองได้

ภาคผนวก

- : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
(เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ)
- : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
(เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ)
- : พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น
ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
และผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงิน
แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑
- : พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๗
- : พระราชบัญญัติระเบียบแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๒
- : คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐
เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
ตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐
- : คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔ /๒๕๖๐
เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐
- : ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย
พ.ศ. ๒๕๕๐

ภาคผนวก (ต่อ)

- : ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐
- : ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาระเบียบและความเรียบร้อย ในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำงานศาลรัฐธรรมนูญและการเข้าฟังการไต่สวน ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐
- : ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕
- : ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๗
- : หนังสือคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ด่วนที่สุด ที่ (รธน) ๘๓๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐
เรื่อง การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- : ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)
- : รายงานการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐*
และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญ)

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

ส่วนที่ ๑๑

เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม

มาตรา ๖๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดตั้งพรรคภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป

ส่วนที่ ๑๓
สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๖๘ บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้

ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้ทราบการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามวรรคสาม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบในขณะที่ยังกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งดังกล่าว

หมวด ๖

รัฐสภา

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๙๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) หรือมาตรา ๑๑๙ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

มาตรา ๙๒ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ภายหลังจากที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใด คนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิกรวมทั้ง การได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือ ก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เว้นแต่ ในกรณีที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือสรรหามาโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้คืน เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว

ส่วนที่ ๒

สภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๑๐๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑
- (๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๒
- (๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ พรรคการเมืองมีมติ คัดค้านว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ถ้าศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

(๘) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของ พรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุด สมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๙) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๙๑ หรือศาลฎีกามีคำสั่งตามมาตรา ๒๓๙ วรรคสอง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติหรือศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่งแล้วแต่กรณี

(๔)

(๑๐) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๑) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

ส่วนที่ ๓

วุฒิสภา

มาตรา ๑๑๙ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๕

(๕) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖

(๖) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๙๑ หรือศาลฎีกามีคำสั่งตามมาตรา ๒๓๙ วรรคสองหรือมาตรา ๒๔๐ วรรคสาม ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติหรือศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง แล้วแต่กรณี

(๗) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(๘) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

ส่วนที่ ๖

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๓๘ ให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

(๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

(๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๙) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๑๓๙ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่า
หนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือ

(๓) ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งประธานศาลและ
ประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

มาตรา ๑๔๑ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
แล้วก่อนนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญซึ่งต้องกระทำแล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใด
มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่วินิจฉัยว่า
ข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตาม
บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

ในกรณีที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลทำให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
เป็นอันตกไปตามวรรคสอง ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นกลับคืนสภาผู้แทนราษฎร
และวุฒิสภาเพื่อพิจารณาตามลำดับ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพิจารณาแก้ไข
เพิ่มเติมเพื่อมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ โดยมติในการแก้ไขเพิ่มเติมให้ใช้คะแนนเสียงมากกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา แล้วให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตาม
มาตรา ๙๐ และมาตรา ๑๕๐ หรือมาตรา ๑๕๑ แล้วแต่กรณี ต่อไป

ส่วนที่ ๗

การตราพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๔๙ ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใดตามมาตรา ๑๔๗
คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือ
คล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ไม่ได้

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ส่วนที่ ๘

การควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๕๔ ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๑๕๐ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๑๕๑ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา รวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ให้นายกรัฐมนตรีระงับการดำเนินการเพื่อประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้แต่มีใช้กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๑๕๐ หรือมาตรา ๑๕๑ แล้วแต่กรณี ต่อไป

มาตรา ๑๕๕ บทบัญญัติมาตรา ๑๕๔ ให้นำมาใช้บังคับกับร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาหรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๘

การเงิน การคลัง และงบประมาณ

มาตรา ๑๖๘ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย
สภาผู้แทนราษฎรจะต้องวิเคราะห์และพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าวันนับแต่วันที่
ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา
ที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้นและให้เสนอ
ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อวุฒิสภา

ในการพิจารณาของวุฒิสภา วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบ
ภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้
ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้
และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๐

ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๘
วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติ
ในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสงฆ์ใช้ต้นเงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือของคณะกรรมการธิการ การเสนอ
การแปรญัตติหรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือ
กรรมการธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหก
ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยภายใน
เจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำฝ่าฝืน
บทบัญญัติตามวรรคหก ให้การเสนอ การแปรญัตติหรือการกระทำดังกล่าวสิ้นผลไป

รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการบริหารงานโดยอิสระของรัฐสภา
ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครองและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ในการพิจารณางบประมาณรายจ่ายของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามวรรคแปด
หากหน่วยงานนั้นเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ นั้นไม่เพียงพอ ให้สามารถเสนอคำขอ
แปรญัตติต่อคณะกรรมการธิการได้โดยตรง

หมวด ๙
คณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๘๒ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้อันนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่ดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๔) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๕๘ หรือมาตรา ๑๕๙

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๔

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๘๓

(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ หรือมาตรา ๒๖๙

(๘) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสี่ ด้วย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๑ และมาตรา ๙๒ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๕) หรือ (๗) หรือวรรคสอง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

มาตรา ๑๘๔ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสามัญวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติ พระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่มีการไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้น มีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ

มาตรา ๑๘๕ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใดตาม มาตรา ๑๘๔ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับมาแต่ต้น

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด

มาตรา ๑๙๐* พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว

ก่อนการดำเนินการเพื่อทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ตามวรรคสอง คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับหนังสือสัญญานั้น ในการนี้ ให้คณะรัฐมนตรีเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย

* มาตรา ๑๙๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๔

เมื่อลงนามในหนังสือสัญญาตามวรรคสองแล้ว ก่อนที่จะแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน คณะรัฐมนตรีต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงรายละเอียดของหนังสือสัญญานั้น และในกรณีที่การปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนั้นอย่างรวดเร็ว เหมาะสม และเป็นธรรม

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดประเภท กรอบการเจรจา ขั้นตอนและวิธีการจัดทำ หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าว โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่าง ผู้ที่ได้ประโยชน์กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญานั้นและประชาชนทั่วไป

ในกรณีที่มีปัญหาตามวรรคสอง ให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยชี้ขาดโดย ให้นำบทบัญญัติตามมาตรา ๑๕๔ (๑) มาใช้บังคับกับการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม

หมวด ๑๐

ศาล

ส่วนที่ ๒

ศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๐๔ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งและ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกแปดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจาก บุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือก โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครอง สูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์ อย่างแท้จริงและได้รับเลือกตามมาตรา ๒๐๖ จำนวนสองคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางการบริหารราชการแผ่นดินอย่างแท้จริงและได้รับเลือกตามมาตรา ๒๐๖ จำนวนสองคน

ในกรณีที่ไม่มีผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้รับเลือกตาม (๑) หรือ (๒) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี เลือกบุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๕ และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทางด้านนิติศาสตร์ที่เหมาะสมจะปฏิบัติหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตาม (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณี

ให้ผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๐๕ ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๐๔ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) เคยเป็นรัฐมนตรี ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินหรือ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยราชการที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ หรือเคยเป็นทนายความที่ประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่าสามสิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๐ หรือมาตรา ๑๐๒ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๑๓) หรือ (๑๔)

(๕) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๖) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง ในระยะสามปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(๗) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๒๐๖ การสรรหาและการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๔ (๓) และ (๔) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน เป็นกรรมการ ทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๐๔ (๓) และ (๔) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แล้วให้เสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือกพร้อมความยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภา มติในการคัดเลือกดังกล่าวต้องลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งให้คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๑๓ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกตาม (๑) ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ การลงมติให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ ในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ส่งรายชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อให้ดำเนินการสรรหาใหม่ หากคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่เห็นด้วยกับวุฒิสภาและมีมติยืนยันตามมติเดิมด้วยคะแนนเอกฉันท์ ให้ส่งรายชื่อนั้นให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป แต่ถ้ามติที่ยืนยันตามมติเดิมไม่เป็นเอกฉันท์ ให้เริ่มกระบวนการสรรหาใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องดำเนินการดังกล่าว

ในกรณีที่ไม้อาจสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๑) ได้ภายในเวลาที่กำหนด ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนสามคน และให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนสองคน เป็นกรรมการสรรหาเพื่อดำเนินการตาม (๑) แทน

มาตรา ๒๐๗ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้อง

- (๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ
- (๓) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด
- (๔) ไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเลือกบุคคลหรือวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) โดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ผู้ได้รับเลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อตนได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกหรือได้รับความเห็นชอบ แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยรับเลือกหรือได้รับความเห็นชอบให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๔ และมาตรา ๒๐๖ แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับ

มาตรา ๒๐๘ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่ จะเข้ารับหน้าที่

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามกฎหมาย

มาตรา ๒๐๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๕
- (๕) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐๗
- (๖) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ

เว้นแต่เป็นกรณีที่ดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษหรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑๖

มาตรา ๒๑๐ ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมด ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๒๐๔ และมาตรา ๒๐๖ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งนอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๐๔ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๐๔ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๔ (๓) หรือ (๔) ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๐๖ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนนอกสมัยประชุมของรัฐสภา ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๐๖ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมของรัฐสภา

ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๔ วรรคสามมาใช้บังคับ

มาตรา ๒๑๑ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างนั้นให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว

มาตรา ๒๑๒ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๑๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

มาตรา ๒๑๔ ในกรณีที่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีใช้ศาลตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป ให้ประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรี หรือองค์กรนั้น เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

มาตรา ๒๑๕ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าเรื่องใดหรือประเด็นใดที่ได้มีการเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา เป็นเรื่องหรือประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยพิจารณาวินิจฉัยแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องหรือประเด็นดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

มาตรา ๒๑๖ องค์กรคณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าห้าคน คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยในส่วนของตนพร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมาหรือคำกล่าวหาสรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๑๗ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระ โดยมี
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ
การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ต้องมาจากการเสนอขอของประธาน
ศาลรัฐธรรมนูญและได้รับความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่กฎหมายบัญญัติ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และ
การดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๑๑

องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่ ๑

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๓๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา
รวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อ
ร้องขอต่อประธานรัฐสภาว่ากรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม
หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๓๐ และให้ประธานรัฐสภาส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ
ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยไปยังประธาน
รัฐสภาและประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๒ มาใช้บังคับกับการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ
การเลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓๗ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการ
อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้
การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้า
พรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือ
ทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้

เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

๒. ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๒๔๕ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีการผิดดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของบุคคลใดตามมาตรา ๒๔๔ (๑) (ก) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ส่วนที่ ๒

องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ

๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๒๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(๒) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่ากฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

(๔) ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณี que เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๕) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อร์ัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๖) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(๗) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(๘) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และเสนอต่อรัฐสภา

(๙) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐*
(เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับศาลรัฐธรรมนูญ)

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

(การตรวจสอบการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข)

มาตรา ๔๙ บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้

ผู้ใดทราบว่ามีกรกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๗

รัฐสภา

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

(การวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา)

มาตรา ๘๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

* ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔/ตอนที่ ๔๐ ก/หน้า ๑/๖ เมษายน ๒๕๖๐

มิให้นำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสอง เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย

ส่วนที่ ๒

สภาผู้แทนราษฎร

(ลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) ประกอบมาตรา ๙๖ (๑) (๒) หรือ (๔))

มาตรา ๙๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(ลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๐๒ (๒) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๗) หรือ (๑๘))

มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- (๑) ตัดยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑) (๒) หรือ (๔)
- (๕) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนักกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

(๑๓) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๔) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี

(๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๖) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๑๗) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๘) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม

ส่วนที่ ๔

บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง

มาตรา ๑๓๐ ให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

(๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๙) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๐) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๑๓๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี โดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๓๒ ประกอบมาตรา ๑๔๘))

มาตรา ๑๓๒ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

ให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ

(๑) การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อรัฐสภา และให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา ถ้าที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างที่เสนอตามมาตรา ๑๓๑

(๒) ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็น ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ไม่มีข้อทักท้วงภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

(๓) ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้เสนอความเห็นไปยังรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในการนี้ ให้รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

(การตรวจสอบร่างพระราชบัญญัตินี้ให้มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้)

มาตรา ๑๓๓ ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใดตามมาตรา ๑๓๗

คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ไม่ได้

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

(การตรวจสอบการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย)

มาตรา ๑๔๔ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสงฆ์ใช้ต้นเงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการธิการ การเสนอ การแปรญัตติหรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือกรรมการธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น แต่ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กระทำการหรืออนุมัติให้กระทำการหรือรู้ว่ามีมีการกระทำดังกล่าวแล้ว แต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้อยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีมติ และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือหรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้พ้นจากความรับผิด

การเรียกเงินคืนตามวรรคสามหรือวรรคสี่ ให้กระทำได้ภายในยี่สิบปีนับแต่วันที่ มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งตามวรรคสี่ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน หากเห็นว่ากรณีมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการต่อไปตามวรรคสาม และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและศาลรัฐธรรมนูญหรือบุคคลใดจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งมิได้

มาตรา ๑๔๕ ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรี
รอไว้ห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภา ถ้าไม่มีกรณีต้องดำเนินการตาม
มาตรา ๑๔๘ ให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในสี่วันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว

(การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ)

มาตรา ๑๔๘ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติใดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อม
ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๘๑

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน
มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี
แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และ
แจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยัง
ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างการศึกษาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ
ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ แต่มิใช่กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และ
ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑

(การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุม (มาตรา ๑๔๙ ประกอบมาตรา ๑๔๘))

มาตรา ๑๔๙ ให้นำความในมาตรา ๑๔๘ มาใช้บังคับแก่ร่างข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร
วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย
โดยอนุโลม

หมวด ๘
คณะรัฐมนตรี

(การวินิจฉัยการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรี (มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒))

มาตรา ๑๗๐ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) สภาผู้แทนราษฎรมิมติไม่ไว้วางใจ
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐
- (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗
- (๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๑

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ด้วย

ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

มาตรา ๑๗๒ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสามัญวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติ พระราชกำหนดโดยเร็วถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติหรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดและพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภา และการยืนยัน
การอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ

(การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด)

มาตรา ๑๗๓ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใด
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า
พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยัง
ศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย และให้รอการพิจารณา
พระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ศาลรัฐธรรมนูญ
แจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒
วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้น

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง
ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

(การวินิจฉัยปัญหาความเป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา)

มาตรา ๑๗๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญา
สันติภาพสัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่ง
ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือ
จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบ
ต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ต้องได้รับ
ความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง
หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า
หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางตามวรรคสอง ได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี
เขตศุลกากรร่วมหรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติ
ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
และได้รับการเยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาตามวรรคสามด้วย

เมื่อมีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีตามวรรคสองหรือวรรคสามหรือไม่
คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน
สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

หมวด ๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญ

(องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ)

มาตรา ๒๐๐ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีและยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีจำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก็ได้

การนี้ระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับ การสรรหา แล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้

(คุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ)

มาตรา ๒๐๑ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ)

มาตรา ๒๐๒ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

(๒) ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑)

(๑๗) หรือ (๑๘)

(๓) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๕) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๖) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๗) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๘) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๙) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๑๐) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินการสรรหา)

มาตรา ๒๐๓ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๑ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๒ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคนเป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มิได้ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สิ้นสุด

ในการสรรหา ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น

(การให้ความเห็นชอบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากวุฒิสภา)

มาตรา ๒๐๔ ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

เมื่อผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว ให้เลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

(กรณีที่ผู้ได้รับความเห็นชอบต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพแล้ว)

มาตรา ๒๐๕ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๐๒ (๖) (๗) หรือ (๘) หรือยังประกอบวิชาชีพตาม (๙) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๒๐๒ (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) แล้ว ต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลตามมาตรา ๒๐๔ วรรคสี่ ในกรณีที่มิได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิและให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาใหม่

(การดำเนินการกรณีที่มิผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน)

มาตรา ๒๐๖ ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๒๐๔ ถ้ามีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ต้องรอให้มีผู้ได้รับความเห็นชอบครบเก้าคน และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้น ให้ถือว่าศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่มีอยู่

(วาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ)

มาตรา ๒๐๗ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

(เหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่ง นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ)

มาตรา ๒๐๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๑ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๒

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

(๕) ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๖) พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม

ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่ง ให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่แทน

ในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๐๓ เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การร้องขอ ผู้มีสิทธิร้องขอ การพิจารณา และการวินิจฉัยตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(กรณีที่ยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่าง)

มาตรา ๒๐๙ ในระหว่างที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและยังไม่มี การแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกรณีมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน

(หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ)

มาตรา ๒๑๐ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

(๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

(๓) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้นำความในมาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๘๐ มาตรา ๑๘๑ และมาตรา ๑๘๓ มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

(องค์คณะ การทำคำวินิจฉัย และผลของคำวินิจฉัย)

มาตรา ๒๑๑ องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญมิได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ

(การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี)

มาตรา ๒๑๒ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๕ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าวหรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

(การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำซึ่งละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล)

มาตรา ๒๑๓ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(กรณีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราว)

มาตรา ๒๑๔ ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราวให้ครบเก้าคน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้จนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

หมวด ๑๒

องค์การอิสระ

ส่วนที่ ๓

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่าผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินตาม (๑) หรือ (๒) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป

(การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เสนอเรื่องโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน มาตรา ๒๓๑ (๑))

มาตรา ๒๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีความผิด ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ส่วนที่ ๔

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๒๓๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ใต้วงและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ใต้วงและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพเกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรงหรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับหรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือใต้วงเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ได้

(กรณีศาลปกครองศาลรัฐธรรมนูญต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม อาจมีผลตามมาตรา ๒๑๔)

มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ได้สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการได้สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การได้สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดหรือกระทำความผิดตามที่ถูกล่ามไว้แล้วแต่กรณีให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นและจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้บริษัทรหัสที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการได้สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจได้สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการตามมาตรา ๒๓๔ (๑) โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามิเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ วิธีการไต่สวน ระยะเวลาการไต่สวนและการดำเนินการอื่นที่จำเป็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๑๕

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๕๖ (๙))

มาตรา ๒๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาหรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(๒) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภาและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วย ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

(๔) การพิจารณาในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยการออกเสียงในวาระที่สองนี้ ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ แต่ในกรณีที่ป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนเป็นผู้เสนอต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนที่เข้าชื่อกันได้แสดงความคิดเห็นด้วย

(๕) เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา โดยในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจาก

พรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

(๗) เมื่อมีการลงมติเห็นชอบตาม (๖) แล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน แล้วจึงนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และให้นำความในมาตรา ๘๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๘) ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาล หรือองค์การอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์การอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตาม (๗) ให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ดำเนินการตาม (๗) ต่อไป

(๙) ก่อนนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยตาม (๗) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญตาม (๗) ขัดต่อมาตรา ๒๕๕ หรือมีลักษณะตาม (๘) และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๖๗ ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๘ อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังต่อไปนี้ให้แล้วเสร็จ และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

- (๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
- (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
- (๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง

ทางการเมือง

- (๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
 (๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 (๙) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
 (๑๐) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวขึ้นใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และต้องมุ่งหมายให้มีการจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ และต้องทำให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และเมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันพ้นจากตำแหน่ง แต่ต้องไม่ช้ากว่าวันพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามมาตรา ๒๖๓

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เกิดประสิทธิภาพและรวดเร็ว คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะขอให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งเพิ่มขึ้นก็ได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสามสิบคน

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแล้ว สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดไม่แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าวให้ถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนั้นตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา ถ้าศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ให้แจ้งให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนสิบเอ็ดคน ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือประธานองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมอบหมายฝ่ายละห้าคน เพื่อพิจารณาแล้วเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเพื่อให้ความเห็นชอบ ถ้าสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเกินสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติไม่ถึงสองในสามดังกล่าว ให้ถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบตามร่างที่คณะกรรมการวิสามัญเสนอ และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑

เพื่อประโยชน์แห่งการชจัดส่วนได้เสีย ห้ามมิให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามวรรคสอง

พระราชบัญญัติ

เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น
ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการ
และกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน
ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

พ.ศ. ๒๕๔๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

เป็นปีที่ ๕๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และ
ประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและ
กรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน* ประธานกรรมการและ
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงิน
แผ่นดิน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง
และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการ
และกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและ
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงิน
แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑”

* ชื่อพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาล
รัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการ
ตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำ
ตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและ
กรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

มาตรา ๒^๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓^๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และให้หมายความรวมถึงผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และให้หมายความรวมถึงประธานผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

มาตรา ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตามอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่มิพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๔/๑^๔ ในกรณีที่สมควรปรับอัตราเงินเดือนของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ถ้าการปรับอัตราเงินเดือนดังกล่าวเป็นการปรับเพิ่มเป็นร้อยละเท่ากันทุกอัตราและไม่เกินร้อยละสิบของอัตราที่ใช้บังคับอยู่ การปรับให้กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้ถือว่าบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเป็นบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งท้ายพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในกรณีที่การปรับเป็นร้อยละเท่ากันทุกอัตราดังกล่าว หากทำให้อัตราหนึ่งอัตราได้มีเศษไม่ถึงสิบบาท ให้ปรับตัวเลขเงินเดือนของอัตราดังกล่าวให้เพิ่มขึ้นเป็นสิบบาท และมีให้ถือว่าเป็นการปรับอัตราร้อยละที่แตกต่างกัน

มาตรา ๕ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการมีสิทธิได้รับประโยชน์ตอบแทนอื่น ดังต่อไปนี้

(๑) การประกันสุขภาพ

(๒) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงิน วิธีการเบิกจ่าย และอัตราค่าประกันสุขภาพ และค่าใช้จ่ายในการเดินทางตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการ

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕/ตอนที่ ๔๙ ก/หน้า ๓/๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๑

^๓ มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

^๔ มาตรา ๔/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

เลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน* คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แต่ละคณะกำหนดระเบียบนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการ ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีบริบูรณ์มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ครบกำหนดออกตามวาระ

(๒) ลาออก

(๓) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์สำหรับประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนท้ายพระราชบัญญัตินี้ คูณด้วยระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

การนับระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเพื่อคำนวณบำเหน็จตอบแทนตามวรรคหนึ่งนั้น ให้นำนับตั้งแต่วันที่พระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจนถึงวันที่สิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้นำจำนวนปีรวมทั้งเศษของปีด้วย การคำนวณเศษของปีที่เป็นเดือนหรือเป็นวันให้เป็นปีนั้น ให้นำเศษที่เป็นเดือนหารด้วยสิบสอง และเศษที่เป็นวันหารด้วยสามสิบได้ผลลัพธ์เท่าใดจึงหารด้วยสิบสอง ในการคำนวณให้ใช้ทศนิยมสองตำแหน่ง และให้นำจำนวนที่คำนวณได้มารวมกันเป็นระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นจำนวนปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้

มาตรา ๗ ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุถึงแก่ความตายไม่ว่าผู้นั้นจะดำรงตำแหน่งครบหนึ่งปีบริบูรณ์หรือไม่ก็ตาม ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวตามเกณฑ์ในมาตรา ๖ โดยให้จ่ายแก่ทายาทโดยธรรม ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๘ ให้ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๓๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๒๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แล้วแต่กรณี และได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีสิทธิได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่วันที่พระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๙ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธาน

* มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธาน
กรรมการตรวจเงินแผ่นดินรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ
ตน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน บัญชี ๑^๖

ตำแหน่ง	เงินเดือน (บาท/เดือน)	เงินประจำ ตำแหน่ง (บาท/เดือน)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ	๖๕,๙๒๐	๕๐,๐๐๐
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	๖๓,๘๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง	๖๔,๘๙๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการการเลือกตั้ง	๖๓,๘๖๐	๔๒,๕๐๐
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	๖๓,๘๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๖๔,๘๙๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๖๓,๘๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๖๔,๘๙๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๖๓,๘๖๐	๔๒,๕๐๐

^๖ บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ท้ายพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน บัญชี ๒^๗

ตำแหน่ง	เงินเดือน (บาท/เดือน)	เงินประจำ ตำแหน่ง (บาท/เดือน)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ	๖๘,๒๒๐	๕๐,๐๐๐
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง	๖๘,๑๔๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการการเลือกตั้ง	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๖๘,๑๔๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๖๘,๑๔๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐

^๗ บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ท้ายพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน
ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน บัญชี ๓^๕

ตำแหน่ง	เงินเดือน (บาท/เดือน)	เงินประจำ ตำแหน่ง (บาท/เดือน)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ	๖๙,๒๒๐	๕๐,๐๐๐
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง	๖๘,๑๔๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการการเลือกตั้ง	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๖๘,๑๔๐	๔๕,๕๐๐
ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๖๘,๑๔๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๖๘,๑๔๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๖๗,๐๖๐	๔๒,๕๐๐

^๕ บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ท้ายพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน
ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน บัญชี ๔^๑

ตำแหน่ง	เงินเดือน (บาท/เดือน)	เงินประจำ ตำแหน่ง (บาท/เดือน)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ	๗๑,๙๙๐	๕๐,๐๐๐
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	๖๙,๗๕๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง	๗๐,๘๗๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการการเลือกตั้ง	๖๙,๗๕๐	๔๒,๕๐๐
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๗๐,๘๗๐	๔๕,๕๐๐
ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๖๙,๗๕๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๗๐,๘๗๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๖๙,๗๕๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๗๐,๘๗๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๖๙,๗๕๐	๔๒,๕๐๐

“บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ทำโดยพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน
ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน บัญชี ๕^{๑๐}

ตำแหน่ง	เงินเดือน (บาท/เดือน)	เงินประจำ ตำแหน่ง (บาท/เดือน)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ	๗๕,๕๙๐	๕๐,๐๐๐
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	๗๓,๒๔๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง	๗๔,๔๒๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการการเลือกตั้ง	๗๓,๒๔๐	๔๒,๕๐๐
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๗๔,๔๒๐	๔๕,๕๐๐
ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๗๓,๒๔๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๗๔,๔๒๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๗๓,๒๔๐	๔๒,๕๐๐
ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๗๔,๔๒๐	๔๕,๕๐๐
กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	๗๓,๒๔๐	๔๒,๕๐๐

^{๑๐} บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ท้ายพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ (๕) แห่งพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งมาตรา ๒๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖^{๑๑}

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลฎีกาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และประธานศาลปกครองสูงสุดตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ สมควรปรับปรุงอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญให้เท่าเทียมกับประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุด และแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

*พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕^{๑๒}

มาตรา ๓ ให้เปลี่ยนชื่อพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑

ให้แก้ไขคำว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” ในพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

^{๑๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐/ตอนที่ ๙๔ ก/หน้า ๒๑/๑ ตุลาคม ๒๕๔๖

^{๑๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙/ตอนที่ ๑๑๐ ก/หน้า ๑๔/๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

(๔) บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน บัญชี ๔ ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(๕) บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน บัญชี ๕ ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละสาม ร้อยละห้า ร้อยละสี่ และร้อยละห้า เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเงินเดือนภาคีรัฐและในกรณีที่มีการปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มเป็นร้อยละเท่ากันทุกอัตราไม่เกินร้อยละสิบของอัตราที่ใช้บังคับอยู่ สมควรให้กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา รวมทั้งเปลี่ยนชื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ปณตกร/ผู้จัดทำ
๗ ธันวาคม ๒๕๕๕

ปณตกร/แก้ไข
๒๘ มกราคม ๒๕๕๖

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักพระราชกฤษฎีกากฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เบี่ยงประชุมกรรมการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๔๗ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗

เป็นปีที่ ๕๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า

ฯ ให้ประกาศว่า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี่ยงประชุมกรรมการ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี่ยงประชุมและคำตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินบางประเภทตามงบประมาณรายจ่าย พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๒๓

(๒) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๗

(๔) พระราชกฤษฎีกากยกเลิกพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ พ.ศ. ๒๕๔๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและคำตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง

พ.ศ. ๒๕๒๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑/ตอนพิเศษ ๗๘ ก/หน้า ๑/๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๗

(๗) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชมและค่าตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓

(๘) พระราชกฤษฎีกากายกเลิกพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชมและค่าตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๑ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๙) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชมและค่าตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔ พระราชกฤษฎีกานี้ไม่ใช้บังคับแก่กรรมการ อนุกรรมการ ที่ปรึกษา คณะกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือโดยประกาศพระบรมราชโองการ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือประกาศพระบรมราชโองการนั้น กำหนดเบี่ยงประชมหรือผลประโยชน์ตอบแทนของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ

มาตรา ๕ ในพระราชกฤษฎีกานี้ “คณะกรรมการ”^๒ หมายความว่า คณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งและกำหนด

องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการหรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินหรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการ แต่ไม่รวมถึงกรรมการซึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในหน้าที่นั้น ๆ โดยเฉพาะ

“คณะอนุกรรมการ”^๓ หมายความว่า คณะอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี หรือโดยคณะกรรมการที่มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้

“อนุกรรมการ” หมายความว่า อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการ แต่ไม่รวมถึงอนุกรรมการซึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในหน้าที่นั้น ๆ โดยเฉพาะ

“ที่ปรึกษาคณะกรรมการ” หมายความว่า ที่ปรึกษาซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือโดยประกาศพระบรมราชโองการ ให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๖ ให้กรรมการได้รับเบี่ยงประชมดังต่อไปนี้

^๒ มาตรา ๕ นิยามคำว่า “คณะกรรมการ” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

^๓ มาตรา ๕ นิยามคำว่า “คณะอนุกรรมการ” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

(๑) ๔ เบี้ยประชุมเป็นรายเดือน สำหรับกรรมการในคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้ง และกำหนดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบสูง ปฏิบัติงานในด้านการกำหนดนโยบายอันมีผลกระทบต่อการบริหาร เศรษฐกิจ หรือสังคมในภาพรวมของประเทศ ทั้งนี้ ตามรายชื่อคณะกรรมการและอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) เบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง สำหรับกรรมการในคณะกรรมการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ใน (๑) ตามอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๗ ให้นุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมดังต่อไปนี้

(๑) เบี้ยประชุมเป็นรายเดือน สำหรับอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการตามมาตรา ๖ (๑) ตามรายชื่อคณะอนุกรรมการและอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) เบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง สำหรับอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ใน (๑) เว้นแต่อนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง หรือกรม อนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด หรืออนุกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ให้ได้รับเบี้ยประชุมเฉพาะอนุกรรมการที่ไม่ได้เป็นข้าราชการของส่วนราชการนั้น ทั้งนี้ ตามอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๘ กรรมการหรืออนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน ให้ได้รับเบี้ยประชุมเฉพาะในเดือนที่เข้าร่วมประชุม

มาตรา ๙ ประธานกรรมการหรือประธานอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง ให้ได้รับเบี้ยประชุมเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งในสี่ของอัตราเบี้ยประชุมที่กรรมการหรืออนุกรรมการนั้นมีสิทธิได้รับ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือประธานอนุกรรมการไม่สามารถร่วมประชุมได้ให้ผู้ที่ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมได้รับเบี้ยประชุมในอัตราเดียวกับประธานกรรมการหรือประธานอนุกรรมการตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐ รองประธานกรรมการหรือรองประธานอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือโดยประกาศพระบรมราชโองการ ที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง ให้ได้รับเบี้ยประชุมเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งในแปดของอัตราเบี้ยประชุมที่กรรมการหรืออนุกรรมการนั้นมีสิทธิได้รับ แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๗ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา

๔ มาตรา ๖ (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

มาตรา ๑๑ กรรมการในคณะกรรมการคณะหนึ่ง หรืออนุกรรมการใน คณะอนุกรรมการคณะหนึ่ง ที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง ให้ได้รับเบี้ยประชุมสำหรับการ ประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้น แล้วแต่กรณี เพียงครั้งเดียวในวันหนึ่ง

มาตรา ๑๑/๑^๕ ในกรณีที่กรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งเป็นการแต่งตั้งโดยตำแหน่ง ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ แต่ได้มอบหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมประชุมแทนโดยทำเป็นหนังสือหรือมี หลักฐานการมอบหมาย ให้ถือว่าผู้ได้รับมอบหมายปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการหรืออนุกรรมการ แทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ และให้นับเป็นองค์ประชุม ตลอดจนมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมในอัตรา เดียวกับกรรมการหรืออนุกรรมการ

มาตรา ๑๒ ที่ปรึกษาคณะกรรมการให้ได้รับเบี้ยประชุมเช่นเดียวกับกรรมการใน คณะกรรมการนั้น โดยให้นำมาตรา ๘ หรือมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งตามอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยให้เลขานุการมี สิทธิได้รับเบี้ยประชุมไม่เกินหนึ่งคน และผู้ช่วยเลขานุการมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมไม่เกินสองคน ถ้ากรรมการหรืออนุกรรมการผู้ใดเป็นเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการด้วย ให้เบิก เบี้ยประชุมได้เพียงตำแหน่งเดียว

มาตรา ๑๔ การประชุมของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ต้องมีกรรมการ หรืออนุกรรมการร่วมประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการหรืออนุกรรมการทั้งหมด จึงจะ เป็นองค์ประชุม และมีสิทธิเบิกเบี้ยประชุมตามพระราชกฤษฎีกานี้ เว้นแต่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้นจะกำหนดไว้ เป็นอย่างอื่น

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงการประชุมที่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศ พระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการกำหนดให้สามารถใช้ วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ กรรมการหรืออนุกรรมการไม่จำเป็นต้องปรากฏตัวในที่ประชุมด้วย โดยให้ถือว่ากรรมการหรือ อนุกรรมการซึ่งใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดังกล่าว ร่วมประชุมคณะกรรมการหรือ คณะอนุกรรมการนั้น และมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม

มาตรา ๑๕ ให้กระทรวงการคลัง สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน ร่วมกันจัดทำรายชื่อกองการตามมาตรา ๖ (๑) และรายชื่อ คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๗ (๑) และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับ กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๑/๑ เพิ่มโดยพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

เมื่อได้จัดทำรายชื่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และอัตราเบี้ยประชุมตาม
วรรคหนึ่งเสร็จแล้วให้เสนอรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบและประกาศกำหนดต่อไป

การกำหนดอัตราเบี้ยประชุมต้องไม่เกินอัตราที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๕/๑^๖ การเบิกจ่ายเบี้ยประชุมให้เป็นไปตามวิธีการที่กระทรวงการคลัง
กำหนด

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งซึ่งได้รับเงินสมนาคุณเป็นราย
เดือนอยู่ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้คงได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน ทั้งนี้ ตามอัตรา
เบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายและอัตราเบี้ยประชุมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวกับเบี้ยประชุมกรรมการ ให้อยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อให้มีเอกภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนว่า ผู้เข้าร่วมประชุมแทนกรรมการหรืออนุกรรมการโดยตำแหน่ง สามารถเข้าร่วมประชุมและนับเป็นองค์ประชุมตามกฎหมายว่าตลอดจนมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมหรือไม่ จึงสมควรกำหนดให้ผู้ได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมประชุมแทนนับเป็นองค์ประชุม และมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

มาตรา ๗ ให้กรรมการในคณะกรรมการตามมาตรา ๖ (๑) และอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนตามเดิมไปจนกว่ารัฐมนตรีจะประกาศกำหนดรายชื่อคณะกรรมการ และอัตราเบี้ยประชุมตามมาตรา ๖ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกานี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเบี้ยประชุมกรรมการ เพื่อให้การเบิกจ่ายเบี้ยประชุมกรรมการมีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ปณตกร/ผู้จัดทำ

๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕

พระราชบัญญัติ

เครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๕๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

“อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า บุคคลซึ่งเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่พ้นจากตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

“เครื่องแบบ” หมายความว่า เครื่องแต่งกายทั้งหลายรวมทั้งเครื่องหมายต่างๆ ตลอดจนจนถึงประกอบเครื่องแต่งกายอย่างอื่นที่ได้กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรืออดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ง และให้หมายความรวมถึงเสื้อครุยที่ใช้ในการออกนั่งพิจารณาวินิจฉัยคดีหรือในโอกาสอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔ ลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบและระเบียบในการแต่งเครื่องแบบแต่ละประเภทของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรืออดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕ ผู้ใดแต่งเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรืออดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยที่ตนไม่มีสิทธิที่จะแต่ง ถ้าได้กระทำเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิที่จะแต่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อบังคับนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้มีคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทำหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ขณะนี้ยังไม่มีเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อแต่งในโอกาสที่ทำหน้าที่ต่างๆ สมควรกำหนดให้มีเครื่องแบบของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นไว้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๒๓/๒๕๖๐

เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ตามที่ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติให้งดเว้นการสรรหาและเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อรอความชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการสรรหาและคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในช่วงระหว่างรอผลการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับที่ผ่านมาได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสรรหาและเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นการเฉพาะขึ้น เพื่อแก้ไขข้อขัดข้องทางกฎหมายให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างเหมาะสม นั้น

โดยที่ในปัจจุบันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติเป็นที่เรียบร้อยแล้วและอยู่ระหว่างรอการประกาศใช้ แต่การจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญยังคงต้องใช้เวลาพิจารณาดำเนินการอีกระยะหนึ่ง แต่เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางรายใกล้จะพ้นวาระการดำรงตำแหน่ง ประกอบกับโดยผลของประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่มีมาก่อนหน้านี้ จะทำให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องพ้นจากตำแหน่งในระยะเวลาอันใกล้นี้ ซึ่งหากไม่มีการเตรียมการและสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไว้ล่วงหน้าอาจส่งผลกระทบต่อองค์กรดังกล่าวไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้กลไกการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจหรือการทำหน้าที่ของรัฐไม่อาจเป็นไปอย่างเหมาะสมและถูกต้องตามครรลองของกฎหมาย ตลอดจนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ กรณีจึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการและกลไกรองรับการทำหน้าที่และการสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งสำคัญในช่วงเปลี่ยนผ่านในระหว่างรอให้มีการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ภายหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำสั่งนี้

“ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” ให้หมายความรวมถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ

“กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน” ให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๐/๒๕๕๙ เรื่อง ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๘/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ข้อ ๓ ให้งดเว้นการสรรหาและการเลือกกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการสิทธิมนุษยชน จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการนั้นซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่จะมีผลใช้บังคับ หรือจนกว่าจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๔ เมื่อมีกรณีผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับพ้นจากตำแหน่ง หรือจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งดังกล่าวแทนให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งดังกล่าวว่างลง หรือนับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับแล้วแต่กรณี

ข้อ ๕ การคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาจากบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม ตลอดจนมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับ

การสรรหา

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๖ ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

(๒) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

(๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๘) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิรับสมัครเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามี การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

ข้อ ๗ ในกรณีที่ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหรือจะพ้นจากตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่จะต้องได้รับการคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา หรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี เป็นผู้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งแทนให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ ตำแหน่งดังกล่าวว่างลง หรือนับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ แล้วแต่กรณี

การคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณา ดังนี้

(๑) กรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่จะต้องได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้พิจารณา คัดเลือกจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามปี

(๒) กรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่จะต้องได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครอง สูงสุด ให้พิจารณาคัดเลือกจากตุลาการศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครอง สูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

ทั้งนี้ ให้มีการสัมภาษณ์หรือให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

การคัดเลือกให้ใช้วิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผย และผู้ซึ่งได้รับการคัดเลือกต้องได้รับคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้พิพากษาในศาลฎีกา หรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทั้งหมดที่มีอยู่ แล้วแต่กรณี โดยในกรณีของศาลฎีกาให้รวมถึงผู้พิพากษาอาวุโสด้วย

การรับสมัครและวิธีการคัดเลือกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานศาลฎีกา หรือประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้กำหนด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาตามข้อนี้ ให้ประธานศาลฎีกาหรือประธาน ศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี เป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัย ซึ่งจะต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จ ก่อนสิ้นสุดกระบวนการคัดเลือกหรือสรรหา ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาหรือประธาน ศาลปกครอง แล้วแต่กรณี ให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๘ ในกรณีที่ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหรือจะพ้นจากตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือ สังคมศาสตร์อื่น ให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งแทนให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันที่ตำแหน่งดังกล่าวว่างลง หรือนับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ แล้วแต่กรณี

การพิจารณาคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาดังนี้

(๑) ในกรณีที่จะต้องแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิแทนในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ให้พิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลา ไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

(๒) ในกรณีที่ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์หรือ รัฐประศาสนศาสตร์อยู่ในตำแหน่ง อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน ให้พิจารณาแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรับหรือ เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า รองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

ทั้งนี้ ให้มีการสัมภาษณ์หรือให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๙ ให้มีคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๗ ประกอบด้วย

- (๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ
- (๒) ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นกรรมการ
- (๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ
- (๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งองค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ให้องค์กรอิสระเสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการตาม (๔) ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลที่มีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในหลักการของรัฐธรรมนูญ และจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามข้อ ๕ และข้อ ๖ ด้วย ตลอดจนต้องไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่กรรมการสรรหาตาม (๔) มิได้ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาต่อไปได้จนแล้วเสร็จ

การคัดเลือกให้ใช้วิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผย และผู้ซึ่งได้รับการคัดเลือกต้องได้รับคะแนนเสียงไม่ น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการสรรหาที่มีอยู่

การรับสมัครและวิธีการคัดเลือกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหา เป็นผู้กำหนด ทั้งนี้ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับการคัดเลือก หรือสรรหาตามข้อนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัย ซึ่งจะต้องวินิจฉัย

ให้แล้วเสร็จก่อนสิ้นสุดกระบวนการคัดเลือกหรือสรรหา ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้ถือเป็นที่สิ้นสุด

ข้อ ๑๐ เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือ คณะกรรมการสรรหา แล้วแต่กรณี ได้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาแล้วเสร็จ ให้เสนอรายชื่อไปยัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป โดยให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ ทั้งนี้ ในกรณีที่ได้รับความเห็นชอบ จะต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว และเมื่อรวมกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งยังดำรงตำแหน่งแล้วมีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ให้ผู้ที่ได้รับความเห็นชอบดังกล่าวประชุมร่วมกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ยังอยู่ในตำแหน่งเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบ เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในกรณีที่ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้วแต่ยังมีผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด ให้ถือว่าศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจไปพลางก่อนได้ และให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาให้ครบถ้วนต่อไป

ผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๖ (๒๐) (๒๑) และ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามข้อ ๖ (๒๓) ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกจากตำแหน่งหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในเวลาที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติกำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่จะนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง ทั้งนี้ ในกรณีที่ไม่ได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาใหม่

ข้อ ๑๑ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งตามคำสั่งนี้ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ข้อ ๑๒ เมื่อมีกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับพ้นจากตำแหน่ง หรือจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งดังกล่าวแทนให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งดังกล่าวว่างลง หรือนับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับแล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๓ การคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งกรรมการตรวจเงินแผ่นดินให้พิจารณาจากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมาย บัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่นที่เป็นประโยชน์

ต่อการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี โดยต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๕ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๖ ทั้งนี้ ให้มีการสัมภาษณ์หรือให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๑๔ ให้นำความในข้อ ๙ และข้อ ๑๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการตรวจเงินแผ่นดินด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๑๕ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งได้รับแต่งตั้งตามคำสั่งนี้ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ข้อ ๑๖ ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งนี้ ให้ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งบุคคลมาดำรงตำแหน่งแทน

ข้อ ๑๗ ให้มีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามที่กำหนดในข้อ ๑๓

ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเท่าที่มีอยู่ และในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่เห็นชอบ ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาเสนอชื่อบุคคลใหม่ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๑๐ วรรคท้าย มาใช้บังคับกับผู้ได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินด้วยโดยอนุโลม

การพ้นจากตำแหน่งของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามคำสั่งนี้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อ ๑๘ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งได้รับแต่งตั้งตามคำสั่งนี้ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ข้อ ๑๙ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะครบวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยให้งดเว้นการใช้บังคับบทบัญญัติตามมาตรา ๓๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งแล้ว

ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งดังกล่าวแทนและเสนอชื่อไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามข้อ ๑๗ ให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งรองผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนหนึ่งทำหน้าที่รักษาการแทนไปพลางก่อนจนกว่าจะแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่แล้วเสร็จ

ข้อ ๒๐ ในกรณีเห็นสมควรนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีอาจเสนอให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งนี้ได้

ข้อ ๒๑ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๒๔ /๒๕๖๐

เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่ง
หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐

ตามที่ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ กำหนดให้มีการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตำแหน่งกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตลอดจนกำหนดวิธีการได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน แต่โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกและสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้แล้ว จึงสมควรดำเนินการในเรื่องนี้ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง และควรให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้ก่อน เช่นเดียวกับกรณีของกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการสิทธิมนุษยชน โดยในระหว่างเวลาที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว เห็นควรกำหนดการดำเนินการในกรณีการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันจะเป็นการสอดคล้องกับมาตรา ๒๗๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ส่วนกรณีของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินนั้น ยังคงมีปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องความชัดเจนของวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ดังนั้น เพื่อแก้ไขข้อขัดข้องทางกฎหมายและเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จึงเห็นควรให้ดำเนินการในกรณีของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อไปตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปองค์กรตามรัฐธรรมนูญภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบกับมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และข้อ ๒๐ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ จนกว่าจะมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งออกตามความใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้บังคับ หรือจนกว่าจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒ ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญตามข้อ ๑ ใช้บังคับ หรือจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่น

ข้อ ๓ ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นนอกจากพ้นจากตำแหน่ง ตามวาระตามข้อ ๒ ให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ และให้ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

ข้อ ๔ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย

พ.ศ. ๒๕๕๐

โดยที่มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐๐ วรรคห้า กำหนดวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๔ ในข้อกำหนดนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการประจำคดี” หมายความว่า ตุลาการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าของสำนวนเป็นรายคดี

“คดี” หมายความว่า เรื่องที่เสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องและผู้ถูกร้อง

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องของผู้ร้อง

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การพิจารณาคดีหรือการกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาลไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

หรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้อง การไต่สวน การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติ ตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การไต่สวน หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

“การไต่สวน” หมายความว่า การตรวจพยานหลักฐาน การนั่งพิจารณา หรือการสืบพยาน

ข้อ ๕ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามข้อกำหนดนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ หรือประกาศโดยความเห็นชอบของศาลเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อกำหนดนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๖ วิธีพิจารณาตามที่กำหนดในข้อกำหนดนี้ให้ใช้ระบบไต่สวน

วิธีพิจารณาใดซึ่งข้อกำหนดนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้และไม่ขัดต่อข้อกำหนดนี้

ข้อ ๗ ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดนี้หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาล เห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีร้องขอ ศาลมีอำนาจย่อหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ

ข้อ ๘ ศาลมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจ่าย

(๑) ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แก่บุคคลใดที่ศาล เรียกมาให้ถ้อยคำ ให้ความเห็น หรือเบิกความ

(๒) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเอกสารหรือการดำเนินการใด เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาของศาล

ข้อ ๙ แบบพิมพ์ที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล กำหนดให้ใช้เพื่อการใด มีรูปแบบ ขนาดและข้อความอย่างไร ให้เป็นไปตามท้ายข้อกำหนดนี้

ข้อ ๑๐ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคำร้องที่ขอให้วินิจฉัย

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือ ผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทาง การสมรสนับได้เพียงสองชั้น

(๓) เคยถูกอ้างเป็นพยาน โดยที่ได้อ้างเห็นเหตุการณ์ เว้นแต่เคยมีส่วนร่วมในวิธีพิจารณาตามกระบวนการทางนิติบัญญัติ หรือเคยแสดงความเห็นในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษ ในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวข้องกับคำร้องนั้น

(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของกลุ่มฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

(๕) เป็นกรรมการกฤษฎีกาหรืออนุญาโตตุลาการซึ่งพิจารณาคำร้องในเรื่องเดียวกันนั้นมาก่อน

(๖) มีคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาที่ตุลาการนั้นเอง สามी ภริยา หรือญาติ สืบสาโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พิพาทกับคู่กรณี สามी ภริยา หรือญาติสืบสาโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อ ๑๑ เมื่อมีเหตุที่จะคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อ ๑๐ เกิดขึ้นแก่ตุลาการคนใด ตุลาการนั้นเองจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้าน แล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้นก็ได้

ข้อ ๑๒ เมื่อมีเหตุที่ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ตามข้อ ๑๐ คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาด

เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านงดการปฏิบัติหน้าที่ไว้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้น

การกระทำใด ๆ ของตุลาการซึ่งถูกคัดค้านที่ได้ดำเนินไปก่อนมีเหตุที่อาจถูกคัดค้านนั้นย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งยอมรับคำร้องคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๓ เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการคนใด และตุลาการซึ่งถูกคัดค้านไม่ขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้น ให้ศาลพิจารณาคำร้องคัดค้านและบันทึกคำชี้แจงของตุลาการซึ่งถูกคัดค้าน โดยอาจฟังคำแถลงของคู่กรณีและตุลาการซึ่งถูกคัดค้าน รวมทั้งพยานหลักฐานอื่นตามที่เห็นสมควร แล้วออกคำสั่งยอมรับหรือยกเสียซึ่งคำร้องคัดค้านนั้น คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

เมื่อศาลต้องพิจารณาตามวรรคหนึ่ง ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำร้องคัดค้านมิได้

การชี้ขาดคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ถือตามคำร้องคัดค้าน

ข้อ ๑๔ ตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีใดมิได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามข้อ ๑๐ เหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

ข้อ ๑๕ ในการพิจารณาคดี ให้ศาลมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดี การให้บุคคลใดซึ่งฝ่าฝืนออกไปนอกสถานที่พิจารณาและให้กระทำการใด ๆ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว รวมทั้งออกกระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๑๖ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล ตลอดจนมารยาทของบุคคล เช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของศาล

หมวด ๒

อำนาจศาล

ข้อ ๑๗ ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า มติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ

(๒) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการโดยใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญ

(๓) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยคำร้องอุทธรณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คัดค้านว่า มติของพรรคการเมืองที่ให้ตนพ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นมีลักษณะเป็นการขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๑๐๖ (๗) ของรัฐธรรมนูญ

(๕) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ตามมาตรา ๑๔๑ ของรัฐธรรมนูญ

(๖) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่า คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ตามมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญ

(๗) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติขึ้นยืนตามมาตรา ๑๕๑ ของรัฐธรรมนูญ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้น ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๕๔ ของรัฐธรรมนูญ

(๘) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาแล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญ

(๙) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการ มีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ตามมาตรา ๑๖๘ วรรคเจ็ดของรัฐธรรมนูญ

(๑๐) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา ๑๗๒ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๑) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนด ไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๘๕ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๒) คดีที่ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศ อย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๓) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร จะใช้บังคับแก่คดีใด ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๔) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๕) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีใช่ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป ตามมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๖) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า กรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้าม ตามมาตรา ๒๓๓ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๗) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยสั่งยุบพรรคการเมืองที่ถือว่ากระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๘) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๒๔๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ

(๑๙) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ

(๒๐) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาล

หมวด ๓

การยื่น การถอน และการจำหน่ายคำร้อง

ข้อ ๑๘ คำร้องตามข้อ ๑๗ ต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง
- (๒) ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง
- (๓) ระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง
- (๔) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดเจน
- (๕) ลงลายมือชื่อผู้ร้อง แต่ในกรณีที่เป็นการทำและยื่นหรือส่งคำร้องแทนผู้อื่น ต้องแนบใบมอบฉันทะให้ทำการดังกล่าวมาด้วย

คำร้องที่มีได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ศาลหรือตุลาการประจำคดีอาจมีคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ถ้ามิได้ปฏิบัติก็ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องนั้น

การจัดทำ การยื่น และรายละเอียดของคำร้อง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด

ข้อ ๑๙ ให้นำความในข้อ ๑๘ มาใช้บังคับแก่คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ การยื่นคำร้องต่อศาลตามข้อ ๑๗ ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ข้อกำหนดนี้ และกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาล

การยื่นคำร้องตามข้อ ๑๗ (๕) ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารประกอบตามที่ศาลกำหนด

การยื่นคำร้องตามข้อ ๑๗ (๑๓) ให้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ที่จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี ส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของกลุ่มความพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๒๑ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้

การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๔๕ (๑) และมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๒๒ การยื่นคำร้องของบุคคลตามข้อ ๒๑ นอกจากต้องดำเนินการตามข้อ ๑๘ แล้ว ให้ระงับเหตุที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้วด้วย

ข้อ ๒๓ คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาล ก่อนที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือศาลเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคำร้องนั้นก็ได้

กรณีที่ผู้ร้องไม่ดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามคำสั่งศาลหรือตุลาการประจำคดีภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าเป็นการทิ้งคำร้อง และศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคำร้องนั้นก็ได้

หมวด ๔

องค์คณะและวิธีพิจารณา

ข้อ ๒๔ องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าห้าคน

ตุลาการซึ่งไม่ได้ร่วมในการพิจารณาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น

คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่มีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๒๕ กรณีมีคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเรื่องใด ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคน เป็นตุลาการประจำคดี เว้นแต่กรณีตามข้อ ๑๗ (๕) และ (๕) หรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ประธานศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่แต่งตั้งตุลาการประจำคดีก็ได้

ในกรณีที่ไม่มีประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ศาลมอบหมายตุลาการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่แต่งตั้งตุลาการประจำคดีแทน

ให้ตุลาการประจำคดีตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าของสำนวน มีอำนาจพิจารณารับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยตามข้อ ๒๗ และออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช่เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดคดีคำสั่งของตุลาการประจำคดีให้ถือเสียงข้างมาก

ข้อ ๒๖ กรณีมีคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามข้อ ๑๗ (๕) หรือ (๕) หรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนตามที่ศาลเห็นสมควร และศาลไม่ได้แต่งตั้งตุลาการประจำคดีไว้ ให้ศาลตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง

ข้อ ๒๗ ให้ตุลาการประจำคดีตามข้อ ๒๕ มีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง

กรณีตุลาการประจำคดีมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้เสนอศาลพิจารณภายในเจ็ดวันนับแต่วันมีความเห็น หากศาลเห็นพ้องด้วยให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล

หากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของตุลาการประจำคดีตามวรรคสอง ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล

ข้อ ๒๘ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลหรือตุลาการประจำคดี แล้วแต่กรณี อาจมีคำสั่งให้คู่กรณีที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนการให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๙ เมื่อศาลหรือตุลาการประจำคดี แล้วแต่กรณี มีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนดเวลาดตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

ข้อ ๓๐ ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลและต้องเป็นสาระสำคัญอันควรแก่การแก้ไขเพิ่มเติมและเกี่ยวข้องกับเรื่องเดิม โดยให้ทำเป็นคำร้องขอขึ้นต่อศาล

ข้อ ๓๑ การส่งคำร้อง ประกาศ หรือเอกสารอื่นใด ให้ส่งแก่คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้อง ๓ ภูมิภาค หรือถิ่นที่อยู่ปกติ หรือสถานที่ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้

ในกรณีไม่อาจดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ศาลหรือตุลาการประจำคดี แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งให้นำเอกสารดังกล่าว ปิดไว้ ณ ที่ทำการศาล หรือสถานที่ตามวรรคหนึ่ง หรือให้ประกาศโดยวิธีอื่นใด

ตามที่ศาลหรือตุลาการประจำคดีเห็นสมควร และการปิดหรือการประกาศดังกล่าว ให้ถือว่าได้มีการส่งเอกสารโดยชอบแล้วนับแต่วันปิดหรือประกาศ

ข้อ ๓๒ ในการพิจารณาคดีของศาล หากศาลเห็นว่าคดีใดมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนก็ได้

การไต่สวนของศาล ให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้

เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณี ไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

ประกาศตามวรรคสาม ให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาล

ข้อ ๓๓ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคลและหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ณ ที่ทำการศาลในเวลาทำการได้ตามที่ศาลกำหนด

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นในการอ้างพยานหลักฐาน และวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นได้ตามที่ศาลเห็นสมควร พยานหลักฐานใดที่คู่กรณีไม่ได้ยื่นบัญชีระบุพยานไว้ คู่กรณีไม่อาจนำเข้าสู่การพิจารณาคดีได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาตเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๓๔ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ และให้แจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน

ก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานตามข้อ ๓๓ วรรคสอง ต่อศาลพร้อมสำเนาจำนวนเพียงพอตามที่ศาลกำหนด และหากคู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมต้องกระทำก่อนการตรวจพยานหลักฐานเสร็จสิ้น

การยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติม เมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคสองจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล โดยผู้ขอต้องแสดงเหตุอันสมควรว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้นหรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๓๕ ในวันนัดตรวจพยานหลักฐาน ให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานทั้งหมดยื่นต่อศาล เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสตรวจสอบพยานหลักฐานดังกล่าว หากฝ่ายใดไม่อาจยื่นพยานหลักฐานที่อยู่ในความครอบครองของตนต่อศาลในวันนัดตรวจพยานหลักฐานได้ อันเนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น ศาลอาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ในวันนัดตรวจพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลหรือตุลาการประจำคดีหรือตุลาการคนใดคนหนึ่งที่ได้รับมอบหมายสอบถามคู่กรณีถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็นและความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิงตลอดจนการยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่งแล้วฉบับที่รายงานการพิจารณาคดีไว้ เมื่อเสร็จแล้วให้ศาลกำหนดวันนัดสืบพยาน และแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ข้อ ๓๖ การไต่สวนของศาลให้คู่กรณีซักถามเฉพาะประเด็นที่ศาลกำหนดและให้มีการสืบพยานหลักฐานที่คู่กรณีไม่รับกัน

ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลในวันไต่สวน ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

ข้อ ๓๗ ในการไต่สวนของศาล หากศาลเห็นว่าคดีใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลจะงดการไต่สวนก็ได้

ข้อ ๓๘ การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลกำหนดและกระทำเท่าที่จำเป็น

การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลสอบถามพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเอง ก่อนทำการไต่สวนให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนแล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน

ข้อ ๓๙ ศาลอาจอนุญาตให้สืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยระบบการประชุมทางวิดีโอได้ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด

การสืบพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล

ข้อ ๔๐ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลที่ต้องมาเบิกความ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือ

ความเห็นล่วงหน้าต่อศาล ตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนดและศาลอนุญาต โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลนั้นไม่น้อยกว่าสามวัน มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันนัดสืบพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสอง และศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาล แต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นนั้นก็ได้

พยานบุคคลใดยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าตามวรรคหนึ่งต่อศาลแล้ว จะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยาน

ข้อ ๔๑ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลใดเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนด แทนการมาเบิกความโดยพยานไม่ต้องมาศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำสั่งศาลก็ได้

ให้ศาลส่งสำเนาบันทึกคำพยานตามวรรคหนึ่งให้คู่กรณีทราบหรือมีคำสั่งแจ้งให้คู่กรณีรับสำเนาบันทึกคำพยานภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และหากคู่กรณีติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในสามวันนับแต่วันได้รับสำเนาบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นนั้น มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ศาลอาจนัดให้พยานมาศาลเพื่อตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาล หรือของคู่กรณี ตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสองและศาลอนุญาต ในกรณีเช่นนี้ ถ้าพยานบุคคลนั้นไม่มาศาล หรือมาศาล แต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นนั้นก็ได้

ข้อ ๔๒ ระหว่างการไต่สวนของศาลให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

การบันทึกคำเบิกความของพยานในการไต่สวน ให้บันทึกการพิจารณาโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นตามที่ศาลกำหนด

ข้อ ๔๓ กรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ก็ให้กระทำได้ตามที่ศาลเห็นสมควร

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจา ให้ผู้ร้องเป็นผู้แถลงก่อนและให้ผู้ถูกร้องแถลงในลำดับถัดไป

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจาของแต่ละฝ่าย ศาลจะซักถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้แถลงในระหว่างการแถลง หรือภายหลังการแถลงก็ได้

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจาตามวรรคสามและวรรคสี่ ให้นำความในข้อ ๔๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๔ ในการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย คู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง จะให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็นแล้วแต่กรณีเป็นหนังสือก็ได้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากศาล

ข้อ ๔๕ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใด มาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อกำหนดนี้ให้ตุลาการเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา

ข้อ ๔๖ ศาลอาจสั่งงดการสืบพยานหลักฐานใด ๆ ที่เห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณา วินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย หรือจะทำให้คดีล่าช้าโดยไม่สมควร

ข้อ ๔๗ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือโดยคู่กรณีร้องขอ ศาลอาจสั่งให้มีการนำสืบพยานหลักฐาน ตรวจสอบบันทึก เอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ ไม่ว่าจะกระทำในเวลาใด ภายในหรือภายนอกที่ทำการศาลก็ได้

ข้อ ๔๘ ศาลมีอำนาจในอันที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใด ๆ ที่ได้มา หรือมีอยู่ หรือที่คู่กรณีนำมาสืบนั้น เกี่ยวกับประเด็นและเป็นอันเพียงพอให้ฟังเป็นยุติได้หรือไม่

ข้อ ๔๙ การพิจารณาคดีของศาลให้กระทำด้วยความรวดเร็ว เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะสั่งเลื่อนการพิจารณาคดีออกไปก็ได้

ข้อ ๕๐ การพิจารณาวินิจฉัยของศาลให้วินิจฉัยทุกประเด็นที่ศาลกำหนด โดยตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคนจะดออกเสียงในประเด็นใดประเด็นหนึ่งตามที่ศาลกำหนดมิได้

ข้อ ๕๑ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณาคดี

ข้อ ๕๒ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดของศาล

หมวด ๕

การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

ข้อ ๕๓ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วกลักรวมไว้กับคำวินิจฉัย

ข้อ ๕๔ ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยในส่วนของตนเป็นหนังสือ พร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ เมื่อการลงมติเสร็จสิ้น ให้ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะจัดทำคำวินิจฉัยของศาล

การทำคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคหนึ่ง องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๕๕ คำวินิจฉัยของศาลให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลอื่น และองค์กรอื่นของรัฐ

คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคำร้องที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคำร้องที่ไม่มีผู้ร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องและให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคำร้องตามข้อ ๑๗ (๑๑) ว่า ไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ หรือข้อ ๑๗ (๑๓) (๑๔) (๑๘) หรือ (๑๙) ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว

การแจ้งให้มาฟังและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสามและการแจ้งตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด

ข้อ ๕๖ คำสั่งจำหน่ายคำร้องตามข้อ ๒๓ และคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อ ๒๗ วรรคสอง ต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคำร้อง ความเห็นประกอบและบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ให้นำความในข้อ ๕๔ วรรคสอง มาใช้บังคับในการทำคำสั่งโดยอนุโลม เมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ข้อ ๕๗ ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดหลง เมื่อศาลเห็นเอง หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอและศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาด หรือผิดหลงเช่นว่านั้น ให้ถูกต้องก็ได้

การทำคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม เมื่อได้ทำคำสั่งเช่นว่านั้นแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องหรือคู่กรณีแล้วแต่กรณีได้รับทราบ และให้นำความข้อ ๕๔ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการทำคำสั่งตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๕๘ บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๓๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ให้ศาลดำเนินการต่อไป

ข้อกำหนดนี้ไม่ใช่บังคับแก่คดีที่ได้ยื่นคำร้องไว้ก่อนวันที่ข้อกำหนดนี้ใช้บังคับ และให้ใช้ข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่ยื่นคำร้องนั้นบังคับต่อไป เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรกำหนดเป็นอย่างอื่น

ประกาศ ณ วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

วิรัช ลิ้มวิชัย

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

แบบพิมพ์ของศาล*

ข้อ ๑ แบบพิมพ์ของศาลมีดังนี้

- (๑) คำร้องให้พิจารณาวินิจฉัย
 - (๒) คำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อ ๒๒
 - (๓) คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา
 - (๔) คำร้องทั่วไป
 - (๕) คำชี้แจง
 - (๖) บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น
 - (๗) คำคัดค้าน
 - (๘) คำแถลงการณ์เปิดคดี
 - (๙) คำแถลงการณ์ปิดคดี
 - (๑๐) ใบมอบฉันทะ
 - (๑๑) บัญชีระบุนุพยานบุคคล
 - (๑๒) บัญชีระบุนุพยานเอกสาร
 - (๑๓) บัญชีระบุนุพยานวัตถุ
 - (๑๔) หนังสือให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา
 - (๑๕) หนังสือแจ้งผู้ถูกร้องให้มารับสำเนาคำร้อง
 - (๑๖) หนังสือแจ้งคู่กรณี
 - (๑๗) หนังสือเรียกเอกสาร หลักฐาน หรือบุคคล
 - (๑๘) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ
 - (๑๙) บันทึกคำเบิกความพยาน
 - (๒๐) บันทึกคำแถลงการณ์เปิด/ปิดคดีด้วยวาจา
 - (๒๑) รายงานการพิจารณาคดี
 - (๒๒) คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ
 - (๒๓) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
 - (๒๔) บันทึกการอ่านคำวินิจฉัย
- แบบพิมพ์ตามท้ายข้อกำหนดนี้ ให้ใช้กระดาษพิมพ์ขนาด เอ ๔

* รายละเอียดของแบบพิมพ์ของศาล โปรดดูเพิ่มเติมในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๒ ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง ผู้เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่นที่ประสงค์จะยื่นเอกสารต่อศาล ให้จัดทำตามแบบพิมพ์ตามข้อ ๑ (๑) ถึง ข้อ ๑ (๑๓) แล้วแต่กรณี ผู้ยื่นสามารถจัดทำแบบพิมพ์ขึ้นเองได้โดยจัดทำต้นฉบับพร้อมสำเนาจำนวนจำนวนเท่าชุด

ข้อ ๓ แบบพิมพ์ตามข้อ ๑ (๑๔) ถึง ข้อ ๑ (๒๔) เป็นแบบพิมพ์สำหรับศาลใช้

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการ
การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงกำหนดวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำ
คำวินิจฉัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๗ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและ
การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๗ ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บุคคลใดกระทำการโดยใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้าง
การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๔๙
ของรัฐธรรมนูญ

(๒) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ
สมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ตามมาตรา ๘๒ ของรัฐธรรมนูญ

(๓) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติใดที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่า
คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือ
คล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ตามมาตรา ๑๓๙ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติ
โอนงบประมาณรายจ่ายของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการ มีการเสนอ การแปรญัตติ
หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ
มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสาม
ของรัฐธรรมนูญ

(๕) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วก่อนที่
นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย
ตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้อง
ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๔๘ ของรัฐธรรมนูญ

(๖) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาแล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ

(๗) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญ

(๘) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๗๓ ของรัฐธรรมนูญ

(๙) คดีที่ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๐) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ ตามมาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ

(๑๑) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร จะใช้บังคับแก่คดีใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๒) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๓) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๒๓๑ (๑) ของรัฐธรรมนูญ

(๑๔) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ตามมาตรา ๒๕๖ (๙) ของรัฐธรรมนูญ

(๑๕) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามที่รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของศาล”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๐ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๐ การยื่นคำร้องต่อศาลตามข้อ ๑๗ ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และข้อกำหนดนี้

การยื่นคำร้องตามข้อ ๑๗ (๑๑) ให้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ที่จะใช้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความพร้อมด้วยเหตุผลไปยัง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาล พิจารณาวินิจฉัย”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๑ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและ การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๑ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ มีสิทธิยื่นคำร้อง ต่อศาล ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง นอกจากต้องดำเนินการตามข้อ ๑๘ แล้ว ต้องระบุงการกระทำ อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้อย่างชัดเจน”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกข้อ ๒๒ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและ การทำ คำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๒๔ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาและ การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๔ องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วย ตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน”

ข้อ ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๒๕ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาและ การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๕ กรณีมีคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเรื่องใด ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้ง ตุลาการไม่น้อยกว่าสามคน เป็นตุลาการประจำคดี เว้นแต่กรณีตามข้อ ๑๗ (๔) (๘) (๙) หรือ (๑๔) หรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ประธานศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่แต่งตั้งตุลาการประจำคดีก็ได้”

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๖ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและ การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๖ กรณีมีคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามข้อ ๑๗ (๔) (๘) (๙) หรือ (๑๔) หรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนตามที่ศาลเห็นสมควร และศาลไม่ได้แต่งตั้งตุลาการประจำคดีไว้ ให้ศาลตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง”

ข้อ ๑๐ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๕๕ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาและ การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๕๕ คำวินิจฉัยของศาลให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ”

ข้อ ๑๑ ให้ยกเลิกความในวรรคห้าของข้อ ๕๕ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาและ การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง
ของรัฐธรรมนุญ หรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนุญหรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนุญ
ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนุญจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา
โดยเร็ว”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

นุรักษ์ มาประณีต

ประธานศาลรัฐธรรมนุญ

ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ
และการเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๐

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๖ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ศาลรัฐธรรมนูญจึงกำหนดระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและการเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้
“สื่อมวลชน” หมายความว่า เจ้าของ หรือบรรณาธิการ หรือผู้แทนของหนังสือพิมพ์สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ แล้วแต่กรณี

หมวด ๑

การเข้ามาในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๔ บุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญหรือห้องพิจารณา ต้องแต่งกายให้สุภาพ ประพฤติตนให้เรียบร้อย ห้ามส่งเสียงดัง หรือกระทำการอื่นใดอันก่อให้เกิดความไม่เรียบร้อยในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ หรือห้องพิจารณา

ข้อ ๕ บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อมาติดต่อราชการและหมดภารกิจที่ต้องปฏิบัติแล้ว ให้ออกไปจากที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๖ ห้ามนำอาวุธทุกชนิดเข้ามาในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ ถ้ามีอาวุธติดตัวมาจะต้องเก็บหรือฝากไว้ที่อื่นเสียก่อนที่จะเข้ามาในที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่เจ้าพนักงานตำรวจที่ได้รับอนุญาตจากศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๗ ห้องพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นที่เคารพ ผู้เข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อยและมีสัมมาคารวะและอยู่ในบริเวณที่จัดไว้

หมวด ๒

การเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๘ ผู้ที่ประสงค์จะเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ต้องนำบัตรประจำตัวประชาชนมาแลกบัตรเข้าฟังการไต่สวน และให้ระบุชื่อ ชื่อสกุล พร้อมลงลายมือชื่อในสมุดที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดไว้

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ได้รับมอบหมายมีอำนาจพิจารณาและออกบัตรอนุญาตให้ตามที่เห็นสมควรและบัตรอนุญาตนี้ ให้ใช้ได้เฉพาะวันที่มีการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๙ ผู้แทนสื่อมวลชนใดประสงค์จะเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นหนังสือโดยระบุเลขเรื่องพิจารณา ชื่อเรื่องพิจารณา วันเวลาที่นัดพิจารณา และระบุชื่อ ชื่อสกุลของผู้แทนที่จะเข้าฟังการไต่สวนนั้น

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้แทนดังกล่าวรับบัตรอนุญาตเข้าฟังการไต่สวนของสื่อมวลชนโดยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาออกบัตรอนุญาต และลงลายมือชื่อในสมุดที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดไว้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานใด หรือคณะบุคคลใด ขอเข้าฟังการไต่สวนพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษานั้น ให้เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ได้รับมอบหมายมีอำนาจพิจารณาและอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๑ ห้ามมิให้ผู้เข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญแสดงกิริยาไม่เรียบร้อยหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนหรือขัดขวางการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัดด้วย

ข้อ ๑๒ บัตรอนุญาตตามข้อ ๘ ข้อ ๙ และข้อ ๑๐ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ได้รับมอบหมายจะสั่งถอนเสียเมื่อใดก็ได้

ข้อ ๑๓ ห้ามมิให้นำสัตว์ เครื่องมือสื่อสาร วัตถุ หรือสิ่งของที่นำจะเป็นอันตรายหรือก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลเข้ามาในห้องพิจารณา

ข้อ ๑๔ การถ่ายภาพ การถ่ายทำภาพยนตร์ การบันทึกภาพหรือเสียง หรือการกระทำอย่างอื่นในทำนองเดียวกันในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ เว้นแต่

ได้รับอนุญาตจากศาลรัฐธรรมนูญ แต่ต้องระมัดระวังมิให้เป็นที่เสื่อมเสีย หรือกระทบกระเทือนต่อการพิจารณาคดีหรือต่อคู่กรณีหรือบุคคลใด

ข้อ ๑๕ การถ่ายภาพ การถ่ายทำภาพยนตร์ การบันทึกภาพหรือเสียง หรือการกระทำอย่างอื่นในทำนองเดียวกันในบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและในห้องพิจารณาคดีก่อนหรือหลังการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

วิรัช ลิ้มวิชัย

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ปริญานุษ/ผู้จัดทำ

๙ มกราคม ๒๕๕๑

ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี
พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำ
คำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยความเห็นชอบของศาล จึงออกระเบียบไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการบริหารจัดการงาน
คดี พ.ศ. ๒๕๕๕”

ข้อ ๒^๑ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี
“ตุลาการประจำคดี” หมายความว่า ตุลาการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าของ
สำนวนเป็นรายคดี

“ข้อกำหนด” หมายความว่า ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการ
ทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“รองเลขาธิการ” หมายความว่า รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“ผู้เชี่ยวชาญ”^๒ หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดีหรือผู้เชี่ยวชาญด้านคดีที่ได้รับ
มอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

“สำนักคดีที่ได้รับมอบหมาย” หมายความว่า สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายให้รับคำ
ร้องและการจ่ายสำนวนคดี

“หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน” หมายความว่า สำนักคดี หรือกลุ่มงานคดี ที่ได้รับ
มอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

“เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน”^๓ หมายความว่า ผู้อำนวยการสายงานคดีหรือ
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙/ตอนที่ ๓๕ ก/หน้า ๓๙/๒๐ เมษายน ๒๕๕๕

^๒ ข้อ ๓ นิยามคำว่า “ผู้เชี่ยวชาญ” แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการบริหาร
จัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^๓ ข้อ ๓ นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศโดยความเห็นชอบของศาลเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ ศาลเปิดทำการตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๓๐ นาฬิกา ยกเว้นวันหยุดราชการ

การเปิดทำการนอกเวลาราชการหรือในวันหยุดราชการของศาลหรือสำนักงานให้เป็นไปตามประกาศของศาลหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๖ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุด ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสิ้นสุดตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสิ้นสุดของระยะเวลา

การยื่นคำร้องหรือเอกสารอื่นใดต่อศาลให้ยื่นภายในกำหนดเวลาทำการตามข้อ ๕ การยื่นภายหลังกำหนดเวลาดังกล่าว ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายลงรับในวันทำการถัดไป

ข้อ ๗ ให้ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนร่วมกันทำหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี หรือตามที่ศาลมอบหมาย

กรณีผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ให้เสนอความเห็นต่อศาลเพื่อพิจารณาอีกทางหนึ่ง

หมวด ๒

การยื่นและการตรวจรับคำร้อง

ข้อ ๘ การยื่นคำร้องหรือเอกสารอื่นใดต่อศาลต้องมายื่นด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นมายื่นแทนก็ได้ พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นทางราชการออกให้ของผู้มอบ และผู้รับมอบฉันทะ เว้นแต่การยื่นคำร้องตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๑๓) และ (๑๔) อาจยื่นคำร้องโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ทั้งนี้ ให้ถือว่าวันที่ไปรษณีย์ลงทะเบียนรับเป็นวันที่ยื่นคำร้องต่อศาล

ข้อ ๙ เอกสารหรือพยานหลักฐานยื่นต่อศาลเป็นภาษาต่างประเทศ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเสนอตุลาการประจำคดีเพื่อส่งคู่มือหรือบุคคลที่ยื่น จัดทำคำแปลทั้งฉบับหรือ

เฉพาะแต่ส่วนที่สำคัญ พร้อมทั้งคำรับรองคำแปลว่าถูกต้องยื่นต่อศาลเพื่อแนบไว้กับเอกสารหรือพยานหลักฐานนั้น

ในกรณีที่คู่กรณีหรือบุคคลที่มาศาลไม่เข้าใจภาษาไทย หรือเป็นใบ้หรือหูหนวกและอ่านหนังสือไม่ได้ ให้คู่กรณีฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดหาล่าม

ข้อ ๑๐ ภายใต้บังคับข้อกำหนด ข้อ ๓๑ การส่งคำร้อง ประกาศ หรือเอกสารอื่นใด ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการส่งหรือส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและเพื่อความเหมาะสมตามสภาพแห่งเนื้อหาของเรื่องที่ทำให้การติดต่อ ศาลอาจสั่งให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยทางโทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้

ในการส่งเอกสารตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องมีหลักฐานการส่งจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนหรือหน่วยงานผู้จัดให้บริการไปรษณีย์หรือโทรคมนาคมที่เป็นสื่อในการส่งเอกสารนั้น ในกรณีนี้ ให้ถือว่าผู้รับได้รับเอกสารตามวันเวลาที่ปรากฏในหลักฐานดังกล่าว เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้รับ หรือได้รับหลังจากนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามประกาศของศาล

ข้อ ๑๑ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายจัดให้มีระบบควบคุมทะเบียนงานคดี

หลักเกณฑ์และวิธีการ ระบบควบคุมทะเบียนงานคดี ให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๑๒ ภายใต้บังคับข้อกำหนด ข้อ ๑๘ การรับคำร้องหรือเอกสารอื่นใด ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับคำร้องและตรวจสอบความถูกต้องของคำร้องหรือเอกสารอื่นใดและออกไปรับไว้เป็นหลักฐาน

หากตรวจสอบแล้วเห็นว่าคำร้องหรือเอกสารอื่นใดไม่ถูกต้องให้บันทึกความเห็นไว้และส่งความเห็นดังกล่าวให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการต่อไป

ในกรณีคำร้องที่ขอให้ศาลวินิจฉัยแยกเป็นเรื่องพิจารณาได้หลายเรื่อง ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายแยกเป็นรายเรื่อง และลงทะเบียนในสารบบคดีตามจำนวนเรื่องที่ยกไว้

ข้อ ๑๓ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายแยกคำร้องตามความเร่งด่วนออกเป็น ๒ ประเภทดังนี้

(๑) ด่วน เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ปกติ เป็นคำร้องที่ไม่ใช่กรณีตาม (๑)

เมื่อแยกประเภทคำร้องแล้ว ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายประทับตราประเภทคดีดังกล่าวไว้ที่ปกหน้าสำนวน

^๙ ข้อ ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒)

ข้อ ๑๔ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายเสนอคำร้องต่อศาลภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่
ได้รับคำร้อง เว้นแต่กรณีตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๕) และ (๙) ให้ดำเนินการเสนอคำร้องให้ศาลโดยพลัน
การเสนอคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายเสนอคำร้องให้
เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมายด้วย

หมวด ๓

การจัดทำและการจ่ายสำนวนคดี

ข้อ ๑๕ ให้เลขาธิการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่จ่ายสำนวนคดี
ให้ผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน
ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนจ่ายสำนวนคดีให้แก่เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งในกลุ่ม
งานคดีเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

ข้อ ๑๖^๔ เมื่อได้รับสำนวนคดี ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนตรวจสอบความ
ถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดี พร้อมทั้งประทับตราคำว่า “สำนวนคดีหลัก” ไว้มุมขวาบนของ
ต้นฉบับคำร้อง และจัดทำสารบัญเอกสารสำนวนคดี จัดเก็บพยานหลักฐาน ตลอดจนสื่อเทคโนโลยี
สารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวนคดีหลัก

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จสิ้นในแต่ละคราวแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
สำนวนนำเอกสารในสำนวนคดีดังกล่าวข้างต้นส่งมอบให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายดำเนินการตาม
ระบบควบคุมทะเบียนงานคดีตามข้อ ๑๑ และจัดเก็บไว้ที่ห้องสำนวนคดีต่อไป

ในระหว่างการพิจารณาคดี หากศาลมีคำสั่งให้รับเอกสารใดรวมไว้ในสำนวนคดีหลัก
ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ข้อ ๑๗^๕ ในการจัดทำความเห็น บันทึกสรุปสำนวน และการดำเนินกระบวนการ
พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติงานในลักษณะเป็นกลุ่มโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนต้อง
พิจารณาสำนวนคดียุ่่นร่วมกับผู้อำนวยการสำนักคดี ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี และเจ้าหน้าที่อื่น
ภายในกลุ่มงานคดี

คำร้องตามข้อ ๑๓ (๒) กรณีมีเหตุอันควรเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือการคุ้มครอง
สิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนเสนอ
ความเห็นต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนก็ได้

^๔ ข้อ ๑๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒)

^๕ ข้อ ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒)

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้รวมพิจารณาคดีหรือคดีที่มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมาย อาจมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ร่วมกันพิจารณาเสนอความเห็นต่อศาล

หมวด ๔

การสนับสนุนกระบวนการพิจารณาในศาล

ข้อ ๑๙ ภายใต้บังคับข้อ ๑๗ ก่อนจัดให้มีการประชุมตุลาการประจำคดีหรือศาล ให้จัดทำบันทึกสรุปสำนวนพร้อมความเห็นเกี่ยวกับอำนาจศาลในการรับคำร้องหรือความเห็นที่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีเสนอต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อประกอบการพิจารณา

ข้อ ๒๐ การจัดทำบันทึกความเห็นและรายงานการพิจารณาคดีของตุลาการประจำคดีหรือศาล แล้วแต่กรณี ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเป็นผู้กร่างนำเสนอต่อตุลาการประจำคดีหรือศาล

ข้อ ๒๑ ในการจัดทำวาระการประชุมของศาล ให้เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมายจัดทำร่างระเบียบวาระเสนอต่อที่ประชุมศาลก่อนการประชุมในครั้งถัดไป เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

เรื่องที่อยู่ในระเบียบวาระการประชุมแต่ละครั้ง ให้เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมายพิจารณาตามความเร่งด่วนของคำร้องตามข้อ ๑๓ เป็นหลัก หรือกรณีสำนวนคดีใดที่มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพียงพอที่ศาลจะวินิจฉัยได้แล้ว หรือในกรณีที่ต้องขอให้ศาลมีคำสั่งในระหว่างการพิจารณาคดี หรือมีเหตุที่ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคำร้อง

ข้อ ๒๒ ในระหว่างการพิจารณาของตุลาการประจำคดีหรือศาล หากมีคำสั่งใด ๆ ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งนั้น ๆ แล้วรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อทราบ

ข้อ ๒๓ ในวันที่มีการไต่สวนหรือการออกนั่งพิจารณาคดีของศาล ให้สำนักงานมอบหมายผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ดำเนินการตามข้อกำหนดและคู่มือการปฏิบัติงานคดีของสำนักงาน

ข้อ ๒๔ ในการไต่สวนให้ประทับตราหมายพยานหลักฐานของศาล ผู้ร้อง และผู้ถูกร้อง ดังนี้

- (๑) พยานเอกสารที่ศาลเรียก คือ “หมาย ศ” และวัตถุพยานที่ศาลเรียก คือ “หมาย วศ”
 - (๒) พยานเอกสารของผู้ร้อง คือ “หมาย ร” และวัตถุพยานของผู้ร้อง คือ “หมาย วร”
 - (๓) พยานเอกสารของผู้ถูกร้อง คือ “หมาย ถ” และวัตถุพยานของผู้ถูกร้อง คือ “หมาย วถ”
- ส่วนพยานหลักฐานประเภทอื่นให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

ข้อ ๒๕ ในกระบวนการพิจารณาที่ศาลดำเนินการบันทึกคำให้การของคู่กรณีหรือคำเบิกความของพยานบุคคลด้วยเครื่องบันทึกเสียง ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายถอดคำให้การหรือคำเบิกความโดยให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน เป็นผู้รับรองความถูกต้องแห่งเอกสารนั้น

การจัดเก็บคำให้การหรือคำเบิกความตามวรรคหนึ่งให้รวมไว้ในสำนวนคดีหลัก

ข้อ ๒๖ เมื่อศาลมีมติในคำสั่งหรือคำวินิจฉัยแล้วให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนช่วยยกร่างคำสั่งหรือคำวินิจฉัยเสนอศาลเพื่อพิจารณา

ก่อนส่งคำวินิจฉัยศาลและความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตนไปประกาศราชกิจจานุเบกษา ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๒๗ การส่งคำวินิจฉัยศาลและความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตนไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลลงมติ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอื่นทำให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนบันทึกเหตุและแจ้งผู้บังคับบัญชาทราบ

หมวด ๕

การตรวจและการขอสำเนาในสำนวนคดี

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องตรวจเอกสารหรือพยานหลักฐาน ในสำนวนคดีหลัก ให้ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดีหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเป็นผู้ควบคุมดูแล และดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาล ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยของเอกสารและพยานหลักฐานนั้น

ข้อ ๒๙ การขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดีหลักที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล เมื่อศาลอนุญาต ให้ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดีหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเป็นผู้รับรอง

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบศาลว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

หมวด ๖

การจัดเก็บและการทำลายสำนวนคดี

ข้อ ๓๐^๗ ในการจัดเก็บสำนวนคดีหลักให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการจัดเก็บสำนวนคดีหลักและทำสำเนาอีกหนึ่งชุดให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับเอกสารครบถ้วนและส่งมอบให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายดำเนินการ ดังนี้

(๑) ส่งสำนวนคดีหลักจัดเก็บไว้ที่ห้องจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) จัดเก็บสำเนาสำนวนคดีหลักไว้ที่ห้องสำนวนคดี

บันทึกสรุปสำนวนและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนทั้งหมด ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายดำเนินการจัดเก็บรวบรวมไว้ในห้องสำนวนคดีแยกเล่มต่างหากจากสำเนาสำนวนคดีหลัก

ข้อ ๓๑^๘ เมื่อดำเนินการตามข้อ ๒๗ แล้ว ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายประสานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทำลายสำนวนคดีและเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสำนวนคดีดังกล่าว หลักเกณฑ์และวิธีการ การทำลายสำนวนคดี ให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๒ บรรดาคดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้ใช้ความในระเบียบศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้บังคับ เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรกำหนดเป็นอย่างอื่น

ประกาศ ณ วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

วสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

^๗ ข้อ ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^๘ ข้อ ๓๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙^๙

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

^๙ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔/ตอนที่ ๓ ก/หน้า ๙/๑๐ มกราคม ๒๕๖๐

ระเบียบรัฐสภา
ว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ
พ.ศ. ๒๕๕๗

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ
อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา
พ.ศ. ๒๕๕๔ ก.ร. จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๔

(๒) ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

(๓) ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“กรรมการข้าราชการรัฐสภา” หมายความว่า กรรมการข้าราชการรัฐสภาใน ก.ร. ตามกฎหมาย
ว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

“อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา” หมายความว่า อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภาในคณะอนุกรรมการ
ข้าราชการรัฐสภาที่ ก.ร. แต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยบทบัญญัติของกฎหมาย
หรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา หรือโดยมติของ ก.ร. และให้
หมายความรวมถึงคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งและกำหนดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ไว้โดยระเบียบ
รัฐสภาหรือประกาศรัฐสภาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการ

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยบทบัญญัติของกฎหมาย
หรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือที่คณะกรรมการแต่งตั้ง
และให้หมายความรวมถึงคณะทำงานที่คณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภาแต่งตั้ง

“อนุกรรมการ” หมายความว่า อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการ

“ที่ปรึกษาคณะกรรมการ” หมายความว่า ที่ปรึกษาซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

ข้อ ๕ ให้กรรมการข้าราชการรัฐสภาได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนตามบัญชีอัตราเบี้ยประชุม
กรรมการข้าราชการรัฐสภาทำระเบียบนี้ และให้ได้รับเบี้ยประชุมเฉพาะในเดือนที่เข้าร่วมประชุม

ข้อ ๖ ให้อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภาได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนตามบัญชีอัตราเบี้ยประชุม
อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภาทำระเบียบนี้ และให้ได้รับเบี้ยประชุมเฉพาะในเดือนที่เข้าร่วมประชุม

ในกรณีที่ ก.ร. เห็นสมควรให้อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภาคณะใดได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง ตามบัญชีอัตราเบี้ยประชุม หมายเลข ๑ ท้ายระเบียบนี้ ก็ได้ และให้นำข้อ ๙ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ข้อ ๗ ให้กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะอนุกรรมการ ข้าราชการรัฐสภา เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ หรือเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ ในคณะอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งตามบัญชีอัตราเบี้ยประชุมหมายเลข ๑ ท้ายระเบียบนี้ โดยให้เลขานุการมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมไม่เกินหนึ่งคนและผู้ช่วยเลขานุการมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม ไม่เกินสองคน

ในกรณีที่กรรมการหรืออนุกรรมการผู้ใดเป็นเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการด้วย ให้เบิก เบี้ยประชุมได้เพียงตำแหน่งเดียว

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือประธานอนุกรรมการไม่สามารถร่วมประชุมได้ ให้ผู้ซึ่งทำหน้าที่ประธาน ในที่ประชุมได้รับเบี้ยประชุมในอัตราเดียวกับประธานกรรมการหรือประธานอนุกรรมการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๘ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ให้ได้รับเบี้ยประชุมเช่นเดียวกับประธานกรรมการ ในคณะกรรมการนั้น และให้นำข้อ ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙ กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการ คณะหนึ่ง ให้ได้รับเบี้ยประชุม สำหรับการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ นั้น แล้วแต่กรณี เพียงครั้งเดียวในวันหนึ่ง

ในกรณีที่กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการ ตามวรรคหนึ่งนั้น มีการประชุม ในคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการคณะอื่นด้วยในวันเดียวกัน ให้ได้รับเบี้ยประชุมในวันนั้นไม่เกินสองครั้ง

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กรรมการข้าราชการรัฐสภา อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา กรรมการ หรืออนุกรรมการซึ่งเป็นการแต่งตั้งโดยตำแหน่งไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ แต่ได้มอบหมายให้ผู้อื่น เข้าร่วมประชุมแทนโดยทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานการมอบหมาย ให้ถือว่าผู้ได้รับมอบหมายปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะกรรมการข้าราชการรัฐสภา อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา กรรมการ หรืออนุกรรมการ แทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ และให้นับเป็นองค์ประชุม ตลอดจนมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมในอัตราเช่นเดียวกับ กรรมการข้าราชการรัฐสภา อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา กรรมการ หรืออนุกรรมการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่กฎหมาย กฎ กฏ ก.ร. ข้อบังคับ ระเบียบ หรือหลักเกณฑ์วิธีการที่ออก ตามกฎหมาย กำหนดให้ส่วนราชการสังกัดรัฐสภาตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินกิจการตามที่กำหนดไว้ โดยหัวหน้าส่วนราชการสังกัดรัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ให้กรรมการ เลขานุการ หรือผู้ช่วยเลขานุการซึ่งได้รับแต่งตั้งที่ไม่ใช่ข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำของ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ได้รับเบี้ยประชุมตามอัตราเบี้ยประชุม หมายเลข ๑ ท้ายระเบียบนี้ และให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ การประชุมของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามข้อ ๗ ต้องมีกรรมการหรืออนุกรรมการร่วมประชุมอย่างน้อยก็หนึ่งของจำนวนกรรมการหรืออนุกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมและมีสิทธิเบิกเบี้ยประชุมตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๓ ให้ ก.ร. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๔ ให้ประธานรัฐสภารักษากฎการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ทำหน้าที่ประธานรัฐสภา

บัญชีอัตราเบี้ยประชุมของกรรมการข้าราชการรัฐสภา

ตำแหน่ง	อัตราเบี้ยประชุม (บาท/เดือน)
ประธานกรรมการ	๒๐,๐๐๐
รองประธานกรรมการ	๑๘,๐๐๐
กรรมการ	๑๖,๐๐๐

บัญชีอัตราเบี้ยประชุมของอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา

ตำแหน่ง	เบี้ยประชุม (บาท/เดือน)
ประธานอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา	๗,๕๐๐
อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา	๖,๐๐๐

บัญชีอัตราเบี้ยประชุม หมายเลข ๑

ตำแหน่ง	อัตราเบี้ยประชุม (บาท/ครั้ง)
ประธานอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา หรือประธานกรรมการ	๒,๐๐๐
รองประธานอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา หรือรองประธานกรรมการ	๑,๘๐๐
อนุกรรมการข้าราชการรัฐสภาหรือกรรมการ	๑,๖๐๐
เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ ในคณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภาหรือคณะกรรมการ	๑,๖๐๐
ประธานอนุกรรมการ	๑,๒๕๐
อนุกรรมการ	๑,๐๐๐
เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ ในคณะอนุกรรมการ	๑,๐๐๐

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	
ปฏิบัติหน้าที่	
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	
๙๙๖๑	
เลขรับ
วันที่	26 ก.ย. 2560
เวลา	09.24 น.

ด่วนที่สุด

ที่ (รธน) ศ๓๓/๒๕๖๐

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

ไม่ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
 ๒. รายงานการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
 ๓. การวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
 ๔. บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

โดยที่มาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ฉบับ ให้แล้วเสร็จและเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เสร็จแล้ว ดังปรากฏรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ พร้อมนี้ได้ส่งรายงานการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว ดังปรากฏรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

นอกจากนี้ มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้จัดทำเอกสารวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ดังปรากฏรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

ทั้งนี้ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑๐๗ กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภาต้องมีบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติด้วยนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงขอเสนอเอกสารบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ดังปรากฏรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔

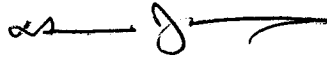
/อนึ่ง....

(๑๐๖)

อนึ่ง คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญใคร่ขออนุญาตเข้าร่วมชี้แจงร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติจนกว่าการพิจารณาจะเสร็จสิ้น

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และโปรดเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

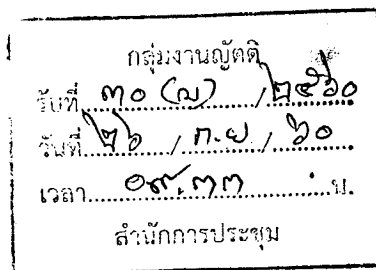
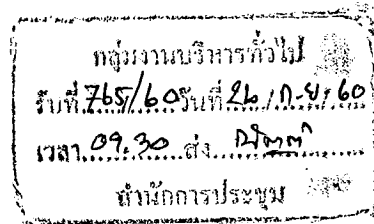
(นายมีชัย ฤชุพันธุ์)

ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๖๒

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๖๒

(๑๐๗)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัย
การพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจ
ของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ
ศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัด
สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ
สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติระเบียบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไข
ปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน
พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ให้งดเว้น การคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

แล้วแต่กรณี

“คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่ที่ยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อศาล เพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง และให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดย หนังสือ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามหนังสือ ที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือ ตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนพิจารณาใด ๆ รวมถึง การไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา

“การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี โดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้ เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐาน ทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบ ด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใดอันมิใช่เกี่ยวกับการพิจารณาคดี ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ศาลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ศาลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ศาล

มาตรา ๗ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

(๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา

คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ

(๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๔) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก

วุฒิสภา

(๕) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน

กับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๗) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภา

ผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๘) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี

(๙) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๑๐) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้น

ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๑๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๑๒) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล

หมวด ๒
องค์ประกอบของศาล

มาตรา ๘ ศาลประกอบด้วยตุลาการจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน
- (๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก็ได้

การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้

มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว ตุลาการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีแต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๐ ตุลาการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

(๒) ตติยาเสพติดให้โทษ

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนใด ๆ

(๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๘) อยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือ

ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริต

ต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

- (๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ
- (๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด
- (๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ
- (๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการตามมาตรา ๘ (๓) (๔) หรือ (๕) ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

- (๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ
- (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ
- (๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ
- (๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่ มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลหรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้องค์กรอิสระดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในภารกิจของศาล และผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของกรรมการองค์กรอิสระ ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือกเกินสองคนให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่ไม่มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้นจับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของกรรมการองค์กรอิสระ ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้

ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อกรรมการสรรหาตาม (๔) ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มิได้ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อให้คณะกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหาตุลาการใหม่ แต่ไม่รวมการสรรหาใหม่หรือการสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๒ วรรคหก วรรคแปด และวรรคเก้า และมาตรา ๑๓ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหาในคณะกรรมการสรรหาสำหรับองค์กรอิสระในขณะเดียวกันมิได้

ให้ประธานกรรมการสรรหา และกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒ ในการสรรหาตุลาการ ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาล หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดด้วยโดยอนุโลม ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย และให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งจะได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง แล้วแต่กรณี ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวน ให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

ภายในสามวันนับแต่วันปิดรับสมัครให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อผู้เข้ารับการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ประกาศดังกล่าวให้ระบुरายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติและประวัติการทำงานตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนดด้วย

เมื่อคณะกรรมการสรรหา ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสรรหาหรือคัดเลือกได้บุคคลใดแล้ว ให้เสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกภายใต้
ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป
โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งใหม่ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
พ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับตุลาการซึ่งยังไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามี
เพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ
ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับ
ตุลาการซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงเจ็ดคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือก
ประธานศาลรัฐธรรมนูญได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลดำเนินการ
ตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าศาลประกอบด้วยตุลาการ
เท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก
ต่อไปโดยเร็ว

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญ
และตุลาการ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการโดยที่ยังมิได้พ้นจาก
ตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่
ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้วนั้นต่อประธานวุฒิสภาภายใน
เวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภาจะนำความกราบบังคมทูล
เพื่อทรงแต่งตั้งตุลาการ ในกรณีที่มิได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้น
สละสิทธิ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร
ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา
เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัยให้ใช้วิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหา
เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหา
ที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะพิจารณาและวินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๕ ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและ
ค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนดให้ได้รับเป็นรายครั้ง
ที่มาประชุมในอัตราไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการใน ก.ร. ตามกฎหมาย
ว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภาได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและ
การประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเพื่อคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

โดยให้ประธานศาลฎีกาหรือประธานศาลปกครองสูงสุดแล้วแต่กรณีเป็นผู้กำหนดเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่น

มาตรา ๑๖ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้า จะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายทุกประการ”

มาตรา ๑๗ ตุลาการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

(๕) ศาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ

(๖) ต้องคำพิพากษาศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่งให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ตุลาการเลือกตุลาการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธานศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๙ เมื่อตุลาการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ตุลาการครบวาระ แต่ถ้าตุลาการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน จะนั่งพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยมิได้ ในกรณีเช่นนั้นหากมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของประเทศ ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ เพื่อให้มีตุลาการครบเจ็ดคนก็ได้

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง และมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการทำหน้าที่เป็นตุลาการเป็นการชั่วคราวให้ครบถ้วน โดยให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะตุลาการได้จนกว่าตุลาการที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน ในการแต่งตั้งดังกล่าวให้คำนึงถึงองค์ประกอบตามมาตรา ๘ ด้วย

มาตรา ๒๒ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

มาตรา ๒๓ การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา การเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ที่จัดในเวลาราชการทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มเวลา เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับตุลาการ

มาตรา ๒๔ เครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด

มาตรา ๒๕ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรณานั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อมีคำวินิจฉัย การพิจารณาของคณะตุลาการตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง และการประชุมอื่นใดตามที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ตุลาการที่เข้าร่วมประชุมได้รับเบี้ยประชุมตามวรรคหนึ่ง

ให้ตุลาการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของตุลาการ

มาตรา ๒๖ ตลาการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้นให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๒๕ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตายให้ตกให้แก่คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

หมวด ๓
การพิจารณา

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

มาตรา ๒๗ การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น

การพิจารณาของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

มาตรา ๒๘ นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ แต่ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น

มาตรา ๒๙ การพิจารณาคดีจะต้องกระทำ ณ ที่ทำการศาลในวันที่ศาลเปิดทำการ และตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ แต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น ศาลจะมีคำสั่งกำหนดการพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น หรือในวัน หรือเวลาใด ๆ ก็ได้

มาตรา ๓๐ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสุดท้าย ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสุดท้ายของระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลา

มาตรา ๓๑ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตามที่ศาลกำหนดเมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ

มาตรา ๓๒ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรสนับได้เพียงสองชั้น

(๓) เคยให้ถ้อยคำหรือให้ความเห็นในฐานะพยานโดยที่รับรู้เห็นเหตุการณ์ในคดี ในศาลอื่นซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

(๕) มีหรือเคยมีคดีที่ตุลาการนั่นเอง สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไป หรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พินาศกับคู่กรณี สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

มาตรา ๓๓ ในกรณีมีเหตุอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ ตุลาการ อาจถูกคัดค้านด้วยเหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป

มาตรา ๓๔ ตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓

เมื่อมีการขอถอนตัวตามวรรคหนึ่งและศาลอนุญาตแล้ว ให้ตุลาการซึ่งขอถอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น

มาตรา ๓๕ เมื่อมีเหตุที่ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น

เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้นโดยเร็ว

มาตรา ๓๖ การยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการตามมาตรา ๓๕ ต้องระบุเหตุที่จะคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง การคัดค้านตุลาการที่พิจารณาวินิจฉัยในเรื่องใดมากกว่าหนึ่งคน ให้คู่กรณีจัดทำเป็นคำร้องแยกเป็นตุลาการแต่ละราย

มาตรา ๓๗ เมื่อมีการขอถอนตัวตามมาตรา ๓๔ หรือยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๓๕ ให้ศาลประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านนั้น โดยตุลาการซึ่งขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอถอนตัวหรือคำร้องที่คัดค้านตนเองมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในการพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตุลาการ ให้ศาลฟังคำชี้แจงของตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านประกอบด้วย

การชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ผู้ทำหน้าที่ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการลงมติตามวรรคสาม ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

เมื่อศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้ตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านและคู่กรณีทราบ

การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อมีการชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้ว มีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคนก็ได้

มาตรา ๓๘ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำศาล หรือบริเวณที่ทำศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

การพิจารณาคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยابคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

มาตรา ๓๙ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบตามมาตรา ๓๘ ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี

ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (๓) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ของบุคคลใดที่ศาลเรียกมาในการไต่สวน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดีของศาลให้เป็นไปตามประกาศของศาล

ส่วนที่ ๒

การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือ

ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

มาตรา ๔๑ ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

(๒) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

(๓) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(๕) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๗) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๘) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๙) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๗ (๑๒) ที่ข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๔๒ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง

(๒) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

(๓) มาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง

(๔) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญด้วย

คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้มอบฉันทะได้

มาตรา ๔๓ หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง ให้ทำเป็นหนังสือราชการโดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔๔ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใด ให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล ในกรณีที่ปัญหาได้แย้งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล

มาตรา ๔๕ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๐) ได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่

ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๖ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

มาตรา ๔๖ การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๕ ต้องมิใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว
- (๒) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน
- (๓) การกระทำที่เป็นการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น
- (๔) เรื่องที่อาจฟ้องร้องเป็นคดีในศาลอื่นได้หรือเป็นคดีที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว
- (๕) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒
- (๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

มาตรา ๔๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๖ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลได้

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา ๔๕ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับแก่การยื่นและการพิจารณาคำร้องตามมาตรานี้ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ ทั้งนี้ จะแต่งตั้งให้มีมากกว่าหนึ่งคณะก็ได้

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง ภายในสองวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้องตามหลักเกณฑ์ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้

พิจารณาวินิจฉัยภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

ในกรณีที่คณะตุลาการตามวรรคหนึ่งมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัย ให้เสนอศาลพิจารณาภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยกับความเห็นนั้น ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วย ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล

คำสั่งของคณะตุลาการตามวรรคสองให้ถือเสียงข้างมาก

ในกรณีที่ไม่มี การแต่งตั้งคณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ภายในห้าวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล ได้รับคำร้อง

มาตรา ๔๙ เมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่ต้องด้วยมาตรา ๔๑ วรรคสอง (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ให้ศาลรับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป

มาตรา ๕๐ คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาลไว้แล้ว ก่อนศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือการพิจารณาคำร้องนั้นต่อไปไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ศาลจะพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้

ส่วนที่ ๓

องค์คณะและการพิจารณาคดี

มาตรา ๕๑ ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมพิจารณาคดีและร่วมทำ คำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือเป็นกรณีตาม วรรคสาม

องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วย ตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากวันนัดไต่สวนครั้งแรกตามมาตรา ๕๘ วรรคสองแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง เจ็ดคน

ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจ ในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีนั้น หรือไม่ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินการกระบวนพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เว้นแต่การไม่ร่วม ทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน

มาตรา ๕๒ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลหรือคณะตุลาการตามมาตรา ๔๘
วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี อาจมีคำสั่งให้คู่กรณีที่ทำเนียบกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ให้ทำการแก้ไข
ให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควรได้

หากคู่กรณีไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาตามคำสั่งตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุ
อันสมควร กรณีเป็นผู้ร้อง ศาลอาจพิจารณาสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดีนั้นก็ได้
หากเป็นผู้ถูกร้อง ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะแก้ไข และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

มาตรา ๕๓ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนา
คำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด
เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่
วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา ๔๒ มาใช้บังคับ
ด้วยโดยอนุโลม

กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาตามวรรคสองหรือ
ไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจง
แก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

มาตรา ๕๔ ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจง
แก้ข้อกล่าวหา ย่อมทำได้ โดยต้องยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่า
เจ็ดวัน แต่ในกรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็นแห่งคดีที่จะต้องวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป
ศาลจะไม่รับไว้พิจารณาก็ได้

มาตรา ๕๕ การส่งสำเนาคำร้อง สำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือเอกสารอื่นใด
ระหว่างศาลกับคู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง ให้ส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ปกติ หรือสถานที่ติดต่อ
แห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้

วิธีการส่ง และการปิดประกาศแทนการส่งให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธาน
ศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕๖ เมื่อศาลรับคดีไว้พิจารณาแล้ว ให้ศาลกำหนดประเด็นและลำดับ
ประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะแก้ไขหรือเพิ่มเติมประเด็นหรือลำดับประเด็น
ที่ได้กำหนดหรือลำดับไว้เดิม

ตุลาการทุกคนเว้นแต่ตุลาการที่ได้รับอนุญาตให้ถอนตัวหรือต้องถอนตัวเพราะถูก
คัดค้าน ต้องทำความเห็นส่วนตัวตามประเด็นและตามลำดับแห่งประเด็นที่ศาลได้กำหนดหรือลำดับไว้
เมื่อศาลรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่า
เรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้

มาตรา ๕๗ หากศาลเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐาน
เพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวน
หรือยุติการไต่สวนก็ได้

เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเกิดขึ้นหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย หรือจะทำให้คดีล่าช้าโดยไม่สมควร ศาลอาจสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้

มาตรา ๕๘ การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาได้

เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศให้แก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย

มาตรา ๕๙ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

ภายใต้บังคับมาตรา ๕๗ ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๖๐ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน

มาตรา ๖๑ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานให้ถ้อยคำในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดี แม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน

การถามพยานของศาลตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่กรณีถามพยานตามวรรคสองแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

มาตรา ๖๒ ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด

การไต่สวนพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้น ร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาให้ถ้อยคำ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือ ที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือ ความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นเพื่อทราบก่อนวันนัดได้สวนพยานบุคคลหรือ พยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ล่วงหน้าดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดได้สวนพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าสามวัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันได้สวนพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาล ตามวรรคสองและศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์ แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้

พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญไต่สวนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ล่วงหน้าตามวรรคหนึ่งต่อศาลแล้วจะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า นั้นมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่า บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน

มาตรา ๖๔ ความในมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ ศาลกำหนดให้พยานบุคคลใดหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดแทนการมาให้ถ้อยคำโดยพยานไม่ต้องมาศาลด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่ระยะเวลาตามมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ให้นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งศาล

มาตรา ๖๕ ระหว่างการได้สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาาคติ รวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ให้ศาลบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานในการได้สวนรวมไว้ในสำนวนด้วย โดยใช้ อุปกรณ์บันทึกเสียงหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือโดยวิธีการอื่นใดตามข้อกำหนดของประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๖๖ คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์ เปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควรและภายในเวลาที่ศาลกำหนด

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาล เห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา และให้นำความในมาตรา ๖๕ วรรคสองมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ให้เป็นไป ตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๖๗ คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ถ้อยคำของตน หรือบุคคลภายนอกซึ่งมีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมิเหตุผลอันสมควร มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา และขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้

มาตรา ๖๘ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณาคดี

มาตรา ๖๙ ให้ตุลาการคนหนึ่งซึ่งได้รับมอบหมายจากศาลเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดของศาล

หมวด ๔
การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

มาตรา ๗๐ คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ศาลปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ

มาตรา ๗๑ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอตามที่ปรากฏในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหาประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้กับคำวินิจฉัย

มาตรา ๗๒ ในการวินิจฉัยคดี ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัวเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ

ความเห็นส่วนตัวตามวรรคหนึ่ง ให้ทำโดยลับตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

การทำคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคหนึ่ง องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นส่วนตัวของตุลาการทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย

มาตรา ๗๓ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายแล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้อง หรือผู้มีหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ มาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๑๓ หรือมาตรา ๒๓๑ (๑) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว

การแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสอง และการแจ้งคำวินิจฉัยตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๗๔ คำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี ต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

ให้นำความในมาตรา ๗๒ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การทำคำสั่งด้วยโดยอนุโลม เมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้วให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้มีผลในวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย เมื่อศาลเห็นเอง หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอและศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อยเช่นว่านั้นให้ถูกต้องก็ได้

การทำคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่งจะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม เมื่อได้ทำคำสั่งเช่นว่านั้นแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ และให้นำความในมาตรา ๗๒ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการจัดทำคำสั่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๖ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับบรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ

แห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ บรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๗๗ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้องค์กรอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากองค์กรอิสระใดยังไม่อาจแต่งตั้งผู้แทนได้ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ แต่ไม่ตัดสิทธิองค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลัง การแต่งตั้งดังกล่าวไม่มีผลให้การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วต้องเสียไป

ภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันถัดจากวันที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์ในการรับบำเหน็จตอบแทนตามมาตรา ๒๖ ให้ถือว่าการพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุลาออก

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗๘ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๗๗ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่มามีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๗๗

ในกรณีที่ต้องมีการคัดเลือกผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การคัดเลือกผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี ด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๗ วรรคสี่ หรือในกรณีที่ไม่มีประธานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งยังอยู่ในตำแหน่งตามมาตรา ๗๗ ประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ และแจ้งให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๗๙ ในระหว่างที่ยังไม่มีระเบียบตามมาตรา ๒๔ ออกใช้บังคับ เครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

เครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๘๐ บรรดาข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของศาลที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๘๑ การดำเนินการใด่สวน หรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของศาลซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่มีปัญหาว่าการดำเนินการในเรื่องใดที่ยังค้างพิจารณาอยู่และมีได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ดำเนินการนั้นต่อไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขอเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัย การพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ เขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา ๗)

(๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

(๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา

คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ

(๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๔) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ

สมาชิกวุฒิสภา

(๕) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือ

คล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๗) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุม

สภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๘) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี

(๙) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๑๐) คดีที่ผู้ถูกลงมติหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการ

กระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๑๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๑๒) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล

๒.๒ องค์ประกอบของศาลและการได้มาของตุลาการ

กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและเข้ารับการสรรหา ดังต่อไปนี้

(๑) การคัดเลือก ให้คัดเลือกจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนสามคน และคัดเลือกจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน (ร่างมาตรา ๘ (๑) และ (๒))

(๒) การสรรหา ให้สรรหาผู้ทรงคุณวุฒิตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมาจากสาขานิติศาสตร์จำนวนหนึ่งคน สาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์จำนวนหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีจำนวนสองคน (ร่างมาตรา ๘ (๓) (๔) และ (๕))

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาได้ ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก็ได้ และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามการดำรงตำแหน่งลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้

สำหรับการสรรหากำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่คัดสรรบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ (ร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๑๒)

๒.๓ บทบัญญัติเกี่ยวกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๑) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม

กำหนดให้กรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคุณสมบัติตามร่างมาตรา ๘ และร่างมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามร่างมาตรา ๑๐ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุดท้าย (ร่างมาตรา ๑๔) นอกจากนี้ กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจโดยรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม รวมทั้งต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาด้วย (ร่างมาตรา ๒๓)

(๒) วาระการดำรงตำแหน่ง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (ร่างมาตรา ๑๗)

(๓) การพ้นจากตำแหน่ง

กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนครบวาระ แต่หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากครบวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการใหม่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง (ร่างมาตรา ๑๙) ในกรณีที่ยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน จะนั่งพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยมิได้ (ร่างมาตรา ๒๐)

(๔) ประโยชน์ตอบแทน

กำหนดให้เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น สำหรับเบี้ยประชุมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ (ร่างมาตรา ๒๕) นอกจากนี้ กำหนดให้ตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทน (ร่างมาตรา ๒๖)

๒.๔ การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

กำหนดให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวน โดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริง ไม่ว่าจะเป็นครุหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ และไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ให้ศาลสามารถรับฟังพยานหลักฐานนั้นได้ (ร่างมาตรา ๒๗)

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ให้อำนาจประธานศาลรัฐธรรมนูญในการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้ แต่ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น (ร่างมาตรา ๒๘)

๒.๕ การคัดค้านตุลาการและการขอถอนตัวของตุลาการ

(๑) การคัดค้านตุลาการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอาจถูกคัดค้านในกรณีที่มีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดได้แก่ เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เคยให้ถ้อยคำหรือให้ความเห็นในฐานะพยานโดยที่รู้เห็นเหตุการณ์ในคดีในศาลอื่นซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน เป็นต้น (ร่างมาตรา ๓๒) นอกจากนี้ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอาจถูกคัดค้านด้วยเหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมได้ (ร่างมาตรา ๓๓) สำหรับกรายกข้อคัดค้าน คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น (ร่างมาตรา ๓๔) โดยระบุเหตุที่จะคัดค้านพร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๓๖)

๒) การขอลอนตัวของตุลาการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะขอลอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้าน โดยให้ตุลาการซึ่งขอลอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น (ร่างมาตรา ๓๔)

เมื่อมีการขอลอนตัวหรือยื่นคำร้องคัดค้าน ให้ศาลประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุขอลอนตัวหรือเหตุคัดค้านนั้น โดยตุลาการซึ่งขอลอนตัวหรือถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอลอนตัวหรือคำร้องที่คัดค้านตนเองมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในการพิจารณา ให้ศาลฟังคำชี้แจงของตุลาการที่ขอลอนตัวหรือถูกคัดค้านประกอบด้วย และการชี้ขาดให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก โดยวิธีลงคะแนนลับ (ร่างมาตรา ๓๗)

๒.๖ การรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาและการละเมิดอำนาจศาล

กำหนดให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมได้ สำหรับการวิจารณ์คำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล (ร่างมาตรา ๓๘)

การฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบ ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจตักเตือน ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๙)

๒.๗ การยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(๑) ผู้ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดี ต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น

(๒) วิธีการยื่นคำร้อง ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่กรณีที่กำหนดให้ต้องจัดทำเป็นหนังสือตามร่างมาตรา ๔๑

(๓) แบบและรายละเอียดในคำร้อง คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง เรื่องหรือการกระทำพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง มาตราที่เกี่ยวข้อง และคำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดเจน (ร่างมาตรา ๔๒)

๒.๘ การยื่นคำร้องเฉพาะคดี

(๑) การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล ในกรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งระหว่างหน่วยงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล (ร่างมาตรา ๔๔)

(๒) การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว (ร่างมาตรา ๔๕) ถ้าบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้เป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลา บุคคลซึ่งถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลได้ (ร่างมาตรา ๔๗)

๒.๙ การรับคำร้องไว้พิจารณา

ในการพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ โดยเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะตุลาการที่ศาลแต่งตั้งไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้พิจารณาภายในสองวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้องตามหลักเกณฑ์ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด โดยให้มีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล ในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้เสนอศาลพิจารณาภายในสองวัน และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยกับความเห็นนั้น ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วย ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล (ร่างมาตรา ๔๘)

ในกรณีที่ไม่มีแต่งตั้งคณะตุลาการ ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ภายในห้าวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้อง (ร่างมาตรา ๔๘ วรรคห้า)

๒.๑๐ องค์คณะและการพิจารณาคดี

กำหนดให้องค์คณะของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาคดีและทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากวันนัดไต่สวนครั้งแรกแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใดร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อไป (ร่างมาตรา ๕๑)

๒.๑๑ การแก้ไขกระบวนการพิจารณาที่ไม่ถูกต้อง

กำหนดให้ศาลหรือคณะตุลาการซึ่งพิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับคำร้องอาจมีคำสั่งให้คู่กรณีที่ทำเนียบกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง แก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควรได้ หากคู่กรณีไม่ดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร กรณีเป็นผู้ร้อง ศาลอาจพิจารณาสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ หากเป็นผู้ถูกร้อง

ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะแก้ไข และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ร่างมาตรา ๕๒)

๒.๑๒ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล

(๑) การแจ้งข้อกล่าวหา เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หากผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาหรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป (ร่างมาตรา ๕๓)

(๒) การแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยต้องยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็นแห่งคดีที่จะต้องวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป ศาลจะไม่รับไว้พิจารณาก็ได้ (ร่างมาตรา ๕๔)

(๓) การส่งสำเนาคำร้อง การส่งสำเนาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือเอกสารอื่นใดระหว่างศาลกับคู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง ให้ส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ปกติ หรือสถานที่ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้ ทั้งนี้ วิธีการส่งและปิดประกาศให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๕๕)

(๔) การกำหนดประเด็นการพิจารณาและการทำความเข้าใจส่วนตัว ศาลกำหนดประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะแก้ไขหรือเพิ่มเติมประเด็นหรือลำดับประเด็นที่ได้กำหนดหรือลำดับไว้เดิม โดยตุลาการทุกคนเว้นแต่ตุลาการที่ได้รับอนุญาตให้ออนตัวหรือต้องถอนตัวเพราะถูกคัดค้าน ต้องทำความเข้าใจส่วนตัวตามประเด็นและตามลำดับแห่งประเด็นที่ศาลได้กำหนดหรือลำดับไว้ (ร่างมาตรา ๕๖)

(๕) การพิจารณาของศาล กำหนดให้การพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศให้แก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย (ร่างมาตรา ๕๘)

(๖) การยื่นและตรวจพยานหลักฐาน กำหนดให้คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับการอ้างพยานหลักฐาน ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้น ทั้งนี้ อาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในการนี้ ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน (ร่างมาตรา ๕๙ และร่างมาตรา ๖๐)

(๗) การไต่สวนพยาน กำหนดให้ศาลสอบถามพยานบุคคลเอง โดยอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาล

กำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน (ร่างมาตรา ๖๑) ในการนี้ ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ (ร่างมาตรา ๖๒)

ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นเพื่อทราบก่อนวันนัดไต่สวนบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หากคู่กรณีคัดค้านในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดไต่สวนบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าสามวัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน และในวันไต่สวนพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาล หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน (ร่างมาตรา ๖๓)

(๘) การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่าย มีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควรและภายในเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๖๖)

๒.๑๓ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

(๑) การทำคำวินิจฉัย ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัวเป็นหนังสือโดยสังเขปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ (ร่างมาตรา ๗๒) โดยคำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ศาลปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ (ร่างมาตรา ๗๐) ในการนี้ หากคำวินิจฉัยมีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเล็กน้อย เมื่อศาลเห็นเองหรือเมื่อคู่กรณีร้องขอและศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเล็กน้อยเช่นว่านั้นให้ถูกต้องก็ได้ ซึ่งต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม (ร่างมาตรา ๗๕)

(๒) รายละเอียดแห่งคำวินิจฉัย อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอ ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้กับคำวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๗๑)

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี ต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติ

ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง โดยเมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้วให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน (ร่างมาตรา ๗๔)

(๓) ผลของคำวินิจฉัย ให้มีผลในวันอ่าน (ร่างมาตรา ๗๓)

(๔) การประกาศ คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นส่วนตัวของตุลาการทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๗๒)

๒.๑๔ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับบรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือพ้นจากตำแหน่งที่มีการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ (ร่างมาตรา ๗๖)

(๒) กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ บรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ (ร่างมาตรา ๗๖)

(๓) กำหนดให้องค์กรอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว หากองค์กรอิสระใดยังไม่อาจแต่งตั้งผู้แทนได้ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ แต่ไม่ตัดสิทธิขององค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลัง การแต่งตั้งดังกล่าวไม่มีผลให้การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วต้องเสียไป (ร่างมาตรา ๗๗)

(๔) กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ถัดจากวันที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์ในการรับบำเหน็จตอบแทนตามมาตรา ๒๖ ให้ถือว่าการพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุลาออก คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๗๗) ในการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๗๘) ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง หรือในกรณีที่ไม่มีประธานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาและ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งยังอยู่ในตำแหน่งประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ และแจ้งให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อดำเนินการต่อไป (ร่างมาตรา ๗๘)

(๕) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับบรรดา ข้อกำหนด ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง หรือมติของศาลที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๘๐) และกำหนดให้ในกรณีที่ยังไม่มีระเบียบเกี่ยวกับเครื่องแบบและการแต่งกายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๒ (ร่างมาตรา ๗๙)

(๖) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับการดำเนินการได้สวน หรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของศาลซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีที่มีปัญหาว่าการดำเนินการในเรื่องใดที่ยังค้างพิจารณาอยู่และมีได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ดำเนินการนั้นต่อไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๘๑)

รายงานการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

โดยที่มาตรา ๑๓๐ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ประกอบกับมาตรา ๓๙ และมาตรา ๓๙/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ บัญญัติให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. โดยได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ในการพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมชี้แจงแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างถูกต้องและรอบด้านในการพิจารณา

๒. วันพุธที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน และคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.) ได้จัดโครงการสัมมนาเรื่อง “การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.” ณ ห้องประชุมคณะกรรมการฯ หมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ โดยมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา ศาลปกครอง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน อัยการสูงสุด คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ผู้แทนคณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน สมาชิกพรรคการเมือง ผู้แทนมหาวิทยาลัย นิสิต นักศึกษา สื่อมวลชน ทุกแขนง และประชาชนทั่วไป เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

๓. จัดให้มีช่องทางแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ผ่านทางเว็บไซต์ (Website) ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (http://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/draftconwebboard/index_answer.php?wcad=2&wtid=490&t=2) และได้เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย

๔. คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ที่ได้รับมาสรุปและจัดทำเป็นประเด็นแล้ว นำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ

๕. เมื่อได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เสร็จ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้นำออกเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญด้วยแล้ว

ตารางความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>หลักการ ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>เหตุผล โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัยการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณา วินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๒๒๑)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ชื่อร่างพระราชบัญญัติ ร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
คำปรารภ โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบ กับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและ เสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของ ศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินการได้อย่างมี	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว			
มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาล รัฐธรรมนูญ พ.ศ.”	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป			
มาตรา ๓ ให้ยกเลิก (๑) พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ (๒) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหา ความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>(๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐</p>			
<p>มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี</p> <p>“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี</p> <p>“คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณา นับตั้งแต่ที่ได้ยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อศาล เพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย</p> <p>“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องและให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย</p> <p>“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ</p> <p>“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามหนังสือที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย</p> <p>“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี</p> <p>“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาลหรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น</p> <p>“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา</p> <p>“การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล</p>			
<p>มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียน</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๒๒)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว</p> <p>ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลมีอำนาจกำหนด หรือมีคำสั่งเรื่องใดอันมิใช่เกี่ยวกับการพิจารณาคดี ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ศาลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศ</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ศาลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ งานธุรการของศาลต้องกำหนดระยะเวลา การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย			
มาตรา ๖ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของคณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
หมวด ๑ ศาล	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๒๒๑)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๗ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย</p> <p>(๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ</p> <p>(๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>(๔) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>(๕) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้</p>	<p>งานสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐</p>	<p>๑. ไม่ควรให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากการใช้อำนาจดุลยพินิจของฝ่ายบริหารไม่ควรถูกตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการ และควรตรวจสอบเพียงว่าคณะรัฐมนตรีใช้อำนาจตนถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแล้วหรือไม่</p> <p>๒. การกำหนดเขตอำนาจศาลควรกำหนดให้มีความชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะใช้สิทธิทางศาลสามารถทราบและเข้าใจได้โดยง่ายว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยคดีประเภทกรณีใดบ้าง</p>	<p>สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว</p>
<p>(๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย</p>	<p>คุณสุภัทร แสงประดับ เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ</p>	<p>ควรกำหนดให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็วและเป็นธรรมตามหลักกติกาสากล (ICCRR)</p>	<p>มีบัญญัติไว้แล้วในหมวด ๓ การพิจารณา</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)</p>	<p>ผู้เสนอความเห็น</p>	<p>ความเห็นที่เสนอ</p>	<p>ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ</p>
<p>(๗) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (๘) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น รัฐมนตรี (๙) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับ ความเห็นชอบจากรัฐสภา (๑๐) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (๑๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (๑๒) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้ อยู่ในเขตอำนาจของศาล</p>			
<p>หมวด ๒ องค์ประกอบของศาล</p>	<p>ไม่มีผู้เสนอความเห็น</p>		

(๑๗๑)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๘ ศาลประกอบด้วยตุลาการ จำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง จากบุคคล ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา มาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือก โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน</p> <p>(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุด มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือก โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน</p> <p>(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ซึ่งได้รับ การสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคย ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัย ในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาษาวิชารัฐศาสตร์หรือ รัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจาก ผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงาน ทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน</p> <p>(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน</p> <p>ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า สามปีก็ได้</p> <p>การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึง วันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับ การสรรหา แล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็น อันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหา</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
จะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือ วรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่า สองปีมิได้			
<p>มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติ ตามมาตรา ๘ แล้ว ตุลาการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด</p> <p>(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีแต่ไม่ถึง หกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือ วันสมัครเข้ารับการสรรหา</p> <p>(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือ เทียบเท่า</p> <p>(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์</p> <p>(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๑๐ ตุลาการต้องไม่มีลักษณะ ต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการหรือ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด</p> <p>(๒) ดิตยาเสพติดให้โทษ</p> <p>(๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็น บุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนใด ๆ</p> <p>(๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช</p> <p>(๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่</p> <p>(๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ</p> <p>(๘) อยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัคร รับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิ สมัครรับเลือกตั้ง</p> <p>(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขัง อยู่โดยหมายของศาล</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๒๒๒)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ</p> <p>(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p> <p>(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน</p> <p>(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง</p> <p>(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง</p> <p>(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย</p> <p>(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำ</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจ ปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย</p> <p>(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษา ถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ</p> <p>(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปี ก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา</p> <p>(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือ ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะ สิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา</p> <p>(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือ เงินเดือนประจำ</p> <p>(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหา ผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้าง ของบุคคลใด</p> <p>(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ</p> <p>(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือ ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง</p>			
<p>มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหา ผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการ ตามมาตรา ๘ (๓) (๔) หรือ (๕) ให้เป็นหน้าที่ และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย</p> <p>(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ</p> <p>(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำ ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ</p> <p>(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ</p> <p>(๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจาก ผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐</p>	<p>งานสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐</p>	<p>คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดให้มีผู้แทนจากองค์กรทางการศึกษา เข้ามาเป็นกรรมการสรรหาด้วย</p>	<p>องค์ประกอบของ คณะกรรมการสรรหาตุลาการ ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว</p>
	<p>สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)</p>	<p>กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนด คณะกรรมการสรรหากรรมการในองค์กรอิสระ ในแต่ละองค์กร โดยเฉพาะกรรมการสรรหา ที่มาจากบุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้ง จำนวน ๕ คน ให้มีความชัดเจนว่าต้องเป็นคณะกรรมการ ชุดเดียวกัน บุคคลเดียวกัน หรือต่างบุคคลกันเพื่อ ป้องกันไม่ให้มีการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็น</p>	<p>ได้กำหนดวาระ การดำรงตำแหน่งของกรรมการ สรรหาตามมาตรา ๑๑ (๔) ไว้แล้ว ในวรรคหก และในวรรคเจ็ด ได้กำหนดถึงกรรมการสรรหา จะไปเป็นคณะกรรมการสรรหา สำหรับองค์กรอิสระ ในขณะเดียวกันมิได้</p>

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลหรือ องค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของ คณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการ ของคณะกรรมการสรรหา</p> <p>ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้องค์กรอิสระดำเนินการเสนอชื่อบุคคล ซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายใน ยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการ วุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความ เป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจ ในภารกิจของศาล และผู้จะได้รับการคัดเลือก เป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียง เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ กรรมการองค์กรอิสระ ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใด ได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่ อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับ การคัดเลือกเกินสองคน ให้นำเฉพาะคนที่ได้ คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่</p>		กรรมการสรรหาไว้ล่วงหน้าในการทำหน้าที่ ดังกล่าว	

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ในกรณีที่มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้น จับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียงสองคน ในการลงคะแนน ครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียง เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ของกรรมการองค์อิสระ ให้ดำเนินการ เพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับ การคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้ ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อ กรรมการสรรหาตาม (๔) ให้ประชาชนทราบ เป็นการทั่วไป</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหา ตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มิไม่ครบ ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือก ตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อ ให้คณะกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่ และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้โดยในระหว่างนั้น</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย กรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระ การดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้อง สรรหาตุลาการใหม่ แต่ไม่รวมการสรรหาใหม่ หรือการสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๒ วรรคหก วรรคแปด และวรรคเก้า และมาตรา ๑๓ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ก่อนวาระเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหา ตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหา ในคณะกรรมการสรรหาสำหรับองค์กรอิสระ ในขณะเดียวกันมิได้ ให้ประธานกรรมการสรรหา และกรรมการ สรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย อาญา</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๑๒ ในการสรรหาตุลาการให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาหรือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาล หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสมเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย</p> <p>ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการของ</p>	<p>สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)</p>	<p>๑. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไปซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมเพื่อมาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนอกจากการประกาศรับสมัครให้เกิดความชัดเจน</p> <p>๒. กำหนดนิยามและขอบเขตคำว่า “มีความรับผิดชอบสูง, ความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม” รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดหรือคุณลักษณะของบุคคลที่มาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความชัดเจน</p> <p>๓. กำหนดนิยามและขอบเขตคำว่า “บุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไป” ให้ชัดเจนและให้มีรายละเอียดมากเพียงพอว่าหมายถึงบุคคลประเภทใด หรือมีคุณสมบัติอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการสรรหามีกรอบและแนวทางที่ชัดเจนในการคัดสรรบุคคล ที่จะมาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ</p>	<p>กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการสรรหาไว้ตายตัวจะทำให้กระบวนการสรรหามีปัญหาในทางปฏิบัติ</p>

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดด้วยโดยอนุโลม ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนน โดยเปิดเผย และให้กรรมการสรรหาแต่ละคน บันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียง ถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ คณะกรรมการสรรหา ผู้ซึ่งจะได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดต้องได้รับคะแนนเสียง เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่ หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้อง สรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่ สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกิน กึ่งหนึ่ง แล้วแต่กรณี ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวน ให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่</p>	<p>งานสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐</p>	<p>ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรมาจากการ เปิดรับสมัคร โดยบุคคลทั่วไปสามารถสมัคร เข้ารับการสรรหาได้ มีวิธีการสรรหาโดยการ ให้แสดงวิสัยทัศน์ และให้สภาผู้แทนราษฎรเป็น องค์กรพิจารณา</p>	<p>ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การสรรหาเป็นหน้าที่และ อำนาจของคณะกรรมการสรรหา</p>

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือกให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่</p> <p>ภายในสามวันนับแต่วันปิดรับสมัครให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อผู้เข้ารับการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ประกาศดังกล่าวให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติและประวัติการทำงานตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนดด้วย</p> <p>เมื่อคณะกรรมการสรรหาที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสรรหาหรือคัดเลือกได้บุคคลใดแล้ว ให้เสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา</p>			

(๗๑๒)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา ในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือก ในครั้งใหม่ไม่ได้</p> <p>เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับตุลาการซึ่งยังไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามี เพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับตุลาการซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงเจ็ดคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานศาลรัฐธรรมนูญได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
พลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าศาล ประกอบด้วยตุลาการเท่าที่มีอยู่ และให้ ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกเพิ่มเติมให้ครบ ตามจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือกต่อไปโดยเร็ว ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและ ตุลาการ และเป็นผู้ลงนามรับสนอง พระบรมราชโองการ			
มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับความเห็นชอบจาก วุฒิสภาให้เป็นตุลาการโดยที่ยังมิได้พ้นจาก ตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบ วิชาชีพดังกล่าวแล้วนั้นต่อประธานวุฒิสภา ภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็น เวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความ กราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งตุลาการ ในกรณีที่ ไม่ได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว	งานสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐	การกำหนดให้กระบวนการสรรหายึดโยงกับ สมาชิกวุฒิสภาขาดความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรมี ความโปร่งใสและชัดเจน	สอดคล้องกับบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการสรรหา หรือคัดเลือกใหม่			
<p>มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ สรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ สรรหาให้เป็นที่สุด</p> <p>การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหา วินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด</p> <p>การวินิจฉัยให้ใช้วิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผย ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหา เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของ กรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการ สรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือ มีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุม ในขณะที่พิจารณาและวินิจฉัยมิได้</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๑๕ ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนดให้ได้รับเป็นรายครั้งที่มาประชุมในอัตราไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการใน ก.ร. ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา ได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี</p> <p>ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เพื่อคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย โดยอนุโลม โดยให้ประธานศาลฎีกาหรือประธานศาลปกครองสูงสุดแล้วแต่กรณี เป็นผู้กำหนดเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่น</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>มาตรา ๑๖ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายทุกประการ”</p>			
<p>มาตรา ๑๗ ตุลาการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว</p> <p>ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าตุลาการที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่</p>	<p>นายธีรวัฒน์ ช้วนตัน มีหนังสือเสนอความเห็น ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙</p>	<p>๑. ควรให้มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญทุก ๓ ปี ๖ เดือน นับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง โดยให้ที่ประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจัดให้มีการเลือกกันเองคนหนึ่งเป็นประธาน ทั้งนี้ จะเลือกบุคคลซึ่งเคยเป็นประธานมาแล้วก็ได้</p> <p>๒. การปรับเปลี่ยนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตามข้อ ๑. ไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญ</p>	<p>๑. วาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการ ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว</p> <p>๒. ตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่สมบัติผลัดกันชม</p>

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
		ไม่ได้กำหนดถึงช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ประธานศาลรัฐธรรมนูญ	
	เสนอความเห็นผ่าน website ของคณะกรรมการร่าง รัฐธรรมนูญ	ศาลรัฐธรรมนูญควรดำรงตำแหน่ง ๕ ปี เนื่องจากอยู่นานไปอาจมีอำนาจมากเกินไป	ตรงตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญแล้ว
	งานสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐	วาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญควรกำหนดไว้เพียง ๕ ปี	ตรงตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญแล้ว
มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่ง ตามวาระ ตุลาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ (๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือ มาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ (๒) ตาย (๓) ลาออก (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี (๕) ศาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของ	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือ ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ (๖) ต้องคำพิพากษาศาลฎีกาหรือศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจ ปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือ ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออก จากตำแหน่งให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการด้วย ในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการผู้ใดพ้นจาก ตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่ และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็น ผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหา ให้เป็นที่สุด</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ตุลาการเลือกตุลาการคนหนึ่งทำหน้าที่แทน ประธานศาลรัฐธรรมนูญ</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๙ เมื่อตุลาการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ตุลาการครบวาระ แต่ถ้าตุลาการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งและยังไม่มีแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่างให้ตุลาการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคนจะนั่งพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยมิได้ ในกรณีเช่นนั้นหากมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของประเทศ ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ เพื่อให้มีตุลาการครบเจ็ดคนก็ได้	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับรับฟ้อง และมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม เช่นเดียวกับตุลาการทำหน้าที่เป็นตุลาการเป็นการชั่วคราวให้ครบเก้าคน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะตุลาการได้จนกว่าตุลาการที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทนในการแต่งตั้งดังกล่าวให้คำนึงถึงองค์ประกอบตามมาตรา ๘ ด้วย	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๒๒ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด</p> <p>หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด</p>			
<p>มาตรา ๒๓ การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม</p> <p>ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา การเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ที่จัดในเวลาราชการทั้งหมดหรือบางส่วนให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มเวลา เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับตุลาการ</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๔ เครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบ ของตุลาการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธาน ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๒๕ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการให้เป็นไป ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับ เบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตาม พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ ในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อมีคำวินิจฉัย การพิจารณาของคณะตุลาการตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง และการประชุมอื่นใดตามที่กำหนด ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ตุลาการที่เข้าร่วมประชุมได้รับเบี้ยประชุม ตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่าย เป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของตุลาการ	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)</p>	<p>ผู้เสนอความเห็น</p>	<p>ความเห็นที่เสนอ</p>	<p>ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ</p>
<p>มาตรา ๒๖ ตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่ง ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทน เป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่ง ด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ครบวาระ (๒) ตาย (๓) ลาออก (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี</p> <p>ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๒๕ คูณด้วย จำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับ เป็นหนึ่งปี</p> <p>สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตกให้แก่คู่สมรส และทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้น เพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทน ที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง</p>	<p>ไม่มีผู้เสนอความเห็น</p>		

(๑๗๒)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
หมวด ๓ การพิจารณา	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๒๗ การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบ ไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริง ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟัง พยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมี กฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมี ข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบ พยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรง ตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) นายธนเสฏฐ์ เจริญชัยสิน มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙	ควรกำหนดรายละเอียดวิธีพิจารณาของ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เกิดความชัดเจน ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อจะได้ทราบถึงวิธีการ ขั้นตอนและ กรอบระยะเวลาในการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ เกิดประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจาก ประชาชนมากขึ้น ควรกำหนดระยะเวลาการพิจารณาและ วินิจฉัยให้ชัดเจนว่าแต่ละคดีควรพิจารณาให้แล้ว เสร็จภายในกรอบระยะเวลาเท่าใด ตามเนื้อหา แห่งคดี	ร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนด กระบวนการพิจารณาของศาลไว้ ทั้งได้กำหนดให้ประธาน ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ ออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไป ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้เพิ่มเติมด้วย - ร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดระยะเวลา การดำเนินการตามกระบวนการ พิจารณาของศาลไว้ชัดเจนแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>การพิจารณาของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวนดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้</p>	<p>การสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐</p>	<p>๑. ควรกำหนดระยะเวลาการไต่สวนให้ชัดเจน</p> <p>๒. เห็นด้วยกับการกำหนดให้วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งถือได้ว่าเป็นการอุดช่องว่างในทางกฎหมายวิธีพิจารณาคดีได้ดี</p> <p>๓. เห็นด้วยกับการนำข้อดีของระบบกล่าวหา มาใช้ร่วมกับข้อดีของระบบไต่สวน</p> <p>๔. ไม่เห็นด้วยกับการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้กับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม แต่ควรนำพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะมีความเหมาะสมมากกว่า เนื่องจาก</p>	<p>- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาของศาลไว้ชัดเจนแล้ว</p> <p>- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้กำหนดไว้ชัดเจนแล้วในร่างมาตรา ๒๖ กำหนดให้การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนไว้เป็นการเฉพาะ</p> <p>- ความเห็นข้อ ๓ และข้อ ๔ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ที่กำหนดให้การพิจารณาคดีของศาลมีลักษณะเฉพาะโดยกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้แล้ว</p>

(๒๓๑)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
		<p>โดยสภาพของคดีรัฐธรรมนูญย่อมมีคู่กรณี อย่างน้อยฝ่ายหนึ่งเป็นรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งย่อมใกล้เคียงกับคดีปกครองมากกว่าคดีแพ่ง</p> <p>๕. ควรกำหนดบทนิยามของคำว่า “การไต่สวน”</p> <p>๖. ควรกำหนดคำนิยามของคำว่า “การไต่สวน” ไว้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน และเพื่อเป็นการควบคุมการใช้อำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญ ในการใช้อำนาจแสวงหา ข้อเท็จจริงในกระบวนการพิจารณาคดีของ ศาลรัฐธรรมนูญว่าหมายถึงการดำเนินการ อย่างไรบ้างและมีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด)</p> <p>๗. ศาลต้องอำนวยความสะดวก ให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน</p>	<p>- ความเห็นในข้อ ๕ และข้อ ๖ ร่างมาตรานี้ได้กำหนดถึงพิจารณา ของศาลให้ใช้ระบบไต่สวน โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจค้นหา ความจริงและในการวินิจฉัย ปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลพิจารณา หลักฐานได้ทุกประเภทไว้ชัดเจน แล้ว</p> <p>- เป็นหลักการทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้แล้ว</p>

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๘ นอกจากที่บัญญัติไว้แล้ว ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ แต่ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่สร้าง ขั้นตอนหรือก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๒๙ การพิจารณาคดีจะต้องกระทำ ที่ทำการศาลในวันที่ศาลเปิดทำการและ ตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ แต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น ศาลจะมีคำสั่งกำหนดการพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น หรือในวัน หรือเวลาใด ๆ ก็ได้	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๓๐ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้น และวันสุดท้าย ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสุดท้ายของระยะเวลาตรงกับ วันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๒๒๒)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ให้นำวันทำการถัดไปเป็นวันสุดท้ายของ ระยะเวลา			
มาตรา ๓๑ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตามที่ศาลกำหนดเมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ ตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็น การเฉพาะ	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๓๒ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุ อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ (๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่น หรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณา วินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน (๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติ ของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือ	การสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐	๑. เหตุคัดค้านตุลาการ ควรเพิ่มกรณี “ตุลาการเป็นผู้มีส่วนได้เสีย มีความสนิทสนม มีความขัดแย้ง หรือมีอคติกับคู่กรณี เช่น เป็นเพื่อนร่วมรุ่น หรือเคยแสดงทัศนะบวกหรือ ลบต่อคู่กรณี เป็นต้น” ๒. ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการในกรณีที่ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับ คำร้องที่ขอให้วินิจฉัยด้วย	ความในมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ครอบคลุมแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือ ลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติ ทางการสมรสนับได้เพียงสองชั้น</p> <p>(๓) เคยให้ถ้อยคำหรือให้ความเห็น ในฐานะพยานโดยที่ได้อ้างเห็นเหตุการณ์ในคดี ในศาลอื่นซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ คดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน</p> <p>(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งมาก่อน</p> <p>(๕) มีหรือเคยมีคดีที่ตุลาการนั่นเอง สามมี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมา ของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พัวพันกับคู่กรณี สามมี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมา ของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง</p>		<p>๓. ควรกำหนดเหตุคัดค้านตุลาการในกรณีที่ ตุลาการมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคำร้องที่ขอให้ วินิจฉัย</p> <p>๔. ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการ</p>	
<p>มาตรา ๓๓ ในกรณีมีเหตุอื่นใด นอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ ตุลาการ อาจถูกคัดค้านด้วยเหตุอันมีสภาพร้ายแรง ซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสีย ความยุติธรรมไป</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๓๔ ตุลาการจะขอถอนตัวจาก การพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือ คำสั่งคดีไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้าน ตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓</p> <p>เมื่อมีการขอถอนตัวตามวรรคหนึ่งและ ศาลอนุญาตแล้ว ให้ตุลาการซึ่งขอถอนตัว งดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>มาตรา ๓๕ เมื่อมีเหตุที่ตุลาการอาจถูก คัดค้านได้ตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้าง โดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ก่อนมี คำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างข้างต้องไม่เกิน สิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น</p> <p>เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้นโดยเร็ว</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>มาตรา ๓๖ การยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการ ตามมาตรา ๓๕ ต้องระบุเหตุที่จะคัดค้าน อย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๒</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
หรือมาตรา ๓๓ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและ พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง การคัดค้านตุลาการที่พิจารณาวินิจฉัย ในเรื่องใดมากกว่าหนึ่งคน ให้คู่กรณีจัดทำ เป็นคำร้องแยกเป็นตุลาการแต่ละราย			
มาตรา ๓๗ เมื่อมีการขอถอนตัวตาม มาตรา ๓๔ หรือยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๓๕ ให้ศาลประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุ ขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านนั้น โดยตุลาการ ซึ่งขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณา หรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอถอนตัว หรือคำร้องที่คัดค้านตนเองมิได้ เว้นแต่เป็นกรณี จำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในการพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุ คัดค้านตุลาการ ให้ศาลฟังคำชี้แจงของตุลาการ ที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านประกอบด้วย	งานสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐	กรณีปรากฏเหตุคัดค้านตุลาการหรือตุลาการ ถอนตัว ส่งผลให้ตุลาการต้องพ้นจากองค์คณะจน ไม่สามารถหาเสียงข้างมากในการพิจารณา วินิจฉัยคดีได้ จึงควรวางกลไกให้สามารถแต่งตั้ง ตุลาการเพิ่มเติมแทนตุลาการที่ถูกคัดค้านหรือ ถอนตัว เพื่อให้สามารถหาเสียงข้างมากในการ พิจารณาวินิจฉัยคดีได้	- กำหนดไว้แล้วในมาตรา ๖๙

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>การชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ผู้ทำหน้าที่ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด</p> <p>ในการลงมติตามวรรคสาม ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ</p> <p>เมื่อศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้ตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านและคู่กรณีทราบ</p> <p>การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น</p> <p>เมื่อมีการชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้ว มีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคนก็ได้</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๓๘ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ</p>	<p>เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ</p>	<p>ควรมีหลักประกันความเป็นอิสระให้แก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ปฏิบัติงาน สนับสนุนให้แก่คณะตุลาการ เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง เนื่องจากผลคำวินิจฉัยถือเป็นที่สุดและเด็ดขาดผูกพันทุกองค์กร</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดี และได้กำหนดเรื่องการละเมิดอำนาจศาลไว้ในมาตรา ๓๘ แล้ว</p>
<p>การวิจารณ์คำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริต และมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล</p>	<p>การสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐</p>	<p>๑. ควรคุ้มครองบุคคลที่วิจารณ์การพิจารณาคดีหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่มีใช้วิธีการทางวิชาการด้วยเรื่องละเมิดอำนาจศาล และควรกำหนดเท่าที่จำเป็น</p> <p>๒. ควรกำหนดขอบเขตหรือนิยามของคำว่า “วิธีการทางวิชาการ” ให้ชัดเจน</p>	<p>บัญญัติไว้แล้วในมาตรา ๓๗ วรรคสอง</p>

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๓๙ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบตามมาตรา ๓๘ ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาลและให้ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้</p> <p>(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล</p> <p>(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี</p> <p>ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (๓) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p>	<p>การสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐</p>	<p>เห็นด้วยกับการกำหนดเรื่องการละเมิดอำนาจศาล แต่ควรกำหนดเท่าที่จำเป็นและไม่ควรกำหนดให้มีโทษจำคุก</p>	<p>ในหลักเกณฑ์เดียวกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง</p>
<p>มาตรา ๔๐ การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ของบุคคลใดที่ศาลเรียกมาในการไต่สวน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดีของศาลให้เป็นไปตามประกาศของศาล</p>	<p>ไม่มีผู้เสนอความเห็น</p>		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ส่วนที่ ๒ การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>มาตรา ๔๑ ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณา วินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น</p> <p>การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตาม มาตรา ๗ ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนด ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีในกรณี ดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือขอให้ศาล พิจารณาวินิจฉัย</p> <p>(๑) ประธานรัฐสภา ประธาน สภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือ นายกรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>(๒) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือ ศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย</p> <p>(๓) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด</p> <p>(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ</p> <p>(๕) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้</p> <p>(๖) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุม</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>สภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา</p> <p>(๗) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา</p> <p>(๘) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>(๙) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๗ (๑๒) ที่ข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ</p>			
<p>มาตรา ๔๒ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง</p> <p>(๒) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๓) มาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง</p> <p>(๔) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดเจน</p> <p>การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญด้วย คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่งหรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง</p> <p>ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือ</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้มอบฉันทะได้			
มาตรา ๔๓ หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๑ วรรคสองให้ทำเป็นหนังสือราชการโดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๔๔ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล ในกรณีที่ปัญหาได้แย่งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๔๕ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๐) ได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่</p> <p>ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรง ให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร</p> <p>ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาล</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
เห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๖ ให้ศาล สิ่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา			
<p>มาตรา ๔๖ การใช้สิทธิยื่นคำร้องตาม มาตรา ๔๕ ต้องมิใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือ ผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็น การเฉพาะแล้ว</p> <p>(๒) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็น การเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการนั้นครบถ้วน</p> <p>(๓) การกระทำที่เป็นการใช้อำนาจพิจารณา พิพากษาคดีของศาลอื่น</p> <p>(๔) เรื่องที่อาจฟ้องร้องเป็นคดีในศาลอื่นได้ หรือเป็นคดีที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถึงที่สุดแล้ว</p> <p>(๕) การกระทำของคณะกรรมการ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒</p>	<p>นายปิยะ ประติงทา ประธานศาล ปกครองสูงสุด มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๐</p>	<p>๑. เสนอแก้ไขความใน (๓) ให้ครอบคลุมถึง การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการ พิจารณาคดีและการบังคับ รวมถึงการ วางทรัพย์ด้วย และ</p> <p>๒. เสนอเพิ่มความใน (๖) ให้ครอบคลุมถึง การบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการ ศาลปกครอง (ก.ศป.) ด้วย</p>	<p>ความในมาตรา ๔๕ (๓) (๖) มีความหมายครอบคลุมความเห็น ข้อ ๑ และข้อ ๒ ตามลำดับแล้ว</p>

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
(๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงาน บุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึง การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร			
มาตรา ๔๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๖ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญ คุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้น เป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วย รัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้อง ต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายใน หกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน สิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตาม วรรคหนึ่ง หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลา ตามวรรคหนึ่ง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้อง โดยตรงต่อศาลได้	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม</p> <p>ให้นำความในมาตรา ๔๕ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับแก่การยื่นและการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๔๕ ด้วยโดยอนุโลม</p>			
<p>มาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ ทั้งนี้ จะแต่งตั้งให้มีมากกว่าหนึ่งคณะก็ได้</p> <p>ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง ภายในสองวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้องตามหลักเกณฑ์ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด และให้</p>	<p>การสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐</p>	<p>เพิ่มตุลาการประจำคดีจาก “ไม่น้อยกว่า ๓ คน” เป็น “ไม่น้อยกว่า ๕ คน”</p>	<p>๓ คนน่าจะเพียงพอ เพราะเป็นการพิจารณาว่ารับหรือไม่รับคำร้องไว้พิจารณาเท่านั้น และถ้าไม่รับคำร้องไว้พิจารณาได้กำหนดมาตรการให้เสนอศาลพิจารณาอีกชั้นหนึ่งแล้ว</p>

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่ง รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ งานธุรการของศาล คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่า เป็นคำสั่งของศาล</p> <p>ในกรณีที่คณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง มีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้เสนอศาลพิจารณาภายในกำหนดเวลา ตามวรรคสอง และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะ ตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยกับ ความเห็นนั้น ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วย ให้ดำเนินการ ตามความเห็นของศาล</p> <p>คำสั่งของคณะตุลาการตามวรรคสอง ให้ถือเสียงข้างมาก</p> <p>ในกรณีที่ไม่มี การแต่งตั้งคณะตุลาการ ตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่ง ว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ภายในห้าวัน</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
นับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการ ของศาลได้รับคำร้อง			
มาตรา ๔๙ เมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาล พิจารณาวินิจฉัย และศาลเห็นว่าเป็นกรณี ที่ต้องด้วยมาตรา ๔๑ วรรคสอง (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ให้ศาลรับไว้พิจารณา และดำเนินการต่อไป	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๕๐ คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาลไว้แล้ว ก่อนศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือการพิจารณา คำร้องนั้นต่อไปไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ศาลจะพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
ส่วนที่ ๓ องค์คณะและการพิจารณาคดี	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๕๑ ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคน ที่จะต้องร่วมพิจารณาคดีและร่วมทำคำวินิจฉัย	การสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐	การกำหนดให้องค์คณะของศาลในการ พิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัยต้อง	มีข้อยกเว้นตามวรรคสาม

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือเป็นกรณีตามวรรคสาม</p> <p>องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน</p> <p>ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากวันนัดไต่สวนครั้งแรกตามมาตรา ๕๘ วรรคสองแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน</p> <p>ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน</p>		<p>ประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า ๗ คน หากเกิดเหตุที่ทำให้ตุลาการไม่สามารถร่วมเป็นองค์คณะในการพิจารณาได้ครบตามจำนวนองค์คณะที่ได้กำหนดไว้อาจทำให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำเนินการพิจารณาคดีนั้นได้</p>	

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๕๒ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลหรือคณะตุลาการตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี อาจมีคำสั่งให้คู่กรณีที่ทำเนียบ กระบวนพิจารณาไม่ถูกต้อง ให้ทำการแก้ไข ให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ เห็นสมควรได้</p> <p>หากคู่กรณีไม่ดำเนินกระบวนพิจารณา ตามคำสั่งตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร กรณีเป็นผู้ร้อง ศาลอาจพิจารณาสั่งไม่รับคำร้อง ไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ หากเป็นผู้ถูกร้อง ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจ ที่จะแก้ไข และให้ศาลดำเนินกระบวนพิจารณา ต่อไป</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>มาตรา ๕๓ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้อง ที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนา คำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้อง มารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ ศาลกำหนด</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา ๔๒ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p> <p>กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาตามวรรคสองหรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป</p>			
<p>มาตรา ๕๔ ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ย่อมทำได้ โดยต้องยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัย ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็นแห่งคดีที่ต้องวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป ศาลจะไม่รับไว้พิจารณาก็ได้</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๕๕ การส่งสำเนาคำร้อง สำเนา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือเอกสารอื่นใด ระหว่างศาลกับคู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง ให้ส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ปกติ หรือสถานที่ ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คู่กรณี พยาน หรือ ผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้</p> <p>วิธีการส่ง และการปิดประกาศแทน การส่งให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ</p>	<p>คุณสุภัทร แสงประดับ เสนอ ความเห็นผ่านเว็บไซต์ของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ</p>	<p>ควรกำหนดให้มีระบบพนักงานคดีหรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ (เจ้าพนักงานตามกฎหมาย) เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือในกระบวนการ พิจารณาของศาลตามระบบวิธีพิจารณาของศาล โดยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินกระบวนการ พิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น</p>	<p>ระบบพนักงานคดี เป็นเรื่องภายในที่สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญสามารถ ดำเนินการได้โดยใช้มาตรการ ทางบริหาร ไม่ต้องกำหนด โดยกฎหมาย</p>
	<p>การสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐</p>	<p>ควรเพิ่มช่องทางการส่งเอกสาร การแจ้ง และการ ประกาศคำสั่งของศาล ให้ครอบคลุมถึงการ ส่งเอกสารทางโทรศัพท์</p>	<p>ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ</p>
<p>มาตรา ๕๖ เมื่อศาลรับคดีได้ไว้พิจารณา แล้ว ให้ศาลกำหนดประเด็นและลำดับประเด็น ที่จะพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะ แก้ไขหรือเพิ่มเติมประเด็นหรือลำดับประเด็น ที่ได้กำหนดหรือลำดับไว้เดิม</p> <p>ตุลาการทุกคนเว้นแต่ตุลาการที่ได้รับอนุญาต ให้ถอนตัวหรือต้องถอนตัวเพราะถูกคัดค้าน ต้องทำความเห็นส่วนตัวตามประเด็นและ</p>	<p>ไม่มีผู้เสนอความเห็น</p>		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ตามลำดับแห่งประเด็นที่ศาลได้กำหนดหรือ ลำดับไว้ เมื่อศาลรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่า เรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้			
มาตรา ๕๗ หากศาลเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหา ข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะ พิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษา เพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวน หรือยุติการไต่สวนก็ได้ เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเกิดขึ้น หรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือ ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย หรือจะทำให้คดีล่าช้าโดยไม่สมควร ศาลอาจสั่งงด การสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๒๐๒)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๕๘ การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาได้</p> <p>เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศให้แก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>มาตรา ๕๙ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญก็ได้</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการ ที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว</p> <p>ภายใต้บังคับมาตรา ๕๗ ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมี คำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน</p>			
<p>มาตรา ๖๐ เพื่อให้การพิจารณาคดี เป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐาน ก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจ พยานหลักฐาน</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>มาตรา ๖๑ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะเป็นพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาล เรียกมาเอง ให้ศาลสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานให้ถ้อยคำในข้อนั้นโดยวิธีแถลง ด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถาม</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>พยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดี แม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม</p> <p>เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติม ตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน</p> <p>การถามพยานของศาลตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้</p> <p>หลังจากคู่กรณีถามพยานตามวรรคสองแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่ จะได้รับอนุญาตจากศาล</p>			
<p>มาตรา ๖๒ ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวน พยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยใช้ ระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยให้ฝ่ายที่ ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าว และเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด</p> <p>การไต่สวนพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่า กระทำในห้องพิจารณาของศาล</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>มาตรา ๖๓ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรหรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาให้ถ้อยคำ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลและสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นเพื่อทราบก่อนวันนัดไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน</p> <p>คู่กรณีที่ตั้งใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าสามวัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ตั้งใจคัดค้าน</p> <p>ในวันไต่สวนพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและ คู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาล ตามวรรคสองและศาลอนุญาต หากพยาน ไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยัน ข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยาน บุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็น พยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็น หรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง หรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือ พยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่น ก็ได้</p> <p>พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญไต่สวน บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ล่วงหน้าตามวรรคหนึ่งต่อศาลแล้วจะ ขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือ ความเห็นล่วงหน้านั้นมีได้ และเมื่อพยานรับรอง บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยัน</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า เป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน			
มาตรา ๖๔ ความในมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ใช้บังคับแก่กรณี ที่ศาลกำหนดให้พยานบุคคลใดหรือพยาน ผู้เชี่ยวชาญเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง หรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาล กำหนดแทนการมาให้ถ้อยคำโดยพยานไม่ต้องมา ศาลด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่ระยะเวลา ตามมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ให้นับแต่วันที่ได้รับ คำสั่งศาล	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๖๕ ระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดี รวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและ พยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ให้ศาลบันทึกการให้ถ้อยคำของพยาน ในการไต่สวนรวมไว้ในสำนวนด้วย โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงหรืออุปกรณ์	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
บันทึกภาพและเสียง หรือโดยวิธีการอื่นใด ตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ			
<p>มาตรา ๖๖ คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือ ทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์ เปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และภายในเวลาที่ศาลกำหนด</p> <p>การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณี ต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควร ให้กระทำด้วยวาจา และให้นำความใน มาตรา ๖๕ วรรคสองมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลา ในการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ให้เป็นไป ตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>มาตรา ๖๗ คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การให้ถ้อยคำของตน หรือบุคคลภายนอก ซึ่งมีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมิเหตุผลอันสมควร มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา และขอสำเนาที่มี คำรับรองความถูกต้องของเอกสารในส่วนนั้นได้</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้			
มาตรา ๖๘ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณาคดี	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๖๙ ให้ตุลาการคนหนึ่งซึ่งได้รับมอบหมายจากศาลเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่งประกาศ หรือหนังสืออื่นใดของศาล	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
หมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง	การสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐	๑. ควรกำหนดให้ศาลเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือความขัดแย้งมากกว่าการตัดสินว่าใครแพ้หรือชนะ ทั้งนี้เพื่อสร้างความปรองดองและแก้วิกฤตทางการเมืองที่ผ่านมา เช่น ศาลอาจให้คำแนะนำแทนคำวินิจฉัยโดยให้ถือว่าคำแนะนำนั้นมีผลผูกพันทุกองค์กรเช่นเดียวกับคำวินิจฉัย	๑. หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ เป็นหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัย (Adjudication Function) ๒. ศาลมีอิสระที่จะพิจารณาวินิจฉัยเพื่อความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดี

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
		๒. หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นบรรทัดฐานแล้ว หากจะมีคำวินิจฉัยใหม่ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลง บรรทัดฐานเดิม ควรได้รับความเห็นชอบ จากที่ประชุมของศาลรัฐธรรมนูญ	
มาตรา ๗๐ คำวินิจฉัยของศาลให้ถือ เสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติ ไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ศาลปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๗๑ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อย ต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอตามที่ปรากฏ ในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผล ในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและ ข้อกฎหมายในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของ ตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็น อันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่ง ที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้ กับคำวินิจฉัย			
มาตรา ๗๒ ในการวินิจฉัยคดี ตุลาการซึ่งเป็น องค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัว เป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อน แล้วจึงลงมติ ความเห็นส่วนตัวตามวรรคหนึ่ง ให้ทำโดยสังเขปตามข้อกำหนดของประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ การทำคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคหนึ่ง องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนใด เป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้	การสัมมนาที่รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐	๑. ควรมีการจัดทำคำวินิจฉัยส่วนตัว ก่อนคำวินิจฉัยกลาง และควรกำหนดระยะเวลา ในการประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษา ให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนสามารถทราบผลของ คำวินิจฉัยได้อย่างรวดเร็ว ๒. เห็นด้วยกับเรื่อง การจัดทำความเห็นหรือ คำวินิจฉัยส่วนตัว การทำความเห็นแย้ง โดยต้อง ประกาศผ่านทางเว็บไซต์ หรือส่งสำเนาไปยัง คู่กรณีด้วย ๓. ควรมีคำวินิจฉัยส่วนตัว ความเห็นส่วนตัว หรือความเห็นแย้ง เนื่องจากเป็นประโยชน์แก่ ความยุติธรรมและทำให้คำวินิจฉัยอยู่บนพื้นฐาน	ความเห็นข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ สอดคล้องกับหลักการ ของมาตรา ๗๑ ซึ่งความใน มาตรา ๗๑ ใช้คำว่า “ความเห็นส่วนตัว”

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นส่วนตัวของ ตุลาการทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คำวินิจฉัย		ของการร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบขององค์ คณะตุลาการพิจารณาคดี ๔. การทำคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญต้องทำให้ครบทุกประเด็น ตามที่ได้กำหนดประเด็นไว้ เพราะ อาจส่งผลให้ คำวินิจฉัยกลางไม่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่าง ยิ่งในกรณีที่กำหนดประเด็นไว้หลายประเด็นหรือ มีการวินิจฉัยแยกออกเป็นหลายแนวทางและต้อง มีการลงมติในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนด	
มาตรา ๗๓ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผล ในวันอ่าน ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้น ได้อ่านโดยชอบแล้ว ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องหรือ ผู้มีหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏ ในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน</p> <p>ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ มาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๑๓ หรือ มาตรา ๒๓๑ (๑) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงาน ตุลาการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัย ของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยเร็ว</p> <p>การแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่าน คำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสอง และการแจ้ง คำวินิจฉัยตามวรรคสาม ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ</p>			
<p>มาตรา ๗๔ คำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี ต้องประกอบด้วย ความเป็นมาโดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวเนื่อง</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ให้นำความในมาตรา ๗๒ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การทำคำสั่งด้วยโดยอนุโลม เมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้วให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่า สิบห้าวัน</p> <p>คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้มีผลในวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏ ในคำสั่ง</p>			
<p>มาตรา ๗๕ ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือ คำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย เมื่อศาลเห็นเอง หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอและ ศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม ข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อยเช่นว่านั้น ให้ถูกต้องก็ได้</p> <p>การทำคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัย หรือคำสั่งเดิม เมื่อได้ทำคำสั่งเช่นว่านั้นแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ และให้นำความในมาตรา ๗๒ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการจัดทำคำสั่ง ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตาม ข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ			
บทเฉพาะกาล	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
<p>มาตรา ๗๖ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่ง อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับบรรดาที่มีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ใน ตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนด ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๑๘</p> <p>ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ตามคำสั่งหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๖๐</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๒๑๓)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคล ให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตาม คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ บรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ ต่อไปจนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้ง ขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่			
มาตรา ๗๗ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ใช้บังคับ ให้องค์กรอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทน ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็น คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากองค์กรอิสระได้ยังไม่อาจแต่งตั้งผู้แทนได้ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้นำฝ่ายค้านในสภา ผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติ หน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ แต่ไม่	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
<p>ดัดสิทธิองค์กระอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทน มาในภายหลัง การแต่งตั้งดังกล่าวไม่มีผลให้ การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาที่ได้ ดำเนินการไปแล้วต้องเสียไป</p> <p>ภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลา ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณา และวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาล รัฐธรรมนูญผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะ ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ประธาน ศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้น พ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันถัดจากวันที่ คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัย และเพื่อ ประโยชน์ในการรับบำเหน็จตอบแทน</p>			

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ตามมาตรา ๒๖ ให้ถือว่าการพ้นจากตำแหน่ง ดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุลาออก คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหา ให้เป็นที่สุด			
<p>มาตรา ๗๘ ให้คณะกรรมการสรรหา ตามมาตรา ๗๗ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับ การแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่คำวินิจฉัยตามมาตรา ๗๗ ในกรณีที่ต้องมีการคัดเลือกผู้สมควรได้รับ การแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ การคัดเลือกผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็น ตุลาการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี ด้วยโดยอนุโลม</p> <p>ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญพ้นจาก ตำแหน่งตามมาตรา ๗๗ วรรคสี่ หรือ ในกรณีที่ไม่มีประธานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวุฒิสภา</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๑๓๕)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาและ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งยังอยู่ในตำแหน่ง ตามมาตรา ๗๗ ประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเอง ให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ และแจ้งให้ ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อดำเนินการต่อไป			
มาตรา ๗๙ ในระหว่างที่ยังไม่มีระเบียบ ตามมาตรา ๒๔ ออกใช้บังคับ เครื่องแบบและ การแต่งเครื่องแบบของตุลาการให้เป็นไป ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องแบบ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		
มาตรา ๘๐ บรรดาข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของศาลที่ออกตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๒๓๓)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (มาตรา)	ผู้เสนอความเห็น	ความเห็นที่เสนอ	ผลการพิจารณาของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ทั้งนี้ จนกว่าจะมีข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้			
<p>มาตรา ๘๑ การดำเนินการไต่สวน หรือ การดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจ ของศาลซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการนั้น เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>ในกรณีที่มีปัญหาว่าการดำเนินการในเรื่องใด ที่ยังค้างพิจารณาอยู่และมีได้บัญญัติ วิธีดำเนินการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ ให้ดำเนินการนั้นต่อไปตามมติของ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ</p>	ไม่มีผู้เสนอความเห็น		

(๒๕๕๓)